

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul Hotărârii Guvernului c u privire la adoptarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale
(nr. unic 674/Men/2023)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova Nr. 21-4900 din 20.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Ministerul Finanțelor Nr. 07/5-09/12205 din 28.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Ministerul Justiției Nr. 04/2-8425 din 26.09.2023	Urmare examinării repetate a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), comunicăm că, propunerile și observațiile formulate de către Ministerul Justiției în cadrul procedurii de expertiză juridică au fost luate în considerare, proiectul fiind revizuit prin prisma recomandărilor înaintate.	Se acceptă
Ministerul Agriculturii și Industriei alimentare al Republicii Moldova Nr. 21-03/2975 din 26.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Nr. 08/2-2912 din 21.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Ministerul Mediului Nr. 05-05/2154 din 22.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă

Ministerul Afacerilor Externe și de Integrare Nr. DI/3/041.1-11139 din 26.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Agencia Rezerve Materiale <i>Nr. 47/03-664 din 20 septembrie 2023</i>	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
SA „ENERGOCOM” NR. 11/23-3314 din 21.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Centrul de Armonizare a legislației Nr. 31/0-69-10213 din 26.09.2023	lipsă de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Agencia pentru Reglementare în Energetică Nr. 06-01/3964 din 25.09.2023	<p>Cu referire la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (număr unic 615/MEn/2023) prezentat repetat spre avizare, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică intervine cu următoarele propuneri adiționale.</p> <p>I. La proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale:</p> <p>1. La pct. 3 (Articolul 2)</p> <p>- de exclus noțiunea de „componentă de echitate”.</p> <p>Argumentare: Agenția nu susține introducerea noțiunii de „componentă de echitate”, or acest concept vine în contradicție cu prevederile Directivei UE 72/2023 privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale și duce la încălcarea dreptului comunitar, fapt semnalat în avizul Secretariatului Comunității Energetice.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.</p> <p>Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar</p>

vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.

Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.

Remarcăm că, conform prevederilor proiectului Legii (*noțiunea de componentă de echitate și art. 80 alin. (3²)*), în condițiile stabilite în proiectul Legii, componenta de echitate poate fi calculată/aplicată doar în cazul în care **va fi depășită valoarea de 5% a veniturii reglementat** definit conform Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor

	<p>- la noțiunea de „operator al sistemului de transport” urmează a fi păstrat textul „dispune de rețele de transport al gazelor naturale”.</p> <p>Argumentare: Autorul proiectului urmează să precizeze și să explice care este raționamentul excluderii textului: „dispune de rețele de transport al gazelor naturale”, dar totodată păstrarea acestei cerințe în definiția noțiunii de „operator al sistemului de distribuție”.</p> <p>Totodată, art. 14 alin. (2) lit. c) din Lega nr. 108/2016 de asemenea prevede că „pentru a obține licență pentru transportul, distribuția gazelor naturale, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie: să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să <u>dețină rețele de transport sau de distribuție a gazelor naturale</u>, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că rețelele de gaze naturale sunt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege”.</p>	<p>reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobate de ANRE. (valoarea procentuală a venitului reglementat prevăzută în Metodologia tarifară în vigoare pentru a putea fi inițiată de către furnizor sau de către Agenție procedura de ajustare a prețurilor reglementate în vigoare este de 1%).</p> <p>Astfel, componenta de echitate nu va fi calculată/aplicată, în cazul în care ANRE va ajusta prețurile reglementate la timp conform Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de ANRE, și nu va admite depășirea valorii procentuale a venitului reglementat mai mare de 5%.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
--	---	--

	<p>- la noțiunea „tarif de racordare” propunem de exclus cuvântul „proiectării”.</p> <p>Argumentare: ANRE consideră necesar și oportun de a exclude din noțiunea de „tarif de racordare” activitatea de proiectare, care presupune includerea și a costurilor de proiectare în tariful de racordare.</p> <p>Instituirea oricărui monopol la proiectare, realizarea instalațiilor de racordare și de utilizare duce la majorarea costurilor și cheltuielilor reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție a gazelor naturale și nemulțumiri din partea potențialilor consumatori finali. Or, ANRE nu reglementează activitatea de proiectare și nu pot fi stabilite cheltuieli de proiectare pentru fiecare caz concret de proiect.</p> <p>2. La pct. 15 (Articolul 52¹) și pe tot parcursul proiectului, de utilizat consecvent fie noțiunea de „instalație de stocare” sau „instalație de stocare subterană”.</p>	<p>Nu se acceptă Completările efectuate la Legea 108/2016 prin Legea 249/2022 au drept scop excluderea intermediarii lucrărilor de proiectare și executare a instalației de racordare de către alți agenți economici, profitul cărora nu este reglementat de către ANRE. Astfel, consumatorul are cel puțin un preț reglementat de referință, având totodată posibilitatea de a alege agentul economic sau titularul de licență pentru care va achita/contracta serviciile necesare. Nu este justificată argumentarea privind instituirea unui monopol la proiectare, realizarea instalațiilor de racordare și de utilizare având în vedere prevederile art. 62 alin. (1²) din Legea nr. 108/2016, în care se stipulează expres că „Solicitantul potențial consumator final este în drept să contracteze altă persoană autorizată pentru proiectarea și executarea instalației de racordare”, decât operatorul de sistem.</p> <p>Se acceptă parțial În conformitate cu Regulamentul UE nr. 2022/1032 UE de amendare a Regulamentelor UE nr. 2017/1938 și nr. 715/2009 în legătură cu stocarea</p>
--	--	--

	<p>3. La pct. 16 (Articolul 53 alin. (6)) de indicat lista exhaustivă a măsurilor compensatorii adecvate care pot fi stabilite de ANRE pentru a asigura continuitatea operării instalației de stocare. Totodată în proiect urmează de indicat semnificația noțiunii de „<i>măsuri compensatorii</i>”.</p> <p>4. La pct. 17 (Articolul 90 alin. (8)) este necesară și oportună excluderea din propoziția a doua a sintagmei: „<i>sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art. 89</i>”.</p>	<p>gazelor naturale, care se propune a fi transpus prin Proiectul legii de modificare, definiția noțiunii de ”instalație de stocare” este mai generică și este definită în Directiva UE nr. 2009/73/CE, transpusă deja în Legea cu privire la gazele naturale. În schimb, noțiunea de ”instalație de stocare subterană” este o noțiune mai restrânsă și este definită în Regulamentul UE nr. 2022/1032 care se propune a fi transpus prin Proiectul legii de modificare. Respectiv, cele două noțiuni: ”noțiunea de instalație de stocare” și ”noțiunea de instalație de stocare subterană” utilizate în Proiectul legii de modificare au semnificații diferite.</p> <p>Nu se acceptă Măsurile compensatorii urmează a fi identificate și stabilite în funcție de specificul cazului particular examinat de ANRE. Totodată, este de menționat că alineatul (6) care se propune a fi inclus la art. 53 din Legea cu privire la gazele naturale transpune art. 3a, para (11) din Regulamentul UE nr. 2009/715, modificat prin Regulamentul UE nr. 2022/1032.</p> <p>Nu se acceptă Completările propuse a fi efectuate la Legea nr. 108/2016 nu au drept scop excluderea dreptului consumatorilor</p>
--	--	--

finali de a reveni la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89, ci doar stabilirea unui termen de revenire la acest furnizor pentru o perioadă de 12 luni în condițiile stabilite la art. 80 alin. (4¹) din proiectul Legii.

În cazul în care consumatorul final își pierde furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89, din motive neimputabile consumatorului final prevăzute la art. 90 alin. (1) din Legea nr. 108/2016, acesta are dreptul de a beneficia de dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public.

La acceptarea ca atare a propunerii ANRE și operarea amendamentelor respective la Legea cu privire la gazele naturale, va rezulta că acei consumatorii finali, inclusiv consumatorii casnici, care au pierdut furnizorul din motive obiective și au contract cu furnizorul de ultimă opțiune nu se mai pot întoarce la furnizorul de gaze naturale la preț reglementat. Acest fapt este prea dur în raport cu consumatorii casnici care practic nu se mai pot întoarce la preț reglementat de la furnizorul de ultima opțiune.

Reieșind din propunerile „Natural Gaz DC” SRL, „East Gas Energy Trading” SRL, „SD Energy Engineering Group”

SRL pe marginea amendamentelor la art. 114, alin. (4) și pentru a se exclude echivocul în interpretare alin. (8) se expune în următoarea redacție:

”(8) Furnizorul de ultimă opțiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Până la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sînt obligați să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, în condițiile stabilite în prezenta lege.

Consumatorii finali care au schimbat furnizorul ce furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și au încheiat un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat sau au rezoluționat contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv, și care la expirarea termenului prevăzut de prezentul alineat nu are semnat un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat cu un alt furnizor, pot solicita prelungirea contractului de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul de ultimă opțiune până la expirarea termenului stabilit la art. 80, alin. (4¹)”.

La fel, se inserează alin. (8¹), cu următorul cuprins:

”(8¹) În cazul în care consumatorul final nu încheie în termenele stabilite

	<p>5. La pct. 20 (Articolul 80):</p> <p>- la alin. (3¹) fraza „și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3)”, propunem să fie exclusă.</p> <p>Argumentare: În conformitate cu prevederile art. 80 alin. (3) și art. 81 din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, consumatorul final dispune de dreptul de a schimba furnizorul în cazul în care și-a onorat obligațiile de plată pentru gazele naturale consumate față de furnizorul actual, fără a fi supus achitării unei taxe, precum și dreptul acestuia de a primi, în termen de cel mult două săptămâni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate.</p> <p>La fel, prevederile Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și al Consiliului privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale nu prevăd achitarea devierilor tarifare calculate pentru perioadele precedente momentului schimbării furnizorului.</p> <p>De notat, că furnizorii de pe piața gazelor naturale contestă la instituțiile/instanțele naționale și internaționale Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 72 /2023 prin care s-a dispus perceperea unei taxe la schimbarea furnizorului de serviciu public în scopul recuperării devierilor financiare ale acestuia, invocând încălcarea drepturilor consumatorilor la libera alegere a furnizorilor de gaze naturale.</p>	<p>la alin. (8) contract de furnizare a gazelor naturale cu un alt furnizor, operatorul de sistem este obligat să deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opțiune, instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final în cauză, după notificarea prealabilă, cu 15 zile calendaristice înainte, a consumatorului final respectiv”.</p> <p>Totodată, completarea de la art. 114 alin. (4) propusă inițial în proiectul de lege a fost exclusă.</p> <p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea argumentarea la acest subiect expusă mai sus.</p> <p>Se acceptă</p>
--	---	---

	<p>- alin. (3²), de substituit cuvântul „reziliază” cu cuvântul „rezoluționează”.</p> <p>- alin. (4) de substituit cuvântul „finali” cu cuvântul „respectivi”.</p> <p>6. La articolul 93 al Legii, urmează a fi exclus textul: „de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art. 89”.</p> <p>Argumentare: Propunerea de a exclude sintagma respectivă vine în corespundere cu modificările operate prin prezentul proiect la art. 80, alin. (3¹). În caz contrar va exista un echivoc legislativ la aplicarea normelor legale. De notat că, în cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea</p>	<p>Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă parțial Pentru mai multă claritate articolul 80 a fost completat cu un alineat nou (4¹), după cum urmează: “(4¹) În cazul în care consumatorii finali schimbă furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat sau rezoluționează contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv, pentru locul de consum/locurile de consum în cauză, acesta este în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89 la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.”</p> <p>Se acceptă parțial Articolul 93 a fost completat la sfârșit cu textul „, în condițiile stabilite în prezenta lege”</p>
--	---	--

	<p>sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale.</p> <p>7. La pct. 28 (Articolul 99, alin. 3)) de exclus expresia „<i>componenta de echitate</i>”, care reprezintă obligațiunii de plată reciprocă ca urmare a raporturilor contractuale.”</p> <p>Argumentare: Nu este judicios de inclus modalitatea de determinare a componentei de echitate în <i>Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale</i>. Or, aceasta reprezintă o „plată” care nu face parte din structura cheltuielilor și venitului reglementat ale Furnizorului în baza căruia se calculează prețul reglementat pentru furnizarea gazelor naturale de către Furnizorul de serviciu public.</p> <p>8. La pct. 34 (Articolul 108³)</p> <p>- alin. (5) este stabilit că „<i>gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piața gazelor naturale de către titularul obligației de stocare în perioada 1 noiembrie – 31 martie</i>”. Autorul proiectului urmează să precizeze de ce gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piață doar în această perioadă, precum și să indice cauza care nu permite punerea în circulație a gazelor naturale respective și în alte perioade.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea argumentarea la acest subiect expusă mai sus.</p> <p>Se acceptă parțial</p> <p>Perioada stabilită în care pot fi puse în circulație gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare, care corespunde practic cu perioada sezonului de încălzire se bazează pe două raționamente de bază:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale, după cum este menționat și în AIR, și în special în perioada rece a anului, când consumul de gaze reprezintă aproximativ 80% din consumul pe perioada anului gazier în Republica Moldova. 2. Titularul obligației de stocare trebuie să dispună de suficient timp pentru a asigura nivelul de stocuri până la 1 octombrie a fiecărui an stabilit de Guvern până la 30 aprilie a fiecărui an conform art. 108² alin. (2) din proiectul Legii. Suplimentar, de regulă prețul gazelor naturale în perioada rece
--	--	---

a anului sunt mai ridicate reieșind din cererea mai mare la gaze naturale, și considerând costurile suplimentare pe care le-ar putea avea titularul obligației de stocare pentru injectia/extragerea gazelor naturale stocate deja în depozite, se consideră oportun ca în cazul în care la sfârșitul perioadei stabilite (31 martie) titularul obligației de stocare ar mai avea rămase stocuri de gaze naturale ce faca obiectul obligației de stocare, acestea să fie considerate pentru următoarea perioadă.

La fel este de menționat că conform art. 108³ alin. (14), titularul obligației de stocare pune în circulație pe piața gazelor naturale **pe parcursul anului**, parțial sau total, cantitatea disponibilă de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare, la decizia Comisiei pentru Situații Excepționale.

Nu se acceptă

Termenul de 1 octombrie a fost stabilit pentru a permite titularului obligației de stocare de a achiziționa gaze naturale ce urmează a fi stocate în contextul realizării obligației de stocare, inclusiv în luna septembrie. Respectiv, depunerea cererii pentru aprobarea prețului reglementat cât mai aproape de data de la care acestea pot fi puse în circulație (1 noiembrie) va duce la minimizarea devierilor în ceea

- **alin. (7)** se propune a fi expus în următoarea redacție:

„(7) Titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la data de 1 septembrie a fiecărui an, spre aprobare, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, inclusiv pentru anul calendaristic precedent. Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul în termen de până la 20 octombrie. Hotărârile Agenției prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu articolul 9 alin. (7)”.

Argumentare: Prezentarea cererii până la data de 1 septembrie este un termen rezonabil, dat fiind faptul aprobării prețului reglementat al stocurilor de gaze naturale pentru achizițiile curente, inclusiv pentru perioadele precedente.

Totodată, nu considerăm oportun indicarea în lege prevederea privind aprobarea în regim de urgență a prețului reglementat al stocurilor. Situația de urgență nu va exista mereu, iar legea urmează să prevadă mecanisme sănătoase înafara situației de urgență.

9. La pct. 35, Articolul 113 al Legii urmează a fi completat la alin.

(2) cu lit. g) cu următorul cuprins:

„g) neexecutarea de către titularul de licență a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art. 11, art. 89 și art. 90 sau refuzul de a-și onora obligațiile de serviciu public”.

Argumentare: Propunerea respectivă este imperioasă în condițiile în care pct. 22 din Proiect la Art. 89 alin. (3¹) din Lege, se instituie posibilitatea revocării obligației de serviciu public în cazul *refuzului titularului de licență de a-și onora obligația de serviciu public* sau *acesta nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public*. Or, proiectul nu prevede careva pârghii de răspundere pentru întreprinderile, care vor refuza arbitrar executarea obligațiilor respective. De notat că, potrivit art. 11 al Legii nr. 108/2016, obligațiile de serviciu public se impun în interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile

ce privește costurile luate în considerație la determinarea prețului reglementat. Totodată, în conformitate cu art. 9, alin. (7) din Legea cu privire la gazele naturale, în vigoare, ANRE poate adopta hotărâri în regim de urgență nu doar la constatarea existenței unei situații excepționale, dar și pe subiecte ce țin de securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Or, după cum este menționat în AIR, mecanismul obligației de stocare se propune a fi inclus în Legea nr. 108/2016 pentru a spori securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Se acceptă

Textul a fost redactat.

Totodată, în scopul excluderii unor eventuale interpretări a modului în care ANRE poate decide asupra aplicării unor sancțiuni financiare titularilor de licențe pentru nerespectarea sau încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale, la art. 112 alin. (3) textul „este în drept să aplice” se modifică cu textul „aplică”.

	<p>furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului. Respectiv, neexecutarea obligațiilor de serviciu public sau refuzul de a le executa este o încălcare gravă a cadrului legal și reprezintă o faptă care pune în pericol atât securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și protecția mediului, cât și rezonabilitatea și transparența prețurilor de care au dreptul să beneficieze unele categorii de consumatori. Prin urmare, considerăm absolut necesar ca o asemenea faptă culpabilă, să atragă după sine și o răspundere corespunzătoare sub forma unei sancțiuni financiare aplicabile titularului de licență.</p> <p>10. Art. II, alin. (1), liniuța 2, propunem să fie expusă în următoarea redacție:</p> <p><i>„- Titularul obligației de stocare în termen de 5 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi va prezenta către Agenție, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, pentru anul calendaristic precedent.</i></p> <p><i>Agenția, în termen de 20 zile lucrătoare de la prezentarea cererii/calculului de către Titularul obligației de stocare, aprobă hotărârea privind prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare și privind stabilirea cotelor de piață a furnizorilor”.</i></p> <p>Argumentare: Proiectul prevede doar termenul în care Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor, însă nu e indicat termenul de prezentare a cererii de către titularul obligației de stocare.</p> <p>Dacă va fi păstrată redacția inițială propusă de autor, există probabilitatea ca titularul obligației de stocare să prezinte cererea/calculul în termenul de până la 20 zile lucrătoare, iar Agenția nu va avea timp suficient pentru examinarea și verificarea calculului prezentate de către titularul obligației de stocare.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Reieșind din termenele restrânse pentru desemnarea titularului obligației de stocare și impunerea acestuia pentru crearea și utilizarea stocurilor de gaze naturale respective în sezonul de încălzire 2023-2024, precum și alte măsuri în acest sens necesar a fi realizate, s-a decis excluderea acestor prevederi de la alin. (1) și (2) din Art. II.</p>
<p>Agencia Proprietății Publice</p>	<p>Urmare demersului Ministerului Energiei nr. 09-1403 din 15 septembrie 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat repetat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016</p>	

<p>Nr.05-04-6198 din 22.09.2023</p>	<p>cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p> <p>Totodată, reieșind din faptul că, unele obiecții și propuneri expuse de către societățile pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, au fost neacceptate sau acceptate parțial, solicităm să se ajungă la un consens în privința acestora.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Consiliul Concurenței Nr. DJ-06/538-1414 din 06.10.2023</p>	<p>Plenul Consiliului Concurenței, în cadrul ședinței din 05 octombrie 2023, a examinat, repetat, în temeiul prevederilor art. 39 lit. c) și art. 41 alin. (1) lit. d) ale Legii concurenței nr.183/2012, proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și, în acest context își reiterează poziția expusă pe seama acestuia în avizul Plenului Consiliului Concurenței Nr.DJ-06/464-1294 din 05.09.2023 (1 filă), copia căruia se anexează.</p> <p>Primordial, ținem să menționăm că, entitatea care va realiza activitatea de stocare a gazelor naturale va dispune de drepturi exclusive și se prezumă că va deține poziție dominantă pe piața relevantă la care se referă aceste drepturi. Respectiv, redacția proiectului definitivat a alin. (4) art.108³ Legea cu privire la gazele naturale nr.108/2016, oferă posibilitatea întreprinderii care va fi instituită cu aceste drepturi exclusive de a include orice în costurile de creare și menținerea stocurilor de gaze naturale.</p> <p>Astfel, pentru a asigura claritate și previzibilitate la stabilirea costurilor de stocare a gazelor naturale este necesar de prevăzut expres la alin.(4) art.108³ Legea cu privire la gazele naturale nr.108/2016, categoria de costuri ce pot fi considerate eligibile și justificate de către ANRE pentru întreprinderea instituită cu drepturi exclusive.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>La articolul 108³ alineatul (4), la sfârșitul primei propoziții se expune în următoarea redacție „<i>Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării și transportării stocurilor respective, precum și alte costuri ale titularului obligației de stocare pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare</i>”.</p> <p>În conformitate cu redacția propusă în articolul 108³ alineatul (4), se enumeră doar costurile aferente creării și menținerii stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare,</p>

		<p>similar redacției prevăzute pentru calculul costurilor pentru stocurile de securitate prevăzute în redacția în vigoare a Legii nr. 108/2016, art. 108¹ alin. (4).</p> <p>Reiterăm că, în conformitate cu alin. (7) din art. 108³, Agenția aprobă anual prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare în baza documentelor care confirmă costurile justificate legate de crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale respective.</p> <p>În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (2) lit. (i), în domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, ANRE asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, transport, distribuție, stocare și furnizare a gazelor naturale și monitorizează respectarea de către întreprinderile de gaze naturale a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate.</p>
<p>Am Cham Moldova Nr. 94 din 21.09.2023</p>	<p>AmCham Moldova apreciază inițiativa și efortul comun al autorităților publice în liberalizarea pieței gazelor, care vine să o consolideze și să o facă competitivă, sigură și durabilă atât în beneficiul consumatorilor și furnizorilor, cât și în reducerea vulnerabilității Republicii Moldova la întreruperea furnizării de gaze naturale.</p>	

Proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 conține un set de prevederi care urmăresc creșterea rezilienței sistemului energetic din Republica Moldova, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice, diminuarea prețului la gaze naturale pentru consumatorii finali, dar și excluderea necesității declarării/constatării situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Indubitabil, unele din acestea într-un final vor avantaja atât furnizorii, cât și consumatorii, altele, însă, trezesc îngrijorări, astfel că intervenim cu următoarele comentarii.

Potrivit Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, siguranța alimentării cu energie electrică reprezintă un element esențial pentru siguranța publică și este, prin urmare, indisolubil legată de funcționarea eficientă a pieței interne a gazelor naturale și de integrare a piețelor izolate ale gazelor naturale din statele membre. Interesele consumatorilor ar trebui să se afle în centrul prezentei directive, iar calitatea serviciilor ar trebui să reprezinte una dintre principalele responsabilități ale întreprinderilor din sectorul gazelor naturale. Această regulă constituie unul din principiile fundamentale ale unei bune guvernări pe piața gazelor.

Luând în considerare scăderea prețurilor la gaze naturale, precum și faptul că majoritatea consumatorilor sunt aprovizionați cu gaze de la un furnizor de gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public, mulți consumatori iau în calcul schimbarea furnizorului, fapt care ar contribui la accelerarea liberalizării pieței gazelor naturale.

Directiva 2009/73/CE pune în sarcina statelor să se asigure că toți consumatorii beneficiază de dreptul la alegerea furnizorului, iar cei din urmă sunt liberi să livreze clienților lor.

În contextul descris mai sus, instituirea componentei de echitate, în varianta propusă, ar putea condiționa o distorsionare a prețurilor pe piața gazelor și încălcă principului egalității între consumatori, or, cei care preferă să facă uz de dreptul lor de a-și schimba furnizorul sunt descurajați să o facă, fiind ținuți să achite o plată suplimentară pe lângă achitarea tarifului pentru gazul consumat, fapt care nu este compatibil cu principiul liberalizării pieței.

Pe de altă parte, prin achitarea respectivei taxe, consumatorii sunt obligați să achite pentru un serviciu de care nu au beneficiat.

Nu se acceptă

Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.

Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul

	<p>Cu certitudine, problema acumulării devierilor tarifare este una ce necesită a fi soluționată. Actualmente, efectuarea calculelor are la bază devieri curente, care au caracter estimativ, însă costurile reale a gazelor naturale pentru anul în curs nu sunt cunoscute la zi. Necesitatea instituirii componentei de echitate va decădea, și în consecință vor fi evitate acumulările unor devieri tarifare, atunci când intervențiile de ajustare a tarifelor și prețurilor reglementate vor fi mai frecvente. Din acest considerent, propunem identificarea altei modalități de soluționare a problemei acumulării devierilor.</p> <p>Subsidiar, în lipsa unei argumentări, din conținutul setului de documente supus consultării publice nu este clar scopul instituirii limitării de a reveni la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public într-o perioadă mai mică de 12 luni de la desfacerea contractului, în condițiile în care, consumatorul trebuie să suporte componenta de echitate. Cumularea obligației de achitare a componentei de echitate de către consumatori cu limitarea de a reveni într-o perioadă mai mică de 12 luni constituie o dublă împovărare a acestora, care și așa este vulnerabil la fluctuațiile prețurilor în condițiile geopolitice actuale.</p> <p>În sensul celor evocate, solicităm revizuirea instrumentului de componentă de echitate, prin excluderea acesteia, iar în condițiile în care legislatorul insistă asupra necesității unui asemenea instrument se impune eliminarea limitării de revenire într-o perioadă mai mică de 12 luni de la data desfacerii contractului, or, aplicarea cumulativă vine în contradicție cu scopul urmărit de Republica Moldova privind alinierea legislației sale la legislația UE, prin liberalizarea pieței gazelor.</p> <p>Totodată, comunicăm deschiderea pentru organizarea unei ședințe între reprezentanții Ministerului Energiei și membrii AmCham Moldova, dar și alți subiecți interesați, pentru a pune în discuție aspectele invocate supra și a identifica soluții viabile care ar contribui la îmbunătățirea cadrului normativ în domeniu.</p>	<p>consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.</p> <p>Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.</p> <p>Totodată, această limitare nu va fi aplicată în raport cu consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în circumstanțele stabilite la art. 90 alin. (1), fiind în acest sens efectuate modificări și completări la art. 90.</p>
<p>„Bălți-Gaz” SRL</p>	<p>lipsă de obiecții și propuneri.</p>	<p>Se acceptă</p>

<p>Nr. 01-03/876 din 22.09.2023</p>		
<p>„Vestmoldtransgaz” SRL Nr. : 04-321 din 22.09.2023</p>	<p>Prin prezenta, având în vedere că „Vestmoldtransgaz” S.R.L. (“VMTG”) a fost desemnat în calitate de operator al sistemului de transport al gazelor naturale în Republica Moldova, urmare a semnării Contractului de locațiune a sistemului de transport al gazelor naturale, VMTG a transmis către ANRE adresa nr.04-261 din 11.09.20123 (se anexează) privind recunoașterea în venitul reglementat din transport a rentabilității, în calitate de operator de transport, pentru derularea activității de transport prin rețeaua de transport gaze naturale transmisă în folosință și posesie de Moldovatrangaz SRL prin contractul de locațiune.</p> <p>Urmare a recepționării răspunsului ANRE nr. 04-01/3787 din 13.09.2023, prin care ne informează că modificările solicitate reprezintă o derogare de la prevederile art.99 din Legea 108/2016 cu privire la gazele naturale, Vestmoldtransgaz solicită respectuos operarea următoarelor modificări:</p> <p>Art.99, alin. (3), lit a)</p> <p>Propunerea VMTG: valorii rentabilității activelor operate în baza unui contract de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului sistemului de transport/distributie, determinata ca diferenta dintre valoarea rentabilitatii totale aferente investitiilor calculata prin metoda costului mediu ponderat al capitalului si valoarea de remunerare a locatorului conform contractului</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Considerăm oportun de stipulat la nivel de lege un principiu mai general cu privire la rentabilitatea ce urmează a fi calculată pentru ISO, pentru a oferi posibilitate ANRE de a identifica și stabili și chiar ajusta cele mai bune soluții în acest sens.</p> <p>Astfel, la art. 99, alin. (3), lit. a), penultima liniuță textul ”de transport,” se exclude.</p> <p>După penultima liniuță se inserează o liniuță nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>”- nivelului rentabilității pentru activitatea reglementată de transport, ținând cont de specificul modelului de separare a operatorului sistemului de transport implementat”.</p>

Art. 99, alin (3), dupa litera (e)

Propunerea VMTG: e) modul de recuperare prin tarife reglementate a rentabilității aferente investițiilor care fac obiectul unui contract de locațiune aprobat de ANRE, distribuită locatarului (operator independent al sistemului de transport);

Nu se acceptă

Completarea propusă este redundantă. Principiul invocat de VMTG se regăsește deja la art. 99, alin. (3), lit. e) din Legea în vigoare, care stipulează expres faptul că metodologia tarifară trebuie să includă modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, precum și metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate pe tipuri de activitate, inclusiv în raport cu operatorul de sistem independent. Mai mult, art. 99, alin. (3), lit. a) urmează a fi completat cu o prevedere care indică necesitatea stabilirii în metodologia tarifară a nivelului rentabilității pentru activitatea reglementată de transport, ținând cont de specificul modelului de separare a operatorului sistemului de transport implementat.

Art. 7, alin (1), dupa litera (f)

Propunerea VMTG: f) În cazul desemnării unui operator de sistem independent, asigura actualizarea metodologiei de stabilire a tarifelor de transport în vederea recunoașterii valorii rentabilității activelor operate în baza contractului de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului de sistem independent.

Se acceptă parțial

Prevederea care se propune a fi inclusă la art. 7 nu descrie o funcție, o atribuție a ANRE. Totodată, pentru a se asigura ajustarea de către ANRE a metodologiei tarifare în vederea determinării rentabilității ISO, dar și pentru a se asigura implementarea altor principii tarifare din Proiectul legii de modificare (a se vedea completarea art. 99, alin. (6), art. II

Art. 105²

Propunerea VMTG:

b') În cazul desemnării unui operator de sistem independent în condițiile prevăzute la litera b), agenția modifică Anexa la metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, în vederea recunoașterii integrale a consumului tehnologic și a pierderilor tehnice de gaze conform efectivului realizat de către operatorul de sistem independent, începând cu data preluării operării sistemului.

d') Prin derogare de la art. 99, modifica, în condițiile art. 9 alin. (7), metodologia de stabilire a tarifelor de transport în vigoare, în vederea recunoașterii valorii rentabilității activelor operate în baza contractului de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului de sistem independent.

din Proiectul legii de modificare urmează a fi completat cu un alineat nou, cu următorul cuprins:

”(3) Agenția, în termen de 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce în concordanță cu prezenta lege metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, precum și alte acte normative de reglementare.”.

Nu se acceptă

Propunerea VMTG nu este argumentată. Autorul nu a prezentat careva informații pertinente care ar indica necesitatea recunoașterii integrale a consumului tehnologic și a pierderilor tehnice de gaze de către ANRE. Totodată, în contextul atribuției ANRE stabilite la art. 7, alin. (2), lit. f), considerăm că nivelul rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale admis în scopuri tarifare, urmează a fi determinat în conformitate cu principiile stabilite în metodologia tarifară a ANRE.

Se acceptă parțial

Prevederea ce se propune a fi introdusă la art. 105² are caracter tranzitoriu, respectiv se propune a fi introdusă la art. II, în următoarea redacție:

		”(3) Agenția, în termen de 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce în concordanță cu prezenta lege metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, precum și alte acte normative de reglementare”.
Chișinău-Gaz SRL Nr 2057 din 25.09.2023	<p>S.R.L. "Chișinău-gaz" în calitate de operator al sistemului de distribuție al gazelor naturale, în teritoriul autorizat conform licenței deținute, a examinat Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Vă comunică următoarele.</p> <p>În rezultatul studierii sintezei prenotate cu regret s-a constatat că recomandările expediate la 28.08.2023 de către SRL „Chișinău-Gaz” nu au fost luate în considerație. Deși în viziunea noastră acestea sunt relevante activității în domeniul gazelor naturale, care este reglementat prin Legea nr. 108/2016</p> <p>Totodată, Vă asigurăm despre disponibilitatea S.R.L. „Chișinău-gaz” de a participa plenar și în continuare la procesul de modernizare a sectorului energetic în vederea asigurării securității energetice a Republicii Moldova.</p>	Se acceptă parțial Unele propuneri au fost luate în considerație, altele care nu au fost considerate au fost prezentate argumentele în tabelul de sinteză precedent.
Termoelectrica SA Nr. 79/1821 din 25.09.2023	Lipsă de propuneri și obiecții	Se acceptă
<p>„Natural Gaz DC” SRL nr. 235 din 25.09. 2023</p> <p>”EAST GAS ENERGY TRADING” SRL Nr. 04/25 din 25.09.2023</p> <p>„SD ENERGY ENGINEERING GROUP” SRL Nr. 123 din 25 septembrie 2023</p>	<p>19.09.2023 Ministerul Energiei, prin scrisoarea nr. 09-1403 din 15.09.2023 a remis spre avizare repetată proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege, pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare - Proiect).</p> <p>Termenul limită de prezentare a avizelor a fost stabilit – 25.09.2023, astfel au fost acordate doar 4 zile lucrătoare.</p> <p>Reieșind din faptul că documentele prezentate sunt voluminoase și conțin schimbări esențiale, în conformitate cu art. 12 alin. (2) din Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, la data de 19.09.2023 am solicitat prelungirea cu 10 zile lucrătoare a termenului de prezentare a recomandărilor asupra Proiectului.</p>	Nu se acceptă Atât în prima consultare publică (termen avizare - 10 zile lucrătoare), cât și în a doua consultare publică (termen avizare - 5 zile lucrătoare), termenele de avizare au fost stabilite în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele

<p>Cu regret, solicitarea noastră a fost lăsată fără examinare și răspuns, ceea ce contravine legislației privind transparența în procesul decizional.</p> <p>În acest sens, trebuie de menționat că anterior, pe data de 28.08.2023 am solicitat organizarea audierilor publice cu participarea noastră pentru a discuta Proiectul, în conformitate cu art. 11 alin. (1), alin. (2) lit. c) și alin. (21) din Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. Această solicitare, de asemenea a fost lăsată fără examinare.</p> <p>În aceste circumstanțe, suntem nevoiți să vă prezentăm propunerile noastre la Proiect (se anexează) care au fost pregătite în termeni restrânși, fără posibilitatea examinării detaliate a Proiectului și formulării minuțioase a propunerilor.</p> <p>În procesul de examinarea a Proiectului, reieșind din sinteza obiecțiilor și propunerilor, am constatat că propunerile noastre coincid cu propunerile Secretariatul Comunității Energetice, furnizorii de gaze naturale de pe piața concurențială și consumatorii finali, însă ele nu au fost luate în considerație de către autorii Proiectului, fără careva argumentare juridică.</p> <p>Atragem atenția asupra faptului că propunerile de modificare a legii în scopul evitării migrării sezoniere a consumatorilor pe piața liberă și revenirea acestora la furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, contravine principiilor fundamentale prevăzute de Directiva CE 73/2009. Aceste modificări duc la limitarea liberalizării pieței de gaze naturale, ceea ce contravine obligațiilor asumate de Republica Moldova față de UE.</p> <p>Aceste modificări deja afectează negativ furnizorii de gaze naturale și consumatorii finali deoarece clauze identice sunt prevăzute de Dispoziția CSE nr. 72 din 31.05.2023 și nu permit consumatorilor să beneficieze de gaze naturale la prețuri de piață.</p> <p>Considerăm că întrebarea privind recuperare devierilor financiare urmează a fi soluționată nemijlocit de către ANRE, prin aprobarea la timp a prețurilor reglementate, dar nu ca o plată unică, ascunsă sub denumirea de componentă de echitate. O astfel de practică nu există nici într-o țară din UE. Or, consumatorul trebuie mereu să cunoască care este prețul real care urmează să-l achite pentru gazele naturale consumate, în momentul furnizării volumelor concrete, dar nu în momentul rezoluțiunii contractului.</p> <p>Reieșind din cele expuse, solicităm să acceptați propunerile noastre la Proiect.</p>	<p>normative (a se vedea art. 33 alin. (3) și (5)).</p>
--	---

	<p>Articolul 2:</p> <p>2) după noțiunea „congestie fizică” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins: „componentă de echitate- ...”</p> <p>DE EXCLUS</p> <p>Anterior, am propus excluderea din proiectul de lege a obligației de plată a „componentei de echitate” și am prezentat argumentele juridice referitor la poziția noastră. Cu toate acestea, propunerile noastre nu au fost luate în considerare.</p> <p>Plata „componentei de echitate” este contrară art. 3 din Directiva 73/2009/CE, deoarece:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Încalcă dreptul consumatorului de a schimba furnizorul 2) Această plată nu a fost convenită cu consumatorul la încheierea contractului și, în consecință, nu este prevăzută în contractul de furnizare a gazelor. 3) Această plată trebuie inclusă în prețul reglementat pentru furnizarea gazelor naturale, dar nu ca plată separată, astfel după cum se proceda până la adoptarea Dispoziției nr. 72 din 31.05.2023. 4) Această plată nu va permite consumatorilor să profite de gazele naturale mai ieftine oferite de piață, deoarece introduce o barieră administrativă – necesitatea plății devierilor tarifare. 5) Această plată încalcă principiile liberalizării pieței și dezvoltării concurenței. Prețul reglementat nu reflectă prețu real pe care consumatorul acceptă sa-l achite prin semnarea contractului pentru furnizarea gazelor naturale, în situația posibilității de a încasa de la el suplimentar așa numita „componentă de echitate”, astfel, consumatorii nu vor cunoaște costul real al furnizării gazelor de către un furnizor care prestează un serviciu public. Consumatorii, în consecință, nu vor putea compara prețurile oferite de piață cu prețurile reglementate de ANRE. <p>Această poziție este susținută și de Secretariatul Comunității Energetice, ANRE, furnizorii de gaze naturale și consumatorii de gaze naturale, după cum reiese din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 108/2016.</p> <p>Argumentele date de Ministerul Energiei nu au temei legal.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Reiterăm argumentarea expusă anterior.</p> <p>Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.</p> <p>Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.</p> <p>Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare</p>
--	---	--

	<p>Lăsarea în vigoare a acestor propuneri va atrage inițierea disputei împotriva Republicii Moldova la nivelul Comunității Energiei, precum și a litigiilor investiționale.</p> <p>Astfel, ar trebui excluse toate modificările propuse la Legea cu privire la gazele naturale legate de plata „componentei de echitate”.</p>	<p>consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.</p>
	<p>Articolul 9 alineatul (7) după textul „fără respectarea prezentului articol” se completează cu textul „și a Codului administrativ”.</p> <p>De exclus art. 9 alin. (7)</p> <p>Orice act administrativ trebuie adoptat în conformitate cu Codul Administrativ. În acest caz, autorii au avut în vedere cel mai probabil o derogare de la principiul transparenței în procesul decizional.</p> <p>În acest sens, alineatul (7) art trebuie expus astfel, după textul „fără respectarea prezentului articol” se completează cu textul „și a cerințelor de transparență în procesul decizional, prevăzute de Codul administrativ”.</p> <p>Totodată, trebuie menționat că numai Comisia pentru Situații Excepționale are competențe speciale în situații de urgență. ANRE, ca și alte autorități publice, nu are și nu poate avea competențe speciale în situații de urgență fără indicațiile directe (sub formă de Dispoziție) ale Comisiei pentru Situații Excepționale.</p> <p>În legătură cu acestea, se propune excluderea alin. (7) a art. 9.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Nu se acceptă Prevederea respectivă a fost introdusă la propunerea ANRE, care a precizat că oportunitatea acesteia rezidă în necesitatea excluderii comportamentului oportunist și temporar al furnizorilor din piața nereglementată. Astfel, extinderea condițiilor de obținere a licențelor de furnizare, cu introducerea condițiilor financiare (deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual declarat) va asigura viabilitatea</p>
	<p>Articolul 14 alineatul (3), se completează cu litera (d) cu următorul cuprins: „,d) să dețină capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual”</p> <p>Această prevedere creează nejustificat un obstacol în calea obținerii unei licențe de furnizare a gazelor naturale, ceea ce va afecta negativ liberalizarea pieței gazelor naturale în Republica Moldova.</p> <p>De asemenea, nu este indicat dacă restricții similare există în țările UE și dacă această normă respectă legislația UE.</p>	

		<p>financiară și posibilitatea furnizorului de a achiziționa gaze naturale de la sursele externe în vederea onorării contractelor cu consumatorii locali.</p>
	<p>Articolul 15, se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale, ...”</p> <p>Cuvintele „să ofere Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta...” atribuie caracter ambiguu normei, deci nu îndeplinesc condiția previzibilității normei juridice. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modurile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis c. României, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (Hotărîrea Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61). La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e. accesibilitatea și previzibilitatea (Hotărîrea Curții Constituționale nr. 6 din 19 martie 2019, § 39) (observație valabilă inclusiv pentru pct. 16).</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Alineatul (1¹) care se propune a fi inserat la art. 15, a fost completat la început cu textul:</p> <p><i>”În legătură cu realizarea de către Agenție a atribuției stabilite la art.16, precum și a altor atribuții stabilite în prezenta lege,” și în continuare după text.</i></p>
	<p>Articolul 80: Se completează cu alin. (3¹⁻³)</p> <p>De exclus. A se vedea explicațiile din p.1 - Anterior, am propus excluderea din proiectul de lege a obligației de plată a „componentei de echitate” și am prezentat argumentele juridice referitor la poziția noastră. Cu toate acestea, propunerile noastre nu au fost luate în considerare.</p> <p>Plata „componentei de echitate” este contrară art. 3 din Directiva 73/2009/CE, deoarece:</p> <p>1) Încalcă dreptul consumatorului de a schimba furnizorul</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea argumentarea la acest subiect expusă mai sus.</p>

	<p>2) Această plată nu a fost convenită cu consumatorul la încheierea contractului și, în consecință, nu este prevăzută în contractul de furnizare a gazelor.</p> <p>3) Această plată trebuie inclusă în prețul reglementat pentru furnizarea gazelor naturale, dar nu ca plată separată, astfel după cum se proceda până la adoptarea Dispoziției nr. 72 din 31.05.2023.</p> <p>4) Această plată nu va permite consumatorilor să profite de gazele naturale mai ieftine oferite de piață, deoarece introduce o barieră administrativă – necesitatea plății devierilor tarifare.</p> <p>5) Această plată încalcă principiile liberalizării pieței și dezvoltării concurenței. Prețul reglementat nu reflectă preț real pe care consumatorul acceptă să-l achite prin semnarea contractului pentru furnizarea gazelor naturale, în situația posibilității de a încasa de la el suplimentar așa numita „componentă de echitate”, astfel, consumatorii nu vor cunoaște costul real al furnizării gazelor de către un furnizor care prestează un serviciu public. Consumatorii, în consecință, nu vor putea compara prețurile oferite de piață cu prețurile reglementate de ANRE.</p> <p>Această poziție este susținută și de Secretariatul Comunității Energetice, ANRE, furnizorii de gaze naturale și consumatorii de gaze naturale, după cum reiese din Sinteza obiectivelor și propunerilor la proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 108/2016.</p> <p>Argumentele date de Ministerul Energiei nu au temei legal.</p> <p>Lăsarea în vigoare a acestor propuneri va atrage inițierea disputei împotriva Republicii Moldova la nivelul Comunității Energiei, precum și a litigiilor investiționale.</p> <p>Astfel, ar trebui excluse toate modificările propuse la Legea cu privire la gazele naturale legate de plata „componentei de echitate”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Modificarea propusă la art. 80, alin. (4) nu încalcă dreptul consumatorilor finali de a-și alege furnizorul. Prevederea respectivă nu interzice schimbarea de către consumatorii finali a furnizorilor de gaze naturale și nici nu îi obligă să încheie contracte de furnizare a gazelor naturale pe durata mai mare de 12 luni. Consumatorii finali sunt liberi să încheie contractele</p>
	<p>Articolul 80</p> <p>„(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază ...”</p> <p>De exclus.</p> <p>Scopul declarat de Ministerul Energiei „evitarea migrării sezoniere a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale” constituie o încălcare gravă a Directivei 73/2009/EC.</p>	

Potrivit reglementărilor Directivei 2009/73/CE, obiectivul creării pieței interne constă în oferirea tuturor consumatorilor, indiferent dacă sunt persoane fizice sau juridice, a **posibilității reale de alegere, precum și noi oportunități de afaceri**, pentru a asigura obținerea de progrese în materie de eficiență, prețuri competitive și îmbunătățirea calității serviciilor, precum și pentru a contribui la siguranța alimentării și la dezvoltarea durabilă.

Trebuie reiterat că Republica Moldova, potrivit art. 3 alin. (6) din Directiva 2009/73/CE și-a asumat obligația să asigure că

(a) în situația în care un consumator dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, modificarea este realizată de către operatorul/operatorii în cauză **în termen de două săptămâni**; și

(b) consumatorii au dreptul de a primi toate datele relevante privind consumul.

Statele membre garantează că drepturile menționate la literele (a) și (b) sunt acordate tuturor consumatorilor într-un mod nediscriminatoriu în privința costurilor, efortului sau a timpului.

Astfel, dreptul consumatorilor de a schimba furnizorul va fi încălcat, deoarece se introduce o barieră administrativă pentru schimbarea furnizorului în termen de 12 luni.

Pe lângă faptul că această prevedere constituie o încălcare a obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova și o încălcare a drepturilor consumatorilor eligibili și a furnizorilor la prețuri negociate, acest lucru pe termen lung va limita interesul consumatorilor eligibili de a-și exercita dreptul legal și vor fi obligați să continue să consume pe piața reglementată.

de furnizare a gazelor naturale la preț și în condiții negociate cu orice furnizor activ pe piața cu amănuntul.

Pentru mai multă claritate articolul 80 a fost completat cu un alineat nou (4¹), după cum urmează:

”(4¹) În cazul în care consumatorii finali schimbă furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociat sau rezoluționează contractul de furnizare a gazelor naturale cu furnizorul respectiv, pentru locul de consum/locurile de consum în cauză, acesta este în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89 la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluționii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.”

	<p>Articolul 80 La sfârșit, alin. (7) se completează cu următoarea frază: „Nu se permite ...” De exclus.</p> <p>Pentru a dezvolta concurența pe piața internă a gazelor naturale, clienții mari noncasnici ar trebui să fie în măsură să-și aleagă furnizorii, precum și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura satisfacerea nevoilor de gaz natural. Această categorie de clienți ar trebui să fie protejată împotriva clauzelor de exclusivitate din contracte, care au ca efect excluderea ofertelor concurente și/sau complementară (pct. 17 din Preambul Directivei 2009/73/CE).</p> <p>Respectiv, norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE, deoarece Directiva stabilește dreptul consumatorului de a</p>	<p>Nu se acceptă Un consumator non-casnic așa cum este definit în Directiva UE 2009/73/CE, deține mai multe locuri de consum gaze naturale. Astfel, menționăm că, conform prevederilor alin. (7) art. 80 din proiectul legii, consumatorilor noncasnici nu le este interzis să încheie mai multe contracte de furnizare cu diferiți furnizori de gaze naturale pentru diferite locuri de consum deținute, precum și pentru același loc de consum, în cazul în care contractele respective sunt încheiate cu furnizori de gaze naturale la prețuri</p>
--	---	---

	<p>încheia contracte cu mai mulți furnizori, fără a prevedea obstacolele propuse în proiectul de lege.</p> <hr/>	<p>negociate, ce nu au impusă obligația de serviciu public.</p> <p>Unica limitarea de a avea mai multe contracte de furnizare pentru un singur loc de consum, este în cazul deținerii unui contract de furnizare încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89. Pentru alte potențiale locuri de consum ale consumatorului noncasnic respectiv fiind posibil a fi încheiat contract de furnizare a gazelor naturale și cu alți furnizori. Această prevedere fiind necesară pentru a evita crearea condițiilor discriminatorii și inechitabile între diferite categorii de consumatori.</p> <p>Prin urmare, dreptul solicitantului în calitate de consumator la libera alegere a furnizorului nu a fost încălcat, ci a fost limitat cantitativ, aplicând principiul „un loc de consum- un furnizor”.</p> <p>Astfel, în cazul în care consumatorul are mai multe locuri de consum, are libera alegere a furnizorului (la prețuri reglementate sau la prețuri de piață) pentru fiecare loc de consum în parte, pentru a-și asigura consumul de gaze naturale.</p> <p>Nu se acceptă</p>
--	--	--

	<p>Articolul 85 se completează cu alineatele (9¹) cu următorul cuprins: „(9¹) Achizițiile de gaze naturale a furnizorilor ...”</p> <p>De exclus</p> <p>Anterior, am prezentat argumente cu privire la necesitatea excluderii acestei prevederi, întrucât în acest caz dreptul acționarilor de a administra societatea este încălcat direct, dar propunerea noastră nu a fost acceptată.</p> <p>Drept argument, autorii proiectului de lege au indicat „Completarea legii este necesară reieșind din specificul activității de furnizare și trading a gazelor naturale, deoarece specificul achiziționării acestor produse energetice presupune intervale de tranzacționare egale cu 1 oră (de exemplu: MWh - Megawattoră), valabilitatea ofertelor deseori este de ordinul minutelor (de exemplu: 5-10 minute), iar uneori există un singur ofertant. Consumul de gaze naturale este instant, nu poate fi oprit din cauza necesității coordonării a fiecărei tranzacții de proporție ce ar putea dura zeci de zile până la coordonare cu organele ierarhice superioare”.</p> <p>Concomitent, este necesar de menționat că potrivit art. 82 alin. (10) din Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr. 1134/1997, prevederile prezentului articol nu se aplică tranzacțiilor de înstrăinare sau de procurare a bunurilor societății care se efectuează prin licitații deschise, publicând, cu cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de data licitației, un aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, inclusiv tranzacțiilor realizate la bursă și/sau tranzacțiilor efectuate la inițiativa sau sub supravegherea unei autorități administrative sau judiciare, precum și în cazul în care toți acționarii societății au decis astfel.</p> <p>Astfel, nu este nevoie de făcut o excepție în Legea cu privire la gazele naturale, deoarece aceasta este deja cuprinsă în Legea privind societățile pe acțiuni.</p> <p>Mai mult decât atât, conform legislației în vigoare, în cazul în care este necesar ca administratorul să încheie tranzacții mari, acesta prevede posibilitatea aprobării ulterioare a tranzacției (art. 370 din Codul civil). În aceste condiții, nu este necesară adoptarea acestei norme.</p>	<p>Nu este clară argumentarea privind necesitatea excluderii acestui alineat, odată ce autorii avizului susțin că această prevedere este deja cuprinsă în Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni.</p> <p>Pentru a exclude echivocul în interpretare, considerăm necesar a păstra formularea propusă în proiectul Legii.</p> <p>Nu se acceptă</p>
--	---	---

	<p>Articolul 99 alin. (3) lit. (a) se completează la sfârșit cu o liniuță nouă, cu următorul cuprins: „ - componenta de echitate, care reprezintă obligațiuni ...”</p> <p>De exclus</p> <p>A se vedea explicațiile din p.1</p>	<p>A se vedea argumentarea la acest subiect expusă mai sus.</p>
	<p>Articolul 114:</p> <p>La alin. (4) după prima frază se completează cu textul „Prin derogare de la art. 89 alin. (1), ...”</p> <p>De exclus</p> <p>Anterior, am prezentat argumente pentru a exclude această normă, dar nu au fost acceptate.</p> <p>În același timp, atragem atenție la 2 puncte:</p> <p>1. Regula propusă prevede derogare de la art. 89 alin. (1), art. 85 alin. (7) și art. 90 alin. (8). Nu înțelegem motivul necesității acestei excepții. În plus, nu este clar de ce aceste excepții sunt cuprinse în dispozițiile tranzitorii. Adică trebuie să fie temporare, dar nu este prevăzută perioada de valabilitate a acestei excepții.</p> <p>2. Conform normei propuse, consumatorul are dreptul de a trece la furnizorul de ultimă opțiune numai cu condiția de a nu putea să aleagă un alt furnizor și să semneze contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil. Această condiție este în conflict direct cu cerințele Directivei 73/2009/CE privind protecția consumatorilor. În cazul în care consumatorul pierde un furnizor, ar trebui să aibă posibilitatea imediată de a utiliza serviciul unui furnizor de ultimă opțiune. Acesta este sensul acestui furnizor și rolul statului de a oferi consumatorilor posibilitatea unei furnizări neîntrerupte de gaze naturale.</p> <p>Prin introducerea acestor condiții și excepții de la normele generale, autorii proiectului de lege pun în pericol furnizarea neîntreruptă de gaze către consumatori.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Prevederea cu care se propune a fi completat art. 114, alin. (4) a fost reformulată și inserată în textul Legii, la art. 90. A se vedea supra.</p>
<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</p>	<p>lipsa obiecții și propuneri</p>	<p>Se acceptă</p>

Nr. 288 din 25.09.2023		
„Orhei-Gaz” SRL Nr. 09-1403 din 15.09.2023	lipsa obiecții și propuneri	Se acceptă
„Moldovatransgaz” SRL Nr. 14-1417 din 25.09.2023	lipsa obiecții și propuneri	Se acceptă
SA „Moldovagaz” Nr.04-3111 din 25.09.2023	<p>Cu referire la avizarea repetată a proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), SA „Moldovagaz” comunică următoarele.</p> <p>Suplimentar la propunerile pe marginea proiectului vizat, prezentate Ministerului prin scrisoarea nr. 04-2870 din 28.08.2023, venim cu următoarea propunere:</p> <p>Art. 99 alin. (3) lit. a) primul alineat de completat cu textul „, <i>precum și pentru acoperirea totală sau parțială a costurilor aferente serviciului de echilibrare</i>”, similar art. 87 alin. (3) lit. a) primul alineat din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, în conformitate cu art. 39 alin. (4), art. 67 alin. (1), art. 96 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și art. 13 alin. (3) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, transpusă în Legea nr. 108/2016.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Modificarea nu este necesară și contravine art. 7, alin. (1), lit. q²) și lit. q³) din Legea cu privire la gazele naturale. În spiritul Directivei nr. 2009/73/CE și a Regulamentului UE nr. 2014/312, Legea cu privire la gazele naturale prevede că operatorul sistemului de transport urmează să își acopere costurile aferente exercitării funcției de echilibrare prin perceperea de la părțile responsabile de dezechilibru a unor plăți calculate conform unei Metodologii separate, aprobate de ANRE. Astfel, participantul la piață care a creat dezechilibru urmează să achite plăți separate pentru a acoperi costurile suplimentare suportate de operatorul sistemului de transport în legătură cu echilibrarea. Or, includerea costurilor operatorului sistemului de transport în legătură cu echilibrarea în tariful pentru prestarea serviciului de transport ar rezulta în socializarea între toți utilizatorii de sistem a costurilor cu echilibrarea, indiferent de cine au fost create acestea. Ceea ce contravine principiilor de bază privind organizarea pieței gazelor naturale</p>

		<p>stabilite în acquis-ul Comunității Energetice.</p> <p>Totodată, întru excluderea unor riscuri de creare a dezechilibrelor pe piața gazelor naturale de unii utilizatori de sistem, precum și ținând cont de prevederile pct. 4 din Dispoziția CSE nr. 81 din 13.09.2023, articolul 39, alin. (5) se completează cu o propoziție nouă, cu următorul cuprins: „Operatorul sistemului de transport încheie cu utilizatorii de sistem contracte de prestare a serviciului de transport și contracte de echilibrare, conform modelului aprobat de Agenție”.</p>
<p>SA „CET-NORD” Nr. 31008/1626 din 02.10.2023</p>	<p>Urmare a examinării proiectului remis spre examinare și sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect, reiterăm propunerea ca Articolul 7 alineatul (2) să se completeze cu lit. k) cu următorul conținut: „k) aprobă prin hotărâre separată componenta de corectare a venitului reglementat la prețurile și tarifele reglementate și mecanismul de recuperare/restituirea acesteia.”. Menționăm că, anterior, propunerea formulată nu a fost acceptată, fără a fi prezentat un argument justificativ, iar problema abordată rămâne a fi una actuală, or, însăși autorul proiectului de lege corect a specificat la compartimentul „Sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect” faptul că „conform prevederilor Metodologiilor tarifare aprobate de către ANRE, componenta de corectare a venitului reglementat constituie valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat pentru anul precedent și cel efectiv înregistrat în aceeași perioadă (excedent sau deficit tarifar), acesta este calculat și considerat de ANRE la aprobarea tarifelor reglementate (ca componentă tarifară), fără însă a reține că această componentă tarifară nu este aprobată de către ANRE separat. Astfel, propunerea privind obligarea ANRE de aprobare separată a componentei de corectare a venitului reglementat, are la bază</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Articolul 100 alin. (5), se completează cu o propoziție nouă, cu următorul cuprins: „Agenția plasează pe pagina sa web oficială valoarea și structura prețurilor și a tarifelor reglementate aprobate”.</p>

următoarele raționamente justificative:

a) Componenta de echitate este determinată reieșind din valoarea totală a devierilor tarifare acceptate de către ANRE în scopuri tarifare. Respectiv, fără a cunoaște valoarea totală care urmează a fi recuperată/restituită prin prețurile reglementate nu poate fi determinată componenta de echitate;

b) Fără aprobarea componentei de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, nu va fi nici o transparență în determinarea componentei de echitate și modalității de repartizare a acesteia între consumatori;

c) Componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, din lipsa transparenței în acest sens, este unica componentă tarifară care nu poate fi anticipată de către consumatori, mai ales în condițiile în care consumatorul intenționează să-și schimbe furnizorul. Or, componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, nu poate fi modificată după determinarea acesteia reieșind din parametrii efectivi. În caz contrar, consumatorii care vor manifesta intenția de schimbare a furnizorului în diferite perioade ale anului, pot fi discriminați și prejudiciați prin aplicarea valorii totale a devierilor tarifare distincte/modificate de la o perioadă la alta.

d) Prin Hotărârile de aprobare a prețurilor/tarifelor reglementate, ANRE nu aprobă valoarea totală a componentei de corectare a venitului reglementat, ci doar o parte din aceste devieri tarifare, valoarea totală fiind necunoscută pentru consumatori. Or, în rezultatul analizei tuturor Hotărârilor ANRE cu privire la aprobarea prețurilor/tarifelor reglementate, nici un utilizator nu poate identifica în prezent care este valoarea totală a devierilor tarifare aprobate de către Agenție.

Din aceste considerente, este imperativă aprobarea și publicarea în Monitorul Oficial a valorii componentei de corectare a venitului reglementat (deficitului/excedentului tarifar) determinată de către ANRE pentru perioada precedentă de reglementare, precum și a mecanismului de recuperare/restituirea acesteia. Or, prin asigurarea transparenței în sensul mărimii componentei de corectare a venitului reglementat și mecanismului

	<p>de includere a acestuia în prețurile reglementate, va fi asigurată previzibilitate și certitudine nu doar pentru furnizor, dar și pentru consumator, ceea ce va facilita prognozarea acțiunilor consumatorilor (în special marilor consumatori) referitor la oportunitatea schimbării furnizorilor și optimizarea costurilor de producere. Considerăm că prin operarea modificării propuse se va înlătura o lacună existentă în legile sectoriale.</p>	
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2/15216 din 29.09.2023</p>	<p>I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului</p> <p><i>I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului</i></p> <p>Autor al proiectului de act normativ este Guvernul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este Ministerul Energiei, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p><i>I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului</i></p> <p>Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt: a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei; b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia; c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate; d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii; e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."</p> <p>Se constată că anunțul privind organizarea consultării publice, proiectul și nota informativă la acesta au fost plasate pe pagina web a Ministerului Energiei www.energie.gov.md la compartimentul Transparență decizională/Consultări publice, precum și pe portalul www.particip.gov.md. În aceste condiții, se consideră că autorul a respectat prevederile legale privind transparența în procesul decizional.</p> <p><i>I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului</i></p>	<p>Se acceptă</p>

În nota informativă se menționează că principalele prevederi ale proiectului de lege pot fi grupate în 2 categorii principale: „prevederi ce țin de transpunerea în legislația națională a Regulamentului UE nr.2022/1032 și Regulamentului UE nr.2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, precum și prevederi ce țin de soluționarea unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr.108/2016 în vigoare și pentru a asigura exercitarea obligației serviciului public de furnizare gazelor naturale și a exclude echivocul de interpretare”.

1.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Potrivit autorului, proiectul promovează interesul public manifestat prin implementarea următoarelor finalități urmărite: „armonizarea legislației naționale cu prevederile aquis-lui Comunității Energetice; depășirea provocărilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unei crize; micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a statului”.

1.5. Justificarea soluțiilor proiectului

1.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde: a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ; b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite; c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene; d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi; f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”. Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului. Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”. Autorul menționează în nota informativă că: „Pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale, conform prevederilor art. 1083 alin. (15) ce se propune a fi introdus în Proiectul legii de modificare, este prevăzută posibilitate ca titularul obligației de stocare căruia i-a fost impusă obligația de stocare poate primi stimulente sau compensații financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile suportate de acesta ca urmare a respectării obligației de stocare, în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obținute din activitatea desfășurată în legătură cu executarea obligației de stocare. Stimulentele sau compensațiile financiare, la necesitate, vor fi stabilite în conformitate cu un mecanism prevăzut prin Hotărâre de Guvern, în baza calculelor Agenției”

I.5.3. Efectuarea analizei impactului de reglementare.

Potrivit art.30, pct.2 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, „În cazul proiectelor actelor normative ce reglementează activitatea de întreprinzător, suplimentar se descriu concluziile și propunerile înaintate în cadrul studiilor de cercetare, precum sau rezultatele analizei ex ante sau ale analizei impactului de reglementare. Se prezintă argumentarea, în baza evaluării beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și, după caz, analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv prin prisma respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului”. Conform art.13 al Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, „(1)Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului, precum și corespunderea actului scopurilor politicii de reglementare și principiilor prezentei legi. (2) Actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ.” Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23 din 18.01.2019. La proiectul legii pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale a fost elaborată Analiza Impactului de Reglementare care definește

problema, stabilește obiectivele, identifică opțiunile și analizează și compară opțiunile. La fel, se menționează despre aspectele privind implementarea și monitorizarea. În nota informativă se menționează că: „Proiectul de lege conține prevederi care pot fi tratate ca având impact asupra activității de întreprinzător, în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. În acest sens, a fost elaborată Analiza de impact la proiectul legii de modificare, conform cerințelor Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019. Analiza de impact la proiectul legii de modificare a fost examinată de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător în ședința din 08.08.2023 și susținut. Totodată, Proiectul legii de modificare urmează a fi remis pentru examinare către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...] a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...] c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...] e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...] f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu; g) se evită tautologiile juridice; h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea entităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în acesta.

În proiect nu au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea procedurii de exercitare a atribuțiilor acestor entități.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

În nota informativă se menționează că principalele prevederi ale proiectului de lege pot fi grupate în 2 categorii principale: „prevederi ce țin de transpunerea în legislația națională a Regulamentului UE nr.2022/1032 și Regulamentului UE nr.2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, precum și prevederi ce țin de soluționarea unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr.108/2016 în vigoare și pentru a asigura exercitarea obligației serviciului public de furnizare gazelor naturale și a exclude echivocul de interpretare”.

Potrivit autorului, proiectul promovează interesul public manifestat prin implementarea următoarelor finalități urmărite: „armonizarea legislației naționale cu prevederile aquis-lui Comunității Energetice; depășirea provocărilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unei crize; micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a statului”.

La fel, în notă se menționează că proiectul are drept scop implementarea următoarelor finalități urmărite: „armonizarea legislației naționale cu prevederile aquis-lui Comunității Energetice; depășirea provocărilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unei crize; micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; atingerea

	<p>unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a statului”.</p> <p>În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Grupului de Lucru AIR Extras din Procesul-verbal nr. 36 al Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 26.09.2023</p>	<p><u>I. Aspecte introductive.</u></p> <p>Ministerul Energiei a prezentat pentru avizare Grupului de Lucru proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.</p> <p>Grupul de lucru a susținut analiza de impact cu condiția efectuării anumitor îmbunătățiri în ședința sa din 8 august 2023.</p> <p>Analiza prezentată cuprinde argumentarea cu privire la necesitatea soluționării problemei lipsei în Republica Moldova a capacităților de producere și stocare a gazelor naturale și incertitudinile cu privire la disponibilitatea gazului pentru a acoperi vârfurile cererii, în special în perioada de iarnă, precum și a expunerii majore a consumatorilor gazelor naturale riscului de a nu li se livra gazele naturale la prețul reglementat (în baza costurilor justificate și aprobate de către autoritatea de reglementare) de către furnizorii care își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public. AI argumentează și necesitatea armonizării cadrului legal național cu cel european: Regulamentul UE nr. 2022/1032 și Regulamentul (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze care a devenit obligatoriu pentru transpunerea acestuia în legislația națională și crearea condițiilor pentru punerea sa în aplicare.</p> <p>Grupul de lucru a susținut condiționat proiectul Legii în ședința sa din 26 septembrie 2023.</p> <p><u>II. Analiza acestui proiect prin prisma principiilor de reglementare a activității de întreprinzător stabilite de Legea nr. 235 și 424:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • În p.5 din proiect se propune completarea art.7 alin. (1), lit. e) cu sintagma „solicită informații și rapoarte inclusiv de la proprietarul rețelelor”. Astfel de sintagmă este una incertă deoarece nu este clar 	<p>Se acceptă parțial</p>

ce fel de informație și rapoarte este necesar de a fi prezentate Agenției. Se recomandă fie de listat concret tipul informației sau de făcut referință la articolul din lege care conține tipul acestor informații. Sau de a indica expres că se vor solicita informațiile și rapoarte „stabilite în prezenta lege”. Conform principiilor de revizuire a cadrului normativ stabilite în Legea 424/2004, art. 2, lit. g), nu se admite stabilirea și solicitarea documentelor și informației cu privire la activitatea de întreprinzător decât cele stabilite expres și exhaustiv în legi.

În alin. (1) art. 7 din Legea nr. 108/2016 este prevăzut expres că informația/rapoartele respective pot fi solicitate doar în domeniul reglementării de către Agenție a activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare.

În contextul prevederilor art. 7, alin. (1), litera f) din Legea nr. 108/2016 și a prevederilor art. III, alin. (3²) din Legea nr. 201/2023 Agenția monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relațiile dintre proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent, aprobă contractele încheiate între proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent și soluționează eventualele neînțelegeri dintre aceștia. În acest context se propune includerea în textul normei legale a unor completări care ar permite Agenției să solicite unele informații și rapoarte de la proprietarii rețelelor de transport pentru monitorizarea costurilor necesare și justificate suportate de operatorul de sistem independent.

În proiectul legii art.7 alin. (1):

1) La litera lit. e), după cuvântul „relațiile” se completează cu textul „și schimbul de informații”;

2) Se completează cu litera e¹), cu următorul cuprins:

	<ul style="list-style-type: none"> • Articolul 14 alineatul (3) se completează cu o nouă condiție/cerință de licențiere: <i>să dețină capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create. În acest context este necesar de a modifica și analiza de impact aducând multe argumente despre necesitatea și oportunitatea unei astfel de condiții de licențiere noi.</i> • La amendamentul pentru art. 51 se face o referință vagă la „actele normative de reglementare ale Agenției.” 	<p><i>„ e¹) solicită informații și rapoarte de la operatorul de sistem independent și proprietarul rețelelor de gaze naturale, și efectuează controale, inclusiv controale inopinate, la sediul proprietarului rețelei de transport și la sediul operatorului de sistem independent.”</i></p> <p>Se acceptă AIR a fost completat cu argumente privind necesitatea acestei completări. Prevederea respectivă a fost introdusă la propunerea ANRE, care a precizat că oportunitatea acesteia rezidă în necesitatea excluderii comportamentului oportunist și temporar al furnizorilor din piața nereglementată. Astfel, extinderea condițiilor de obținere a licențelor de furnizare, cu introducerea condițiilor financiare (deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual declarat) va asigura viabilitatea financiară și posibilitatea furnizorului de a achiziționa gaze naturale de la sursele externe în vederea onorării contractelor cu consumatorii locali.</p> <p>Se acceptă parțial Actele normative de reglementare ce se referă la activitatea de stocare a</p>
--	---	---

- Cu referință la principiul proporționalității intervenției statului în activitatea de întreprinzător care prevede că autoritățile administrației publice și/sau alte instituții abilitate prin lege cu funcții de reglementare și de control nu vor întreprinde acțiuni în exces necesităților atingerii scopurilor societății constatăm că proiectul dat de lege stabilește un nou act permisiv. Legea se completează cu un nou articol - Articolul 52/1 (Certificarea operatorului instalației de stocare) *care prevede că înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalației de stocare, prin eliberarea licenței pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată.* În vederea evitării dublărilor cu licența se propune fie eliminarea licenței, fie încadrarea cerințelor acestui act permisiv în mecanismul de licențiere, adică în procesul licențierii Agenția va verifica condițiile impuse pentru acest act permisiv. Ca efect vor fi unificate două proceduri permissive asemănătoare și anume certificarea și licențierea. În cazul că autorii insistă pe acest act permisiv suplimentar se atenționează despre necesitatea completării și a Nomenclatorului actelor permissive aprobat prin Legea nr.160/2011. La fel este necesar de veni cu mai multă claritate referitor la documentele care demonstrează îndeplinirea cerințelor privind separarea operatorului instalației de stocare care se anexează de solicitant la cererea privind certificarea.

gazelor naturale și urmează a fi elaborate de Agenție sunt stipulate expres în Legea nr. 108/2016.

Nu se acceptă

A se vedea inclusiv noțiunea de certificare prevăzută în Legea nr. 108/2016, prin care se menționează că certificarea constituie o condiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport, și respectiv nu reprezintă un act permisiv separat.

Menționăm că și în redacția actuală a Legii nr. 108/2016, cerința de certificare este stabilită și pentru activitatea licențiată de transport a gazelor naturale la art. 36, care la fel nu este tratat ca un act permisiv adițional la licența pentru transportul gazelor naturale, și respectiv nu este prevăzut în Nomenclatorului actelor permissive aprobat prin Legea nr.160/2011.

Similar, astfel de prevederi sunt stipulate și în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Art. 52¹ propus în Legea nr. 108/2016 transpune art. 3a din Regulamentul UE nr. 2009/715, modificat prin Regulamentul UE nr. 2022/1032.

De menționat că certificarea și asigurarea independenței OST este unul din principiile cheie stabilite în aquis Comunității Energetice în

	<p><u>III. Concluzii</u></p> <p>Proiectul poate fi susținut ținându-se cont de cele menționate în prezenta Opinie.</p>	<p>domeniul gazelor naturale și urmează a fi transpus ca atare, cum este prevăzut legislația UE.</p> <p>Se acceptă</p>
--	---	---

Ministru

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.10.23 10:16:15 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)

la proiectul Hotărârii Guvernului c u privire la adoptarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale

(nr. unic 674/MEn/2023)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/proponerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
<p>Ministerul Justiției Nr. 04/02-7986 din 07.09.2023</p>	<p>Urmare examinării proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), comunicăm următoarele.</p> <p>Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu prevederile legislației Comunității Energetice; depășirii provocărilor în securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unor crize; reducerii impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; atingerii unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a statului.</p> <p>Astfel, raționamentele expuse de inițiator în notă reflectă motivul emiterii actului normativ.</p> <p>Aferent rigorilor de tehnică legislativă, se vor reține următoarele:</p> <p>În proiectul hotărârii Guvernului se va exclude numerotarea, deoarece în cazul în care actul normativ include un singur punct, acesta nu se numerează.</p> <p>La proiectul legii:</p> <p>La formularea amendamentelor se va ține cont că, în conformitate cu uzanțele de tehnică legislativă, cuvântul „sintagma” se utilizează cu referire la un grup de două sau mai multe cuvinte între care există raporturi de subordonare; cuvântul „textul” se folosește pentru individualizarea unor cuvinte și cifre,</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>

	<p>cuvinte și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație, iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se utilizează termenii „cuvîntul”/„cuvintele”, după caz, termenii „cifra”/„cifrele”.</p> <p>La Art. I:</p> <p>Pentru asigurarea respectării uzanțelor, textul „Articol I” se va substitui cu textul „Art. I.” (observație valabilă și pentru Art. II).</p> <p>La pct. 2 sbp. 4), în dispoziția de modificare a alin. (1) din art. 11, expresia „se completează” se va înlocui cu cuvintele „se substituie”. Totodată, modificările ce vizează elementele structurale concrete se vor expune consecutiv în ordinea articolelor modificate, excluzîndu-le din punctul consacrat modificărilor ce vizează tot textul legii.</p> <p>La pct. 3 sbp. 6) se va indica că „noțiunea „operator al depozitului de stocare” se substituie cu noțiunea „operator al instalației de stocare” cu următorul cuprins:”.</p> <p>La art. 4 alin. (1) lit. k) pentru un spor de precizie considerăm oportună păstrarea cuvintelor „a gazelor naturale”.</p> <p>La art. 4 alin. (2¹) textul „art. 108¹ și art. 108²-108³” se va substitui cu textul „art. 108¹-108³”.</p> <p>La pct. 5 referința la lit. v) se va indica cu o singură paranteză rotundă.</p> <p>La pct. 8, în redacția propusă a alin. (1) din art. 42¹, atenționăm că este expusă eronat prevederea „Prin excepție... pot obține o derogare la obligația stabilită...”, or, derogarea, ca procedeu, reprezintă o excepție de la dispozițiile unui act normativ, care poate fi prevăzută în cuprinsul acestuia într-un alt act normativ de același nivel sau de nivel superior. Datorită caracterului său,</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă parțial Art. 1 din Lege stabilește exhaustiv domeniul de reglementare al Legii. Completarea cu cuvintele „a gazelor naturale” se va preciza pe parcursul actului legislativ, păstrându-se principiul de simplitate a formulării.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat. Urmare a propunerii ANRE, această literă a fost exclusă din proiect.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
--	--	--

	<p>derogarea este de regulă expresă și este de strictă aplicare, neputând fi extinsă prin interpretare. Totodată, la alin. (2) din același articol este greșit utilizat termenul „principii” (observație valabilă și pentru restul cazurilor similare).</p> <p>La alin. (5) din art. 42¹ se va exclude expresia „în mod nejustificat”, or, potrivit art. 9 alin. (3) din Constituție, concurența loială este unul din factorii de bază ai economiei, iar potrivit art. 126 alin. (2) din Constituție, statul trebuie să asigure protecția concurenței loiale.</p> <p>La pct. 10:</p> <p>în cuprinsul alin. (5) din art. 52¹, semnalăm că la lit. a) textul „despre care consideră că ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie” este ambiguu și poate crea confuzie la interpretarea normei;</p> <p>totodată, la lit. a) – c), în ceea ce privește restrângerea dreptului de proprietate, semnalăm că este necesar să se țină cont de următoarele: limitarea sau restrângerea dreptului la proprietate este ca o excepție de la inviolabilitatea constituțională și urmează a fi subsumată unor condiții stricte: să fie prevăzută de lege; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situațiile care au determinat-o și să nu aducă atingere existenței dreptului sau libertății.</p> <p>Cu toate că, dreptul de proprietate nu este unul absolut, acesta poate fi limitat în anumite circumstanțe. În aprecierea legalității unei limitări, Curtea Europeană a Drepturilor Omului ia în considerare că o restricție legală trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să aibă un scop legitim; • să fie proporțională; • să fie necesară într-o societate democratică; • să se asigure că însăși esența dreptului nu este afectată. 	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Cuvintele „se consideră” au fost substituite cu cuvintele “s-a constatat” pentru a permite constatarea acțiunii prin-un act administrativ.</p> <p>Se acceptă parțial Art. 52¹, alin. (5) lit. a) - c) transpune art. 3a, para (5) din Regulamentul UE nr. 715/2009, conform modificărilor operate prin Regulamentul UE nr. 1032/2022. Astfel, întrucât instalațiile de stocare se consideră a fi infrastructură critică, cu impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale și respectiv sunt necesare garanții suplimentare în legătură cu accesul și operarea acestora, în Regulamentul UE nr. 715/2009 au fost introduse prevederi privind certificarea operatorului instalației de stocare. Autoritățile naționale de reglementare ar trebui să refuze</p>
--	--	--

Proportionalitatea este principiul-cheie al jurisprudenței CEDO. Este necesar un echilibru just între obiectivele legitime ale statului și măsurile pe care statul le utilizează pentru atingerea acestora. Proportionalitatea necesită, de asemenea, un echilibru just între drepturile persoanei și interesul public. Cu cât este mai mare ingerința, cu atât mai mult se impune o justificare.

Conform testului de proportionalitate, măsura luată trebuie să fie adecvată – să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară – indispensabilă pentru îndeplinirea scopului, și proporțională - să asigure justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit. În partea ce ține de adjectivul „necesar” atragem atenția că, acesta implică existența unei necesități sociale stringente și nu trebuie echivalat cu alte calificative, precum rezonabil, admisibil, folositor sau dezirabil. Acest criteriu nu este unul formal și implică motivarea necesității beneficiului urmărit prin limitarea dreptului. Prin urmare, în nota informativă autorul urmează să formuleze argumente pornind de la criteriile CEDO, precum și să prezinte argumente temeinice care să justifice faptul că soluția propusă nu este disproporționată în raport cu scopul urmărit.

cu referire la redacția lit. c), în virtutea caracterului obligatoriu al actelor normative, cuvintele „în vigoare” sunt inutile și urmează a fi excluse.

certificarea în cazul în care au ajuns la concluzia că o persoană care, în mod direct sau indirect, controlează sau exercită un drept asupra operatorului instalației de stocare ar putea pune în pericol siguranța furnizării de energie sau orice alt interes esențial în materie de securitate la nivel național, la nivel regional sau la nivelul Uniunii. La evaluarea acestui lucru, autoritatea de reglementare ar trebui să țină cont de relațiile comerciale care ar putea afecta în mod negativ stimulentele și capacitatea operatorului instalației de stocare de a constitui stocuri în instalația de stocare subterană, precum și de obligațiile internaționale ale Uniunii și de orice alte fapte și circumstanțe specifice ale cazului respectiv. În cazul în care o autoritate de reglementare refuză certificarea, aceasta ar trebui să aibă competența de a solicita unei persoane să cedeze participațiile sau drepturile pe care le deține asupra proprietarului instalației de stocare sau asupra operatorului instalației de stocare și să stabilească un termen pentru această cedare, să dispună orice altă măsură adecvată pentru a se asigura că persoana respectivă nu poate exercita niciun control sau drept asupra respectivului proprietar al instalației de stocare sau operator al instalației de stocare și să decidă cu privire la măsurile compensatorii adecvate. Orice măsură

	<p>La pct. 14:</p> <p>la sbp. 1), dispoziția de completare se va expune după cum urmează: „se completează cu alin. (3¹) cu următorul cuprins:”, urmat de redarea acestuia, fără a menționa că se plasează după alin. (3), întrucât modificările se expun în ordine consecutivă;</p> <p>din cuprinsul alin. (3¹) cuvintele „de asemenea” se vor exclude ca fiind inutile în textul unui act normativ;</p> <p>la sbp. 2), în cuprinsul alin. (4), expresia „de la data desfacerii contractului” se va revedea prin prisma art. 1084 din Codul civil, potrivit căruia, tuturor</p>	<p>luată în decizia de certificare pentru a aborda riscurile în materie de siguranță a furnizării de gaze sau alte interese esențiale în materie de securitate ar trebui să fie necesară, clar definită, transparentă, proporțională și nediscriminatorie. În context, prevederile din Proiectul legii care transpun art. 52¹, para (5) din Regulamentul UE nr. 715/2009 nu contravin prevederilor CEDO întrucât țin cont de necesitatea asigurării securității aprovizionării cu energie, adică de interesul general al societății. În același timp, în baza deciziei motivate, proprietarului instalației de stocare, operatorului instalației de stocare urmează să i se acorde termen pentru a ceda participațiile sau drepturile pe care le deține asupra proprietății instalației de stocare sau a proprietății operatorului instalației de stocare.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
--	--	--

	<p>tipurilor de contracte, indiferent de modul de executare ori durata în timp, se aplică rezoluțiunea;</p> <p>la sbp. 3), în dispoziție, se va exclude textul „La sfârșit,”, deoarece este inutil. Menționăm că, completarea unui text sau alineat, fără a specifica ordinea în care se inserează cuvintele, semnifică, conform regulii generale de tehnică legislativă, completarea textului la sfârșitul acestuia (observație valabilă inclusiv pentru pct. 20, pct. 25 sbp. 4)).</p> <p>La pct. 15, în partea dispozitivă, textul „alineatele (9¹)” se va substitui cu textul „alineatul (9¹)”.</p> <p>La pct. 16 sbp. 2), în partea dispozitivă, semnalăm că nu este recomandată utilizarea expresiei „se inserează”, prin urmare, se vor utiliza cuvintele „se completează”.</p> <p>La pct. 17:</p> <p>la sbp. 1), în dispoziție, textul „se completează, după prima frază cu următorul enunț.” se va substitui cu textul „după prima propoziție se completează cu următoarea propoziție.” (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect).</p> <p>De asemenea, cuvintele „Agenția poate stabili condiții...” atribuie caracter ambiguu normei, deci nu îndeplinesc condiția previzibilității normei juridice. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modurile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis c. României, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61). La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e. accesibilitatea și previzibilitatea (Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 19 martie 2019, § 39) (observație valabilă inclusiv pentru pct. 16).</p> <p>La pct. 18 sbp. 2), în dispoziție, textul „alin. 5” se va substitui cu textul „alin. (5)”, iar textul „printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens” se va revedea, întrucât nu corespunde limbajului normativ.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă</p>
--	---	---

	<p>La pct. 19, sbp. 1) și 2) se referă la modificarea alin. (2) din art. 98, deci nu este necesar să se repete despre acest fapt. La pct. 20 cuvântul „nouă” se va exclude, iar cuvintele „relației contractuale” se vor substitui cu cuvintele „raporturilor contractuale” în conformitate cu terminologia Codului civil.</p> <p>La pct. 23, în dispoziție, expresia „se modifică cu textul” se va înlocui cu expresia „se substituie cu cuvintele”.</p> <p>La pct. 25 sbp. 6), cuprinsul alin. (12) din art. 108¹ urmează a fi divizat în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză, fără utilizarea cratimelor (observație valabilă și pentru alin. (3) din art. 108³).</p> <p>La pct. 26: în cuprinsul alin. (2) din art. 108², textul „art. 1081” se va substitui cu textul „art. 108¹”;</p> <p>la alin. (4) cuvintele „care nu se iau în considerație” se vor substitui cu cuvintele „care nu se iau în considerare”, conform exigențelor limbii literare (observație valabilă și pentru pct. 28, în textul anexei pct. 11).</p> <p>Pornind de la prevederile alin. (3) nu este clar raționamentul impunerii de către Guvern a obligației privind stocarea unei anumite cantități de gaze naturale, dacă respectivele obligații pot să nu fie onorate.</p> <p>La pct. 28 (la textul anexei): În partea dispozitivă, cuvintele „o anexă” se vor substitui cu cuvântul „anexa”; din cuprinsul pct. 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, se vor exclude expresiile „din</p>	<p>Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Art. 113, alin. (1) a fost completat cu lit. f) cu urmatorul conținut: "f) neîndeplinirea, îndeplinirea cu întârziere sau îndeplinirea defectuoasă de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite la art. 108² - 108³."</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
--	---	---

	<p>prezentul articol”, „din prezenta anexă”, deoarece potrivit art. 55 alin. (4) din Legea nr. 100/2017, în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ;</p> <p>se va revedea numerotarea punctelor, or, acestea se divid în subpuncte și în alineate. Subpunctele se numerotează cu cifre arabe și o paranteză și pot avea diviziuni numerotate cu litere latine și o paranteză.</p> <p>La Art. II alin. (1), în dispozițiile cu privire la stabilirea competențelor pentru Guvern și Agenție, precum și la alin. (2), după cuvintele „a prezentei legi” se vor exclude cuvintele „de modificare”;</p> <p>Art. III:</p> <p>norma cu privire la intrarea în vigoare a legii urmează a fi expusă după cum urmează: „Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”;</p> <p>totodată, semnalăm că regula generală privind intrarea în vigoare a actelor normative, statuată în art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, prevede că actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, alin. (3) al acestui articol dispune că „Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.”. Astfel, în nota informativă urmează să fie argumentată intrarea în vigoare a actului normativ la data publicării.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă În nota informativă a fost argumentată necesitatea intrării în vigoare a actului normativ la data publicării.</p>
<p>Ministerul Finanțelor Nr. 07/-5/1881/1317 din 07.09.2023</p>	<p>Ministerul Finanțelor a examinat proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazelle natural (n runic 674/Men/2023), și în limita domeniilor de competență, comunică lipsa obiecțiilor, totodată invocând următoarea remarcă.</p>	

	<p>Articolul 1, pct. 17 sbpct. 2) din proiectul de lege:</p> <p>În alin (13¹) din proiect, este utilizată formula, „Agenția suspendă prin hotărâre..”, însă la alin. (13²) din proiect, este utilizată formula „La adoptarea deciziei de suspendare..”, noțiuni care trebuie să fie omogene.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>La alin. (13²) care se propune a fi inserat în art. 90 din Legea cu privire la gazele naturale cuvintele ”la adoptarea deciziei de suspendare” se substituie cu cuvintele ”la adoptarea hotărârii de suspendare”.</p> <p>Modificarea corespunzătoare a fost inclusă și la alin. (3²) care se propune a fi introdus în art. 89 din Legea cu privire la gazele naturale.</p> <p>Urmare a propunerilor recepționate alin. (13¹) și (13²) din art. 90, precum și alin. (3¹) și (3²) din art. 89, au fost excluse.</p>
<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Nr. DI/3/041.1-9749 din 24.08.2023</p>	<p>Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a examinat proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.</p> <p>Cu referire la Regulamentul (UE) nr. 2017/1938, care face obiectul transpunerii, denumirea actului UE urmează a fi revăzută și expusă în versiunea autentică, și anume Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 280 din 28 octombrie 2017.</p> <p>Totodată, clauza de armonizare a proiectului de lege nu reflectă cele mai recente amendamente aduse Regulamentelor care fac obiectul transpunerii, în conformitate cu cerințele stabilite în pct. 30 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018. În context, Regulamentul (UE) nr. 2017/1938 și Regulamentul (CE) nr. 715/2009 au fost modificate ultima dată prin Regulamentul (UE) nr. 2022/1032.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Ținând cont de prevederile art. 31, alin (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și pct. 30 din HG 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației, clauza de armonizare va fi inserată după preambul și clauza de adoptare a legii, în conformitate cu modelul stabilit în Anexa nr. 2 la Regulament. Clauza de armonizare a proiectului de Lege a fost expusă conform propunerilor Centrului de Armonizare a Legislației.</p>

	<p>La Nota informativă la proiectul de lege, în conformitate cu dispozițiile anexei nr. 1 din Legea nr. 100/2017, în compartimentul 3 urmează a fi indicat dacă intervenția rezultă din angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor bilaterale cu Uniunea Europ Europeană, precum și inclusă mențiunea cu privire la elaborarea tabelului de concordanță.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii Nr. 21-4445 din 24.08.2023</p>	<p>Lipsă de propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Nr.808/2-2713 din 04.09.2023</p>	<p>Urmare examinării proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), în limita competențelor, comunicăm următoarele.</p> <p>La pct.9. Cu referire la art. 51 alin. (2). De a exclude cuvintele „și în actele normative de reglementare ale Agenției”, ca fiind inutile prin faptul că actele subordonate legii nu pot să limiteze sau să extindă prevederile actului normativ ierarhic superior.</p> <p>La pct. 10. Cu referire la art. 52/1 alin. (6). De a substitui cuvântul „elaborează” cu cuvântul „propune”, pentru a evita confuzii juridice</p>	<p>Nu se acceptă Prin actele normative subordonate Legii, elaborate sau care urmează a fi elaborate de ANRE, sunt prevăzute reglementări suplimentare ce reglementează activitățile desfășurate în sectorul gaze naturale, inclusiv Regulile pieței gaze naturale, Regulamentul privind accesul la depozitele de stocare și gestionarea congestiilor, regulamentele privind depozitele de stocare și monitorizează respectarea acestora de către operatorii depozitelor de stocare (art. 7 alin. (1) lit. (j) din Lega nr. 108/2016), alte acte normative de reglementare.</p> <p>Nu se acceptă Proiectul hotărârii ANRE privind certificarea urmează a fi aprobat de</p>

		<p>Consiliul de Administrație al ANRE, dar după consultarea opiniei obligatorii a Secretariatului Comunității Energetice. Astfel, conform prevederilor art. 52¹ alin. (7), după elaborarea proiectului hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare, Agenția, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, expediază proiectul respectiv în adresa Secretariatului Comunității Energetice. Este o procedura specifică legată de certificarea operatorilor instalațiilor de stocare ce urmează a fi aplicată în conformitate cu principiile stabilite în cadrul Comunității Energetice (Regulamentul UE nr. 715/2009).</p>
<p>Ministerul Agriculturii și industriei alimentare al Republicii Moldova nr. 21-03/2660 din 28.08.2023</p>	<p>Lipsă de propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Ministerul Mediului Nr.05-07/1967 din 04.09.2023</p>	<p>Ministerul Mediului a examinat conform competențelor proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), și comunică următoarele.</p> <p>În proiectul legii, la partea introductivă, la primul alineat unde se enumeră punctele transpuse din Regulamentul (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, exprimarea prin abrevieri precum „art. 2, 6c, 7, 9 și 10” este necesar de a fi ajustată și scrisă în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, după cum urmează: „art. 2, art. 6 alin. (1) lit. c), art. 7, art. 9 și art. 10”. Obiecție valabilă și la alineatul următor, și în alte cazuri similare din textul proiectului de act normativ. Ori, în cazul exprimării abreviate precum „art. 2, 6c, 7, 9 și 10”,</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Textul a fost redactat, ținând cont și de propunerile Centrului de Armonizare a Legislației.</p> <p>Conform prevederilor Regulamentul (UE) 2017/1938 în redacția modificată prin Regulamentul (UE)</p>

	<p>indicele "6c" poate fi interpretat eronat deoarece art. 6 din Regulamentul (UE) 2017/1938 este grupat în mai multe alineate, divizate la rândul lor în litere. Astfel, la art. 6 se regăsesc două alineate, alin. (1) și alin. (2) care conțin litere similar "lit. c)".</p>	<p>2022/1032, art. 6 a fost completat cu articolele: 6a, 6b, 6c și 6d.</p>
<p>Autoritatea Națională pentru Reglementare în Energetică nr. 06-01/3607 din 30.08.2023</p>	<p>Cu referire la proiectul de <i>Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)</i>, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică intervine cu următoarele propuneri.</p> <p>1. În clauza de armonizare din proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, de completat cu cuvintele „art. 5” și „Anexa III”.</p> <p>Argumentare: din clauza de armonizare au fost omise trimiterile la „art. 5” și „Anexa III” din Regulamentul UE nr. 2017/1938 adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC, care au fost transpuse în art. 42 și Anexa la proiectul de Lege.</p> <p>2. La pct. 3, articolul 2 :</p> <p>2.1. la sbp. 4) din noțiunea „instalație de stocare subterană” se propune să se excludă fraza: „deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale și care este”.</p> <p>Argumentare: Definiția „instalație de stocare subterană” prevăzută de Regulamentul UE 2017/1938 nu conține fraza enunțată. Totodată, în textul proiectului se indică că, instalația de stocare este operată/exploatată de „operatorul instalației de stocare” și nu de o „întreprindere de gaze naturale”. Reieșind din definiția „întreprinderii de gaze naturale” din Legea nr. 108/2016, rezultă că în RM există întreprinderi care dețin și/sau exploatează instalații de stocare subterane, în realitate însă acestea lipsesc.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Nu se acceptă A se vedea noțiunea de “instalație de stocare” prevăzută în articolul 2 punctul 9 din Directiva 2009/73/CE, la care se face trimitere în Regulamentul UE 2017/1938 modificat prin Regulamentul UE 2022/1032. Conform noțiunii “întreprindere de gaze naturale” din Legea nr. 108/2016, aceasta prevede inclusiv persoanele juridice care desfășoară activitate de stocare a gazelor naturale.</p>

	<p>2.2. la noțiunea „tarif de racordare” (din articolul 2 din Legea 108/2016) se propune să se excludă cuvântul „proiectării”.</p> <p>Argumentare: ANRE intervine repetat cu propunerea de a exclude din noțiunea de „tarif de racordare” activitatea de proiectare, care presupune includerea și a costurilor de proiectare în tariful de racordare. Instituirea oricărui monopol la proiectare, realizarea instalațiilor de racordare și de utilizare duce la majorarea costurilor și cheltuielilor reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție a gazelor naturale și nemulțumiri din partea potențialilor consumatori finali. Or, ANRE nu reglementează activitatea de proiectare și nu pot fi stabilite cheltuieli de proiectare pentru fiecare caz concret de proiect.</p> <p>3. La pct. 5, articolul 7 alin. (1) se propune a fi exclusă lit. v).</p> <p>Argumentare: Considerăm suficientă stabilirea la articolul 15 alin. (1¹) a obligației furnizorilor și operatorilor de sistem de a oferi gratuit ANRE accesul permanent la baza de date a consumatorilor/utilizatorilor de sistem.</p> <p>Agenția poate avea acces la baza de date a furnizorilor și nu neapărat să creeze și să mențină o bază proprie. Instituirea și întreținerea unei bazei de date de către ANRE implică costuri, iar furnizorii, după caz operatorii de sistem pot revendica anumite drepturi de autor asupra acesteia.</p> <p>4. La articolul 8 alin. (1) lit. g) și alin. (1¹) de exclus cuvântul „normative”.</p> <p>Argumentare. Propunerea vine să soluționeze prin actele de reglementare ale Agenției (hotărârile ANRE) anumite blocaje neprevăzute de actele normative, care pot interveni pe piața gazelor naturale și care necesită soluții eficiente în termen util. Or, procedura de adoptare a actelor normative este una destul de laborioasă și poate duce la tergiversarea soluționării anumitor situații urgente. Astfel, în cazurile prevăzute expres de lege Agenția va elabora <i>acte normative</i> de reglementare, iar în celelalte cazuri în care se impune intervenția autorității de reglementare aceasta va emite acte de</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Completările efectuate la Legea 108/2016 prin Legea 249/2022 au drept scop excluderea intermedierei lucrărilor de proiectare și executare a instalației de racordare de către alți agenți economici, profitul cărora nu este reglementat de către ANRE. Astfel, consumatorul are cel puțin un preț reglementat de referință, având totodată posibilitatea de a alege agentul economic sau titularul de licență pentru care va achita/contracta serviciile necesare.</p> <p>Se acceptă</p> <p>Lit. (v) a fost exclusă. Totodată, textul proiectului Legii a fost redactat întru stabilirea unui mecanism provizoriu de colectare a datelor de către ANRE.</p> <p>Nu se acceptă</p> <p>Nu este clară obiecția. Conform definiției noțiunii de ”act normativ” de la art. 2 din Legea nr. 100/2017 actele de reglementare ale Agenției sunt acte normative. Totodată, sintagma de ”act normativ de reglementare” este utilizată în toate actele normative care reglementează sectoarele energeticii.</p>
--	--	---

	<p>reglementare prin care va impune un anumit comportament participanților pieței.</p> <p>5. La articolul 9, alin.(7) din Legea 108/2016, după fraza „fără respectarea prezentului articol” a se completa cu sintagma „și a Codului administrativ”.</p> <p>Argumentare: Pentru a fi excluse conflictele de norme legale în aplicarea prezentului alineat în cazurile de urgență, întrucât hotărârile ANRE sunt acte administrative, emiterea cărora cade și sub incidența procedurii reglementate de către Codul administrativ (inițierea procedurii administrative, atragerea părților interesate, solicitarea opiniei acestora, etc.). Totodată, excepția de la procedura de transparență prevăzută de art. 9 al Legii nr. 108/2016, nu implică și derogarea de la procedura de transparență reglementată de art. 67 Codul administrativ. Completările propuse prin prezentul alineat (de a include și prevederile Codului administrativ) vor evita eventualele situații incerte sau litigioase care pot surveni la aplicarea modificărilor legislative operate prin prezentul proiect.</p> <p>6. La articolul 14 alin. (3) din Lege, urmează a se completa cu o literă nouă d) cu următorul conținut: „deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create”.</p> <p>Argumentare: Propunerea este oportună în scopul excluderii comportamentului oportunist și temporar al furnizori din piața nereglementată. Astfel, extinderea condițiilor de obținere a licențelor de furnizare, cu introducerea condițiilor financiare (deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual declarat) va asigura viabilitatea financiară și posibilitatea furnizorului de a achiziționa gaze naturale de la sursele externe în vederea onorării contractelor cu consumatorii locali.</p> <p>7. La pct. 6, articolul 15 alin. (1¹):</p> <p>7.1. după cuvântul „furnizarea” se completează cu cuvintele „și distribuția”.</p> <p>7.2. cuvântul „prezinte”, se substituie cu cuvântul „ofere”.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă parțial. În conformitate cu art. 55, alin. (5) din Legea cu privire la gazele naturale atât operatorii sistemelor de transport,</p>
--	--	--

	<p>7.3. după cuvintele „<i>de aceasta</i>”, se completează cu cuvintele „<i>accesul la</i>”.</p> <p>Argumentare: Instituirea și menținerea bazei de date a consumatorilor finali este atribuția operatorului de sistem, dar nu a autorității de reglementare în domeniul energetic (a se vedea aquis-ul comunitar). De asemenea, nu este argumentat din punct de vedere al costurilor instituirea și menținerea a unei astfel de baze de date de către Agenție, mai ales în condițiile în care zilnic aceasta se modifică esențial (se racordează noi consumatori, se modifică contractele, se rezoluționează contractele etc). Menținerea și actualizarea zilnică a unei asemenea baze de date de către Agenție nu va aduce plus valoare activității de reglementare, dimpotrivă va necesita costuri adiționale legate de instituirea a noi state de personal în cadrul Agenției pentru gestionarea bazei de date respective.</p> <p>Mai mult ca atât, propunerea respectivă este în contradicție cu rigorile Legii privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011, or consumatorii și utilizatorii și-au dat acordul prelucrării datelor cu caracter personal doar de către prestatorul de servicii, nu și pentru difuzarea acestora terțelor persoane.</p> <p>8. La pct. 8, articolul 42¹ La alin. (1) sintagma „<i>sunt obligați să asigure</i>” se substituie cu cuvântul „<i>asigură</i>”.</p> <p>Argumentare: La alin. (4) trimiterea la principiile de examinare a cererilor de investiții în „<i>proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice</i>” nu este oportună, atât timp cât Regulamentul (UE) 2022/869 al Parlamentului European și al Consiliului din 30.05.2022 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene (Regulamentul TEN-E) <u>nu a fost transpus în legislația națională.</u></p> <p>9. La pct. 10, articolul 52¹ : 9.1. la alin. (3) și (5), lit. a) cuvântul „<i>energie</i>” se propune de substituit cu sintagma „<i>gaze naturale</i>”.</p>	<p>precum și operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să țină un registru electronic al utilizatorilor de sistem. Respectiv, art. 15, alin. (1¹) va avea următorul cuprins: ”(1¹) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale, titularul de licență pentru transportul gazelor naturale, titularul de licență pentru și distribuția gazelor naturale este obligat să ofere Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, accesul la baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți”</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Nu se acceptă. Amendamentele la Legea cu privire la energetică au fost adoptate în prima lectură de Parlament, la 07.09.2023. Respectiv, până la adoptarea Proiectului legii de modificare a gazelor naturale, Legea de modificare a legii cu privire la energetică va fi în vigoare.</p> <p>Se acceptă. Textul a fost redactat.</p>
--	---	--

	<p>9.2. la alin. (5), lit. c) de indicat în care situații și conform cărei legislații Agenția va stabili compensații.</p> <p>10. La art. 62 din Lege: 10.1. la alin. (1) cuvintele „proiectarea” se propune să fie excluse. 10.2. la alin.(1¹) sintagma „să asigure proiectarea” și sintagma „proiectarea și” se propune să fie excluse. 10.3. la alin. (2) sintagma „să asigure proiectarea și” se propune să fie exclusă.</p> <p>11. La pct. 14, articolul 80 alin. (3¹) fraza „și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3)” se propune a fi exclusă.</p> <p>Argumentare: În conformitate cu prevederile art. 80 alin. (3) și art. 81 din Legea 108/2016, consumatorul final dispune de dreptul de a schimba furnizorul în cazul în care și-a onorat obligațiile de plată pentru gazele naturale consumate față de furnizorul actual, fără a fi obligat la achitarea vreunei taxe, precum și de dreptul acestuia de a primi, în termen de cel mult două săptămâni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate. La fel, prevederile Directivelor 2009/73/CE și 2009/72 CE a Parlamentului European și al Consiliului privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale nu prevăd achitarea devierilor tarifare calculate pentru perioadele precedente momentului schimbării furnizorului.</p> <p>De notat că, furnizorii de pe piața gazelor naturale contestă la instituțiile instanțele naționale și internaționale Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 72 /2023 prin care s-a dispus perceperea unei taxe la schimbarea furnizorului de serviciu public în scopul recuperării devierilor financiare ale acestuia, invocând încălcarea drepturilor consumatorilor la libera alegere a furnizorilor de gaze naturale.</p>	<p>Se acceptă parțial. Textul a fost redactat pentru a se exclude echivocul în interpretare. Totodată, art. 52¹, alin. (1), lit. c) transpune prevederile art. 3a, para (5), lit. c) din Regulamentul UE nr. 715/2009.</p> <p>Nu se acceptă A se vedea comentariul de mai sus.</p> <p>Nu se acceptă Proiectul Legii a fost completat la art. 2 cu noțiunea de componentă de echitate și la art. 80 cu alin. (3²⁻³). Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023. Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici. Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă</p>
--	---	---

Potrivit art. 99 alin. (3) din proiect, „componenta de echitate” reprezintă obligațiunile de **plată reciprocă** urmare a **relației contractuale**. Dacă *componenta de echitate* reprezintă o **plată separată** care urmează a fi achitată de consumatorii furnizorilor de serviciu public la schimbarea furnizorului, modalitatea de calculare a acesteia (pentru fiecare consumator în parte) **nu poate** fi stabilită în *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale*, ori, Metodologia reglementează modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a **prețurilor reglementate și nu a plăților create ca urmare a obligațiunilor contractuale**.

Din acest considerent, propunem ca instituția „componentei de echitate” să fie parte a clauzelor contractuale negociate de părți, similar instituției *plății preventive*. Astfel, cadrul legal urmează să prevadă doar **dreptul furnizorilor de a percepe componenta de echitate cu condiția că aceasta a fost prevăzută în contractele încheiate cu consumatorii și doar în cazul celor noncasnici**.

12. La pct. 16, articolul 89:

12.1. **la alin. (3¹) și (3²)** de exclus suspendarea obligațiile de serviciu.

Argumentare: Considerăm că, instituția suspendării nu poate fi aplicată în raport cu obligațiile de serviciu public și autorii urmează să prevadă **doar instituția revocării** acestei obligații.

De notat, că obligația de serviciu public reprezintă un act administrativ cu caracter individual, care poate fi retrasă de către autoritatea eminentă în condițiile în care titularul de licență nu dispune de capacitatea de a executa obligația respectivă. Totodată, în cazurile în care titularului de licență îi este suspendată sau retrasă licența, actul administrativ prin care i-a fost impusă obligația de serviciu public cade în desuetudine, dat fiind că deținerea licenței este indispensabilă pentru exercitarea acestei obligații. În susținerea acestui argument vine inclusiv faptul că motivele expuse în proiect care pot duce la suspendarea obligației de serviciu public de furnizare a gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali, sunt similare cu motivele care duc inclusiv la suspendarea și retragerea licenței de furnizare a gazelor naturale

impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.

Se acceptă

Textul a fos redactat.

art. 16 alin. (3) și (4) lit. d) și respectiv art. 17 alin. (2) lit. f)-h). Prin urmare, considerăm că în cazurile descrise în proiect la alin. (3¹), va interveni mai întâi suspendarea licenței care în mod automat va însemna și suspendarea obligației de serviciu public. Mai mult, la alin. (3²) din proiect termenul desemnării temporare a altui furnizor este de 12 luni și acesta depășește termenul maximal de suspendare a licenței prevăzut de art. 16 alin. (5), care nu poate fi mai mare de 3 luni. Astfel, în cazul în care un furnizor va fi în situația prevăzută la art. 16 alin. (4) lit. d), și anume: „incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii” devine incert care procedură se va aplica în raport cu acesta după ce va fi reluată valabilitatea licenței, în special în situația în care art. 16 alin (6) prevede clar că „...pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art.89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența.” Aceeași procedură este prevăzută și în cazul retragerii licenței (art. 17 alin. (5)).

În consecință propunem ca, obligația de furnizare a serviciului public să fie revocată în mod automat din momentul suspendării licenței, fără posibilitatea de a obține acest statut cel puțin următoarele 12 luni.

12.2. la alin. (3³):

Încălțările prevăzute de proiect care ar putea duce la revocarea obligației de serviciu public sunt neclare, în special reieșind din obligația care se impune unui furnizor și anume: „*de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali la parametrii de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de Agenție*”. Prin urmare, unicele încălțări imputabile unui astfel de furnizor pot fi: **refuzul de a furniza gaze naturale unor consumatori care au solicitat acest serviciu public sau furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public la alte prețuri decât cele aprobate de către Agenție.**

13. La pct. 17, articolul 90:

Nu se acceptă.

13.1. **la alin. (8)** este imperativă excluderea din propoziția a doua a sintagmei: „sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art.89”.

13.2. **la alin. (13¹)–(13²)** urmează a se ține cont de poziția Agenției argumentată mai sus la propunerile de modificare a art. 89.

Argumentare: Fără excluderea sintagmei menționate nu poate fi instituită diferențiere cunoscibilă dintre obligația conform art.89 și obligația conform art. 90.

14. **La articolul 93** al Legii, urmează a fi exclus textul: „de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89”.

Argumentare: Propunerea de a exclude sintagma respectivă vine în corespundere cu modificările operate prin prezentul proiect la art. 80, alin. (3¹), în caz contrar, va exista un echivoc legislativ la aplicarea normelor legale. De notat că, în cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea

Propunerea respectivă prin care practic se interzice posibilitatea revenirii consumatorului final la preț reglementat de la furnizorul de ultima opțiune, contravine prevederilor art. 89 alin. (1). Completările propuse a fi efectuate la Legea nr. 108/2016 nu au drept scop excluderea dreptului consumatorilor finali de a reveni la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89, ci doar interdicția revenirii la acest furnizor pentru o perioadă de 12 luni în condițiile stabilite la art. 80 alin. (4) din proiectul Legii. În cazul în care consumatorul final își pierde furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89, din motive neimputabile consumatorului final, acesta are dreptul de a beneficia de dreptul de a fi aprovizionat cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public.

Se acceptă

Alin. (13¹)–(13²) au fost excluse.

Nu se acceptă

Completările propuse a fi efectuate la Legea nr. 108/2016 nu au drept scop excluderea dreptului consumatorilor finali de a reveni la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89. Întru descurajarea/evitarea migrării sezoniere a consumatorilor finali pe piața liberă și revenirea la obligația de

	<p>sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale.</p> <p>15. La articolul 97⁵ alin. (3) din Legea 108/2016 de expus în următoarea redacție: <i>„Agenția elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la examinarea denunțurilor”</i>.</p> <p>16. La articolul 97⁸ alin. (9) din legea 108/2016 de expus în următoarea redacție: <i>„Cerințele ce țin de protecția datelor la colectarea și prelucrarea informațiilor în contextul exercitării funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale, se vor regăsi în Regulamentul cu privire la monitorizarea pieței, elaborate și aprobat de către Agenție”</i>.</p> <p>17. La pct. 19, articolul 98, sbp.2, alin. (2) lit. d¹) fraza <i>„care țin cont de un coeficient de și alte riscuri asociate”</i> se propune să se excludă, deoarece nu se înțelege aplicabilitatea coeficientului respectiv.</p>	<p>serviciu public stabilită la art. 89, a fost stabilită posibilitatea revenirii la acest furnizor la expirarea termenului de 12 luni de la data desfacerii rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat, în condițiile stabilite la art. 80 alin. (4) din proiectul Legii. Totodată, s-a propus completarea art. 98 alin. (2) cu lit. (d¹).</p> <p>Se acceptă Textul a fost redacat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redacat.</p> <p>Se acceptă parțial Lit. d¹) a fost reformulată cu următorul cuprins: <i>„prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, care țin cont de necesitatea furnizorului de ultimă opțiune să procure gaze naturale pe parcursul unor perioade scurte de timp la prețuri mai mari decât prețurile de procurare a gazelor naturale conform contractelor bilaterale.”</i></p>
--	--	---

O componentă a prețului reglementat pentru furnizarea gazelor naturale de ultimă opțiune ce poate duce la majorări a costurilor furnizorului de ultimă opțiune la furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali în baza acestei obligații, este prețul de cumpărare a volumului de gaze naturale în lipsa unor aranjamente contractuale pe termen lung. Prețul de procurare a gazelor naturale pe parcursul unor perioade scurte de timp poate fi mai mare, egal sau mai mic decât prețul mediu de procurare a gazelor naturale de către furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public stabilită la art. 89. Celelalte componente ce se iau în considerare la determinarea prețului reglementat pentru furnizarea de ultimă opțiune sunt egale, cu valorile indicatorilor incluși în calculul prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune. De asemenea, este oportun de menționat că la determinarea prețurilor reglementate urmează a fi luate în considerare valori ale indicatorilor ce pot fi justificați, argumentați și au valori distincte determinate în baza costurilor justificate, dar nu a unor estimări subiective, ce pot fi prezentate de furnizorul de ultimă opțiune.

18. La pct. 20, articolul 99 alin. (3) lit. a) se propune să fi exclusă liniuța ce prevede „componenta de echitate”.

Nu se acceptă

	<p>Argumentare: Dacă componenta de echitate reprezintă obligațiuni de plată reciprocă urmare a relației contractuale, atunci, modalitatea de calculare a acesteia la fel, urmează a fi stabilită în contractul încheiat între părți. Includerea prevederilor respective în componența Metodologiei va avea ca efect denaturarea cadrului normativ metodologic care se referă strict la modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a prețurilor reglementate.</p> <p>Reieșind din proiect, componenta de echitate reprezintă o plată separată care urmează a fi achitată de consumatorii furnizorilor de serviciu public la schimbarea furnizorului, modalitatea de calculare a acesteia (pentru fiecare consumator în parte) nu poate fi stabilită în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, ori, Metodologia reglementează modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a prețurilor reglementate, dar nu a plăților create ca urmare a obligațiilor contractuale.</p> <p>Din acest considerent, propunem ca instituția „componentei de echitate” să fie parte a clauzelor contractuale negociate de părți, similar plății preventive. Astfel, cadrul legal urmează să prevadă doar dreptul furnizorilor de a percepe componenta de echitate cu condiția că aceasta a fost prevăzută în contractele încheiate cu consumatorii și doar în cazul celor noncasnici.</p> <p>19. La pct. 25, articolul 108¹ sbp. 6) alin. (12), liniuța 4 și la pct. 26, articolul 108³ alin. (3), liniuța 4, se propune a fi expusă în următoarea redacție: „acordurile aferente privind transportul și stocarea gazelor naturale”.</p> <p>20. La pct. 26, articolul 108¹ alin. (2), „art. 108I” se substituie cu „art. 108¹”.</p> <p>21. La articolul 108² alin.(1) expresia „șocurilor de preț” se propune a fi substituită cu sintagma „majorărilor semnificative a prețurilor”;</p> <p>22. La articolul 108³:</p>	<p>A se vedea argumentarea de mai sus.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat (majorărilor bruște a prețurilor).</p>
--	---	---

	<p>22.1. la alin.(1) în propoziția a doua, se propune să se excludă sintagma „<i>cu condiția demonstrării către Agenție a competitivității prețului de achiziție în baza unor contracte negociate direct față de procedura competitivă de achiziție</i>”.</p> <p>22.2. la alin. (2) după cuvintele „<i>cu operatorii</i>” se completează cu fraza: „<i>sistemelor de transport, operatorii instalațiilor de stocare și/sau</i>”.</p> <p>22.3. la alin. (7) se propune a fi expus în următoarea redacție: <i>„(7) Titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la data de 1 septembrie a fiecărui an, spre aprobare, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, pentru anul calendaristic precedent. Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul în termen de 30 de zile de la prezentarea cererii de către titularul obligației de stocare”.</i></p> <p>Argumentare: Considerăm că, termenul de 5 zile lucrătoare este unul insuficient pentru examinarea cererii. În procesul examinării cererii pot fi constatate mai multe neconcordanțe, cererea poate fi incompletă, pot fi solicitate documente și argumente suplimentare și într-un final Agenția, din lipsă de timp, va fi obligată să respingă cererea din motivul necorespunderii acesteia cu cadrul normativ în vigoare sau a lipsei informațiilor necesare pentru determinarea prețului reglementat al stocurilor. Considerăm că termenul de 30 de zile este unul rezonabil pentru examinare.</p>	<p>Nu se acceptă Luând în considerare că prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare se aprobă de ANRE conform prevederilor alin. (7) de la acest articol, considerăm necesar a menține sintagma respectivă de la alin. (1).</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat</p> <p>Se acceptă parțial Textul a fost reformulat în următoarea redacție: <i>„7) Titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la data de 1 octombrie a fiecărui an, spre aprobare, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, pentru anul calendaristic precedent. Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul în termen de până la 20 octombrie. Hotărârile</i></p>
--	--	--

22.4. **alin. (8)**, cuvintele „de la aprobare” de substituit cu fraza „publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Argumentare: Potrivit art. 100 din Legea nr. 108/2016 hotărârile Agenției cu privire la aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

22.5. **la alin. (15)** se propune de exclus ultima propoziție.

Argumentare: Prin tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale aprobate pentru punctele de intrare/ieșire ale sistemului unic de intrare/ieșire al Republicii Moldova nu pot fi oferite discriminatoriu stimulente sau compensații financiare unui anumit utilizator de sistem (titularul obligației de stocare).

Agenției prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu articolul 9 alin. (7)”.

Nu se acceptă

În contextul timpului limitat pentru informarea/coordonarea de către titularul obligației de stocare a furnizorilor de gaze naturale de pe piața cu amănuntul despre oferta privind prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cantitățile de gaze naturale propuse pentru achiziționare. Informarea/coordonarea ofertei respective nu este condiționată de publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și respectiv intrarea în vigoare a prețului reglementat aprobat de ANRE.

Nu se acceptă

Redacția propusă în proiectul legii transpune ultima frază din alin. (4) art. 6c din Regulamentul UE 2022/1032. Redacția propusă în proiectul legii stipulează expres că stimulentele sau compensația financiară nu poate fi recuperată printr-o plată inclusă în tariful pentru serviciul de transport la punctele de interconectare transfrontaliere, având în vedere că crearea obligației de stocare are drept scop asigurarea securității aprovizionării consumatorilor de pe

	<p>23. La articolul 113 alin. (3) lit. b) urmează a fi exclusă sintagma „<i>în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală</i>”</p> <p>Argumentare: Independența operatorului de transport al gazelor naturale urmează a fi asigurată fără derogare și nu doar în cazul întreprinderilor integrate pe verticală. De notat că, în circumstanțele actuale în care SRL „Vestmoldtransgaz” este desemnat operator al sistemului de transport al gazelor naturale pe întreg teritoriul RM, excluderea sintagmei „<i>în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală</i>” din art. 113 alin. (3) lit. b) este una indispensabilă, or, în caz contrar norma respectivă devine inaplicabilă.</p> <p>24. La pct. 27, articolul 114:</p> <p>24.1. la sbp. 1) propunerea enunțată de autori contravine principiului de îndeplinire a obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 90. În cazul survenirii unei situații de pierdere a furnizorului, consumatorul nu are timp de alegere a altui furnizor și prin urmare Agenția emite hotărârea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea sau care este în imposibilitate de a furniza gaze naturale. În circumstanțele descrise, de principiu nu poate exista o solicitare a consumatorului în acest sens, iar furnizarea de ultimă opțiune începe imediat din ziua indicată în hotărârea ANRE pentru toți consumatorii, deoarece garanția de la art. 90 nu este limitată la nici o categorie anumită de consumatori. Doar ulterior după începerea furnizării gazelor de către furnizorul de ultimă opțiune, consumatorul poate alege alt furnizor la prețuri negociate. La prima vedere autorii au presupus o situație standard de schimbare a furnizorului în care consumatorul are timp de a alege alt furnizor, însă art. 90 stabilește foarte clar că acesta beneficiază de dreptul respectiv fără prezentarea unei cereri speciale, fiind preluat de către furnizorul de ultimă opțiune în baza hotărârii Agenției.</p> <p>24.2. la sbp. 2) cuvintele: „<i>operatorii de sistem</i>” se substituie cu cuvintele: „<i>operatorul sistemului</i>”.</p>	<p>piața internă, și nu ar fi corect de aplicat plata respectivă față de traderii internaționali care utilizează sistemul de transport gaze naturale doar pentru tranzitul gazelor naturale.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă</p>
--	--	---

	<p>25. La Anexă:</p> <p>25.1 pct. 1 și pct. 14 „art. 421” se substituie cu „art. 42¹”.</p> <p>25.2 la Articolul III, după cuvântul „Oficial” se completează cu sintagma „al Republicii Moldova.”;</p> <p>25.3 pct. 12 se propune a se completa cu fraza: „pentru a emite o opinie în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunități Energetice”.</p> <p>25.4 pct. 13, 14, 15 se propune să fie excluse.</p> <p>Argumentare. Prevederile pct. 13-15 din <i>Anexă</i> nu pot fi transpuse, deoarece se referă la atribuțiile instituțiilor/organelor internaționale precum Secretariatul Comunității Energetice și a Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB) și care după regimul său juridic nu pot să fie reglementate prin Lege, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova.</p> <p>Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, în scopul garantării securității aprovizionării cu gaze naturale în Comunitatea Energetică, Secretariatul, cât și ECRB vor aplica direct Regulamentul UE 2017/1938 în modul în care a fost adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice 2021/15/MC-EnC.</p> <p>La elaborarea tabelii de concordanță cu legislația UE, omiterea acestor norme este justificată.</p>	<p>Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă parțial A se vedea redactia din Proiectul legii.</p>
<p>Autoritatea Națională pentru Reglementare în Energetică (Aviz suplimentar) nr. 06-01/3701 din 08.09.2023</p>	<p>Cu referire la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (Agenția/ANRE), în completarea Avizului nr. 06-01/3607 din 30.08.2023, intervine cu următoarele propuneri suplimentare:</p> <p>1. La articolul 7, alin. (1):</p> <p>1.1. litera e) la final se completează cu sintagma: „solicită informații și rapoarte inclusiv de la proprietarul rețelelor”.</p>	<p>Se acceptă. Textul a fost completat.</p>

Argumentare: În contextul prevederilor art. 7, alin. (1), litera f) din Legea nr. 108/2016 și a prevederilor art. III, alin. (3²) din Legea nr. 201/2023 Agenția monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relațiile dintre proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent, aprobă contractele încheiate între proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent și soluționează eventualele neînțelegeri dintre aceștia. În acest context se propune includerea în textul normei legale a unor completări care ar permite Agenției să solicite unele informații și rapoarte de la proprietarii rețelelor de transport pentru monitorizarea costurilor necesare și justificate suportate de operatorul de sistem independent.

1.2. după litera f) urmează a se completa cu o nouă literă f¹ cu următorul conținut: „f¹) desemnează în cazurile specifice entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale din posesia agențiilor economice care nu au relații cu bugetul public național, în scopul asigurării fiabilității și continuității transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul țării”.

Argumentare: Propunerea respectivă transpune în lege obiectivele Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 80 din 04.09.2023, prin care a fost prevăzut un mecanism special de gestionare a porțiunii de rețea din partea stângă a Nistrului. În aceeași ordine de idei, soluția propusă de către Agenție, este ca autoritatea de reglementare să dispună de posibilitatea legală de a identifica și desemna entitatea responsabilă de gestiunea infrastructurii de transport din stânga Nistrului, în scopul asigurării gestionării integrale a sistemului de transport al gazelor naturale, inclusiv după finalizarea situației de urgență.

2. La art. 26 alin. (2) lit. d) a doua propoziție urmează a se expune în redacție nouă cu următorul conținut: „În acest sens, operatorul candidat trebuie să

Se acceptă.
Textul a fost completat.

Se acceptă.
Textul a fost completat.

prezintă contractele de locațiune sau de predare-primire la deservire tehnică a rețelelor de gaze naturale, încheiate și/sau preluate de drept”.

Argumentare. Modificarea propusă este necesară pentru asigurarea posibilității certificării operatorului de transport al gazelor naturale conform modelului operatorului de sistem independent, în condițiile realității Republicii Moldova în care nu toți proprietarii vor încheia contracte cu operatorul candidat (în special autoritățile administrației publice locale și cele centrale). Modificarea face posibilă certificarea în temeiul contractelor de locațiune încheiate nemijlocit între OST și proprietar, dar și a celor preluate prin succesiune de la fostul titular de licență.

3. La art. 99, alin. (6) se propune de completat la final cu o propoziție nouă: „Tarifele pentru serviciile de transport vor reflecta și costurile serviciilor prestate de entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale”.

Argumentare: Problema costurilor pentru operarea întregului sistem de gaze naturale al Republicii Moldova, inclusiv situat în Unitate administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, urmează a fi soluționată la nivel legislativ. Actualmente există 3 puncte de interconectare (PI) la intrarea în Republica Moldova (cu fluxul gazelor naturale Ucraina-Republica Moldova) prin care gazele naturale pot traversa teritoriul unităților administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, și anume PI Ananiev, PI Grebeniki și PI Limanskoe. Cel mai utilizat din aceste puncte este PI Grebeniki prin care gazele naturale intră pe teritoriul Republicii Moldova, traversând Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, după aceasta prin punctele de delimitare gazele naturale intră în rețelele de transport pentru consumatorii din Sudul Republicii Moldova și pentru fluxul transfrontalier de gaze naturale. La fel, în cazul fluxului de gaze naturale Republica Moldova — Ucraina spre aceleași PI gazele naturale traversează Unitate administrativ-teritoriale din stânga

Se acceptă

Textul a fost redactat/completat.

	<p>Nistrului folosind rețelele de transport între punctele de delimitare menționate și cele de interconectare.</p> <p>În scopul asigurării continuității transportului de gaze naturale prin punctele de interconectare și reflectării cheltuielilor suportate de SRL „Moldovatransgaz” pentru folosirea comună a rețelelor de transport al gazelor naturale între punctele de interconectare și cele de delimitare menționate se propune completarea respectivă.</p> <p>În contextul desemnării prin Dispoziția nr. 80 din 04.09.2023 de către Comisia Situații Excepționale a SRL „Moldovatransgaz” responsabilă de utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate tehnic și întreținute de către întreprinderea SRL „Tiraspoltransgaz”, urmare a desemnării începând cu 19 septembrie a întreprinderii SRL „Vestmoldtransgaz” drept unic operator al sistemului de transport al gazelor naturale, și în contextul imposibilității semnării unui accord comercial direct între SRL „Vestmoldtransgaz” și SRL „Tiraspoltransgaz”, este imperativă necesitatea completării cadrului legal cu prevederi referitoare la costurile suportate de OST în relațiile cu entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale.</p>	
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2/13466 din 28.08.2023</p>	<p>Prin prezenta, cu referire la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), comunicăm următoarele.</p> <p>Potrivit art.25 alin.(1) al Legii integrității nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass-mediei.</p> <p>În acest sens, în conformitate cu prevederile art.25 alin.(3) lit.a), art.28 alin.(4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control al integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare apărților interesate.</p> <p>Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.</p> <p>Urmare celor expuse, solicităm condescendent expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat, pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	
<p>Consiliul Concurenței nr. DJ-06/464-1294 din 05 septembrie 2023</p>	<p>Plenul Consiliului Concurenței, în cadrul ședinței din 05 septembrie 2023, a examinat, în temeiul prevederilor art. 39 lit. c) și art. 41 alin. (1) lit. d) ale Legii concurenței nr.183/2012, proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și, în limitele competenței sale, comunică următoarele.</p> <p>Conținutul alin.(4) art. 108³ din proiect, oferă titularului obligației de stocare posibilitatea de a include în costurile de creare și menținere a stocurilor de gaze naturale orice costuri, fie justificate, nejustificate și directe, și indirecte.</p> <p>Astfel, pentru a asigura claritate și previzibilitate normei date și pentru evitarea admiterii includerii de către titularul obligației de stocare a tuturor costurilor sale, este necesar de prevăzut la alin.(4) art.108³ din proiect expres categoria de costuri ce pot fi considerate eligibile și justificate de către ANRE pentru stocarea de gaze naturale.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>La această etapă este imposibil de a enumera în mod exhaustiv toate tipurile de costuri pe care le va suporta titularul obligației de stocare. Totodată, menționăm că, în conformitate cu alin. (7) din art. 108³, Agenția aprobă anual prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare în baza documentelor care confirmă costurile justificate legate de crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale respective.</p>
<p>Agencia Rezerve Materiale nr. 47/03-558 din 15.08.2023</p>	<p>Lipsă de propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova nr. 252 din 22.08.2023</p>	<p>Lipsă de propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Transautogaz SRL</p>	<p>Prin prezenta, cu referire la scrisoarea nr. 09-1120 din 14 august 2023</p>	

<p>Nr. 336 din 25.08.2023</p>	<p>”Transautogaz” SRL intervine cu următoarele recomandări și propuneri la proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale remis spre avizare.</p> <p>În scopul transparentizării prevederilor ce completează art.80 cu alin.3¹, impune organului împuternicit elaborarea unei metodologii sau regulament ce ar permite furnizorilor de gaze naturale și consumatorilor cunoașterea mecanismului de funcționare și aplicarea corectă a componentei de echitate.</p> <p>Privind completările prescrise pentru completarea art.80 cu alin.4 Vă informăm asupra următoarelor.</p> <p>Perioada de 12 luni propusă este prea mare în condițiile de imprevizibilitate înaltă a prețurilor pe piață și vulnerabilitate a consumatorilor, din aceste considerente ar fi binevenit ca termenul sa fie de 6 luni, împărțind anul gazier în două perioade. Această perioadă de 12 luni, poate crea probleme financiare și de solvabilitate consumatorilor finali de gaze naturale, ce la rândul său se va reflecta asupra activității furnizorului.</p> <p>În speranța că veți da curs inițiativei noastre.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Art. 80 a fost completat cu încă două alin. 3² și 3³. Totodată, proiectul a fost completat cu noțiunea de componentă de echitate. În noțiune se stipulează că componenta de echitate se determină în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de Agenție.</p> <p>Nu se acceptă</p> <p>În cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale. Totodată, având în vedere consumul sezonier specific al țării noastre (20% în sezonul cald și 80% în sezonul rece), considerăm oportun păstrarea perioadei propuse în proiectul legii de 12 luni.</p>
-------------------------------	--	---

	<p>Guvernul poate să delege autorităților publice, operatorilor de sistem și altor entități sarcini specifice prevăzute în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate vor ține cont de limitările de ordin tehnic și comercial care pot afecta funcționalitatea sistemului de transport și se vor executa sub supravegherea organului central de specialitate. Sarcinile delegate se precizează în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	<p>Se acceptă parțial Textul a fost redactat.</p>
<p>Moldovatransgaz SRL Nr. 14-1221 din 25.08.2023</p>	<p>„Moldovatransgaz” SRL menționează că propunerile de modificare și/sau completare a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale au fost expediate spre examinare în adresa Minsiterului Energiei prin scrisoarea nr. 27-1121 din 04.08.2023 (a se vedea mai jos). Având în vedere cele menționate anterior, „Moldovatransgaz” SRL comunică susținerea proiectului pentru modificarea actului normativ vizat.</p> <p>Prin prezenta, având în vedere Scrisoarea Nr. 07/1-956 din 25 iulie 2023, „Moldovatransgaz” SRL a examinat Analiza Impactului de Reglementare asupra Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, supuse procedurii de consultare publică, „Moldovatransgaz” SRL susține propunerile înaintate și solicită respectuos includerea următoarelor propuneri pe marginea proiectului de modificări la Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016.</p> <p>Astfel, reieșind din experiența țărilor europene, în Cap. V, comp. 42¹ (1) din Legea nr. 108/2016, propunem înlocuirea sintagmei „Capacitate fizică permanentă” cu „capacitate fizică și/sau virtuală (backhaul) fermă sau întreruptibilă” luând în considerare faptul că, capacitatea și ca urmare transportarea gazelor naturale poate fi nu doar fizică, dar și virtuală (backhaul). Mai mult decât atât, precizăm că este necesară specificarea concretă a tipului de capacitate – fermă sau întreruptibilă.</p> <p>De asemenea, în Cap. XVII, Art. 114, al. 16¹, 18² și 18³ din Legea nr. 108/2016, solicităm înlocuirea perioadei concretizate a anilor privind termenii de prezentare, crearea stocurilor, obligația de stocare etc., cu</p>	<p>Nu se acceptă Redacția propusă în art. 42¹ alin. (1) transpune art. 5 alin. (4) din Regulamentul UE 2017/1938. Formularea respectivă nu limitează sau restricționează alocarea de către OST a capacității întreruptibile (backhaul).</p> <p>Se acceptă parțial Prevederile alin. 18² și 18³ reprezintă niște măsuri tranzitorii care vor fi</p>

perioada specifică anuală. Ca exemplu, în al. 16¹ – „1 Februarie 2024” a fi înlocuit cu „1 februarie a fiecărui an” sau al. 18² și 18³ – „noiembrie 2023 – martie 2024” a fi înlocuit cu „noiembrie – martie a fiecărui an”.

Totodată, urmare Hotărârii ANRE nr. 434/2023 de desemnare provizorie a „Vestmoldtransgaz” SRL în calitate de Operator al sistemului de transport (OST) și având în vedere că:

- infrastructura de transport gaze naturale gestionată de „Moldovatrangaz” SRL are o vechime medie de cca 30 de ani, iar lucrările de mentenanță a acesteia în stare funcțională/fiabilă constituie un factor determinant, care necesită personal calificat;

- piața forței de muncă duce o lipsă semnificativă de personal calificat în domeniul energetic și în special al gazelor naturale;

- necesitatea asigurării securității energetice a Republicii Moldova prin stocarea gazelor naturale, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a Statului admite lucrările de mentenanță, serviciile și/sau lucrările care vor asigura buna funcționare a sistemului;

- posibilitatea de externalizare a serviciilor în perioada de locațiune a rețelelor propusă prin lege (contractele de locațiune trebuie încheiate pe un termen de cel puțin 5 ani conform Legii cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, Art. VI, al.3), permite pierderea personalului și dizolvarea structurii organizatorice a „Moldovatrangaz” SRL;

Astfel, „Moldovatrangaz” SRL propune completarea art. VI din Legea nr. 249/2022 „Cu privire la modificarea unor acte normative” cu alin. (3⁴) în următoarea redacție:

„Serviciile de mentenanță, serviciile și/sau lucrările pe care este în drept de a le solicita noul OST desemnat, vor fi prestate de către titularul de licență precedent în temeiul unui contract, termenul de valabilitate al căruia va coincide cu termenul de valabilitate a contractului de locațiune a

prezentate separat corespunzător în proiectul de modificare a Legii.

Totodată, în proiectul Legii, la art. 108²-108³ sunt specificați termenii de realizarea a măsurilor conform propunerii prezentate, cu indicarea perioadei specifice anuale, și nu a perioadei concret determinate.

Nu se acceptă

Prevederile de completare propuse impun noul titular de licență să încalce prevederile legislației care îi obligă să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile

	<p><i>rețelelor de transport al gazelor naturale. Încetarea valabilității contractului de locațiune (indiferent de motive), va atrage ca efect încetarea valabilității contractului de mentenanță”.</i></p> <p>Includerea prevederilor respective în lege ar permite aplicarea unor tratamente egale și echitabile între OST-ul nou desemnat și titularul de licență precedent (proprietarul rețelelor), va acorda ultimului posibilitatea și garanția de a avea o sursă de venit stabilă pentru acoperirea cheltuielilor și păstrarea personalului calificat (unicii în republică) pe toată perioada aflării rețelelor sale în posesia și folosința OST-ului licențiat.</p> <p>Modificările propuse urmăresc scopul de a asigura întreținerea și deservirea la un nivel adecvat a rețelelor de transport a gazelor naturale, vor contribui la aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale în condiții de siguranță, de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și vor garanta siguranța securității transportării, aprovizionării și stocării gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de valabilitate a contractului de locațiune cu noul operator desemnat.</p>	<p>asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale.</p>
<p>Secretariatul Comunității Energetice</p>	<p style="text-align: right;"><i>Traducere neoficială</i></p> <p>Excelență,</p> <p>Prin prezenta scrisoare dorim să abordăm o serie de aspecte legate de modificările recente sau proiectele de amendamente ale legislației și reglementărilor pieței de gaze și energie electrică din Moldova.</p> <p>1. Reglementarea și legislația pieței gazelor naturale</p> <p>Permiteți-mi mai întâi să vă mulțumesc pentru scrisoarea dumneavoastră nr. 09-1048 din 3 august 2023, în care împărtășiți motivele care au determinat Comitetul pentru Situații de Urgență să instituie mai multe măsuri pe piața de retail a gazelor din Moldova. Decizia 72/2023 a Comitetului pentru Situații de Urgență Dintre aceste măsuri, intervenția pe piață impusă prin Decizia 72/2023 a Comitetului pentru Situații de Urgență este cea care dă motive de îngrijorare. Decizia 72/2023 impune o plată unică pentru toți consumatorii finali care reziliază sau modifică contractul de furnizare cu furnizorii aflați în obligația de serviciu public. Potrivit Comisiei pentru Situații de Urgență, scopul acestei taxe este asigurarea unui mecanism echitabil de recuperare a așa-numitelor abateri financiare, adică a costurilor acumulate de furnizorii publici în perioada iernii 2022-2023 și neacoperite integral de prețul reglementat, de la final. consumatori. Marea majoritate a consumului de gaze</p>	

din Moldova este de aprovizionare publică. Întrucât prețurile gazelor au scăzut de la începutul anului, un număr de consumatori sunt pregătiți să schimbe furnizorul, ceea ce oferă o șansă pentru liberalizarea pieței gazelor din Moldova și reducerea prețurilor în special pentru acești clienți din industrie și comerciali, care sunt gata să se folosească de dreptul lor de a schimba furnizorul. În acest sens, aș dori să reamintesc că Directiva 2009/73/CE privind regulile comune pentru piața internă a gazelor naturale impune statului obligația de a se asigura că toți consumatorii sunt liberi să-și aleagă furnizorii, iar toți furnizorii au libertatea de a livra clienților lor. Această regulă constituie unul dintre principiile fundamentale ale guvernării pieței energetice europene. Fără piețe de vânzare cu amănuntul deschise, alte elemente ale guvernării respective, cum ar fi separarea sau accesul terților, devin redundante în practică. Libera alegere a furnizorului, deși prevăzută de legislație, este puțin probabil să fie exercitată dacă consumatorii finali se confruntă cu taxe disuasive pentru angajarea unui furnizor la alegerea lor. Am analizat cu atenție motivele din spatele Deciziei 72/2023 menționate în scrisoarea dumneavoastră. Concluzionăm totuși că, oricare ar fi motivele pentru care așa-numitele abateri financiare să apară în primul rând, fie că acestea se datorează intervențiilor publice sau practicilor comerciale ale companiilor desemnate, nu ar trebui să aibă ca rezultat intervenții suplimentare pe piață care să ridice dreptul consumatorilor de a se schimba furnizorul lor împovărat nejustificat. „Taxa de ieșire” impusă prin Decizia 72/2023 constituie o astfel de povară, care nici măcar nu este legată de plata gazelor pe care consumatorii în cauză le-au primit efectiv, ci mai degrabă de un serviciu pe care nu îl vor mai primi (adică furnizarea sigură de gaz până la sfârșitul anului). Deoarece chiar și existența unor datorii reale față de un furnizor anterior nu ar justifica restricții ale dreptului de a schimba furnizorul, acest lucru se aplică cu atât mai mult în cazul legăturii unei astfel de taxe de plăți viitoare în temeiul unui contract pe care consumatorii ar putea dori în mod legitim să-l rezilieze. În consecință, taxa de ieșire care face obiectul Deciziei 72/2023 este interzisă de anexa I (1) I la Directiva 2009/73. Articolul 3 alineatul (3) din directiva menționată prevede, de asemenea, ca părțile contractante să se asigure că clienții eligibili pot trece cu ușurință la un nou furnizor. Acestea fiind spuse, credem că ar putea exista modalități mai potrivite și mai proporționale de a aborda problemele care au motivat Decizia 72/2023, cel puțin pentru viitor. De exemplu, o taxă de reconciliere aplicată

în plus față de tariful de transport poate fi mai puțin discriminatorie, deoarece va fi plătită de toți consumatorii, indiferent de furnizorul lor. O astfel de taxă ar trebui să fie justificată, proporțională și concepută într-un mod nediscriminatoriu. Secretariatul este pregătit să colaboreze cu serviciile dumneavoastră în continuare în acest sens. La un nivel mai general, soluțiile pentru furnizorii care doresc să păstreze consumatorii pot include programe de fidelizare a consumatorilor, pregătirea pentru reacții puternice de preț, simplificarea experienței consumatorului și luarea în considerare a volumelor pierdute în portofoliul de vânzări / achiziții etc. Într-un mod deschis, competitiv și transparent pe piață, consumatorii ar trebui să fie stimulați să rămână alături de furnizorii lor prin servicii și produse mai bune, nu prin descurajarea taxelor de schimbare precum cea introdusă prin Decizia 72/2023. Mai mult, și spre deosebire de o taxă de ieșire impusă prin măsuri publice precum Decizia 72/2023, furnizorii pot, în anumite condiții, să impună și taxe de reziliere anticipată, ca taxe datorate atunci când un consumator își încheie contractul înainte de data de încheiere convenită, prin contract. la CEER, astfel de taxe de reziliere anticipată sunt posibile pentru contractele pe termen determinat și cu preț fix, cu condiția ca consumatorul să fie informat complet și clar despre existența taxei de reziliere anticipată înainte de a încheia contractul și că restul condițiilor contractului sunt echilibrate și nu blochează consumatorul. Taxele contractuale de reziliere anticipată pentru aceste tipuri de contracte ar trebui să fie limitate și asociate în mod clar cu anumite costuri suplimentare suportate de furnizor specific consumatorului în cauză; acesta este de obicei cazul atunci când anumite beneficii sunt oferite consumatorului pe lângă furnizarea de energie, cum ar fi audituri energetice, aparate de eficiență energetică, asigurări etc. Responsabilitatea ar reveni furnizorilor să demonstreze în mod solid că aceste costuri suplimentare justifică taxele de reziliere anticipată. În orice caz, taxele de reziliere anticipată nu trebuie să acopere deciziile comerciale inadecvate ale comercianților și furnizorilor.

Modificări la Legea gazelor natural.

De asemenea, menționăm că în proiectul de modificare a Legii 108/2016 privind gazele naturale este inclusă o taxă de schimbare identică, ambalată ca „aport de capital propriu”. Acest lucru face ca orice argument cu privire la „situația excepțională de pe piața gazelor” care cere o „restricție temporară” redundantă. Din motivele menționate mai sus și pentru a evita procedurile de

	<p>încălcarea a dreptului comunitar de către Secretariat la plângerile participanților de pe piață, vă îndemnăm să reconsiderați acest amendament cât mai curând posibil și să rămâneți gata să vă sprijine în dezvoltarea unui mecanism care ar putea aborda situații similare în timp ce sunteți conform acquis-ului.</p> <p>Am analizat mai în detaliu proiectele de amendamente și am făcut observații preliminare pentru comoditatea dvs. în atașarea acestei scrisori.</p> <p>Comentarii/propuneri:</p> <p>„Articolul 52¹ alin. (8) În ciuda aspectului practic al certificării ODS în Moldova (adică lipsa oricărei instalații de depozitare), elementul care lipsește aici este caracterul obligatoriu al Opiniei Secretariatului cu privire la decizia preliminară. Legislația Comunității Energiei impune ca ANR-urile să aplice Avizul Secretariatului în întregime și acest lucru trebuie să fie clar menționat în lege.</p> <p>Articolul 80 alin. (3¹) „Taxa de echitate” încalcă legislația comunitară a energiei (a se vedea detaliile suplimentare în scrisoare).</p> <p><i>Comentariul la fraza propusă a fi adăugată la alin. (7) art. 80</i> - Preambulul 17 din Directiva 2009/73 prevede că marii clienți non-casnici ar trebui să își poată alege furnizorii și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura cerințele de gaze.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p> <p>Se acceptă parțial Un consumator non-casnic așa cum este definit în Directiva UE 2009/73/CE, deține mai multe locuri de consum gaze naturale. Astfel, menționăm că, conform prevederilor alin. (7) art. 80 din proiectul legii, consumatorilor noncasnici nu le este interzis să încheie mai multe contracte de furnizare cu diferiți furnizori de gaze naturale pentru diferite locuri de consum deținute, precum și pentru același loc de consum, în cazul în care contractele respective sunt încheiate cu furnizori de gaze naturale la prețuri negociate, ce nu au impusă obligația de serviciu public.</p>
--	---	---

	<p><i>Comentariul la liniuța nouă introdusă de la Art 99 alin. (3) lit. (a) – Nu este clar pentru care tarife și prețuri reglementate se aplică acest lucru, nu ce este acesta. În orice caz, tarifele trebuie să reflecte costurile în conformitate cu Directiva 2009/73 și orice „comision de capital propriu” ca element al</i></p>	<p>Unica limitarea de a avea mai multe contracte de furnizare pentru un singur loc de consum, este în cazul deținerii unui contract de furnizare încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89. Pentru alte potențiale locuri de consum ale consumatorului noncasnic respectiv fiind posibil a fi încheiat contract de furnizare a gazelor naturale și cu alți furnizori. Această prevedere fiind necesară pentru a evita crearea condițiilor discriminatorii și inechitabile între diferite categorii de consumatori.</p> <p>Prin urmare, dreptul solicitantului în calitate de consumator la libera alegere a furnizorului nu a fost încălcat, ci a fost limitat cantitativ, aplicând principiul „un loc de consum- un furnizor”.</p> <p>Astfel, în cazul în care consumatorul are mai multe locuri de consum, are libera alegere a furnizorului (la prețuri reglementate sau la prețuri de piață) pentru fiecare loc de consum în parte, pentru a-și asigura consumul de gaze naturale.</p> <p>Astfel, considerăm că prevederile Directivei UE 2009/73/CE nu sunt încălcate.</p> <p>Se acceptă parțial</p> <p>Proiectul Legii a fost completat la art. 2 cu noțiunea de componentă de echitate și la art. 80 cu alin. (3²-3³).</p>
--	--	--

tarifului înseamnă că costurile sunt recuperate de două ori, deoarece plata datoriilor ar trebui asigurată prin relații contractuale și legislație unitară.

Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.

Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.

Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului cărui i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.

<p>Taraclia Gaz SRL Nr. 319 din 28.08.2023</p>	<p>Lipsă de obiecții și propuneri</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Chișinău Gaz SRL Nr. 1878 din 28.08.2023</p>	<p>S.R.L. „Chișinău-gaz” a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Vă comunică următoarele. În rezultatul studierii proiectului de lege prenotat nu au fost relevate careva propuneri ori carențe asupra acestei inițiative legislative. Alăturat, remitem în formă de tabel propunerile de modificare și completare la Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale. Articolul 2. Noțiuni principale Propunere de completare: Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „<i>conectare neautorizată</i>” în următoarea redacție, după cum urmează: „<i>conectare neautorizată</i>” – conectarea instalației de producere, a depozitului de stocare, a instalației de racordare, a instalației de utilizare/aparatelor de utilizare, la rețeaua de transport sau de distribuție, efectuată în lipsa avizului de racordare/condițiilor tehnice de interconectare, eliberate în modul stabilit de către operatorul de sistem, care creează condiții pentru prelevarea volumelor de gaze naturale din rețea, în mod neînregistrat de echipamentul de măsurare și/sau înregistrat 41espective. Argumentare: Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din motivul utilizării noțiunii de „conectare neautorizată” pe tot textul legii, în lipsa unei definiții a noțiunii. Aplicarea în practică a acestui motiv de deconectare formează unele neclarități și poartă un caracter echivoc și interpretabil, fapt ce contravine normelor de tehnică legislativă prescrise de prevederile Legii nr. 100/2017, conform cărora, normele de tehnică 41 espective 41 sînt menite să asigure forma sistemică și coordonată a conținutului reglementărilor juridice și sînt obligatorii la elaborarea proiectelor de acte normative. Or, conform pct. 27 din Indicațiile metodice privind regulile de tehnică 41 espective 41, aprobate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, conținutul proiectului actului normativ se expune în limbă simplă, clară și concisă, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.</p>	<p>Nu se acceptă Se propune a considera includerea acestei noțiuni în actele normative de reglementare secundare (HANRE nr. 112/2019 sau nr. 113/2019)</p>

	<p>Modificarea textului art.2, la noțiunea „<i>echipament de măsurare</i>”</p> <p>Propunere: Se propune modificarea textului art.2, la noțiunea „<i>echipament de măsurare</i>” în următoarea redacție, după cum urmează:</p> <p>– instrument de măsurare, care se utilizează de unul singur sau în asociere cu unul sau mai multe dispozitive auxiliare de măsurare, ori sistem de măsurare utilizat pentru a face măsurări ale volumului de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Necesitatea redacției propuse rezidă din respectarea principiului de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii metrologiei nr. 19/2016, care în sensul prezentei noțiuni reglementează același obiect de reglementare conex.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Conducându-ne de prevederile Legii 100/2017 și Legii nr. 19/2016, precum și pentru a determina coerența actelor de reglementare, apreciem oportună noțiunea stabilită în Legea metrologiei menționată, conform căreia „mijlocul de măsurare reprezintă instrumentul de măsurare, care se utilizează de unul singur sau în asociere cu unul sau mai multe dispozitive auxiliare de măsurare, ori sistem de măsurare utilizat pentru a face măsurări”.</p>
	<p>Completarea textului art.2, cu noțiunea „<i>echipament de măsurare inteligent</i>” în următoarea redacție, după cum urmează:</p> <p>„<i>echipament de măsurare inteligent</i>” – dispozitiv electronic care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, oferind mai multe informații decât un echipament de măsurare tradițional, și care poate transmite și primi informații utilizând forme de comunicații electronice;</p> <p>Argumentare:</p> <p>Necesitatea redacției propuse rezidă din respectarea principiului de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii cu privire la eficiența energetică nr. 139/2018, care în sensul prezentei noțiuni, reglementează același obiect de reglementare conex. Această noțiune este utilizată în lipsa unei definiții clare și trezește multiple interpretări de reglementare în condițiile noilor Reguli a pieței gazelor naturale și Codului Rețelelor, prevederi transpuse din Directivele Europene în domeniul Energetic. Suplimentar, ”înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale respective” în cazul consumatorilor casnici, nu are nici un efect tehnologic, or această categorie de consumatori cu <i>echipament de măsurare oricum rămîne ca consumator MNZ</i> – consumator la care măsurarea cantității de gaze naturale și citirea indicațiilor echipamentului de măsurare are loc mai</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Excedă obiectivele proiectului de act normativ.</p>

rar decât o dată într-o zi gazieră, fapt care crează dificultăți majore la realizarea prevederilor Regulilor pieței gazelor naturale.

Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „*Situație de punerea în pericol a vieții și sănătății oamenilor, integrității bunurilor ori mediului*” în următoarea redacție, după cum urmează:

„Situație de punerea în pericol a vieții și sănătății oamenilor, integrității bunurilor ori mediului” – proprietate esențială unei situații fizice, rezultată din nerespectarea și/sau încălcarea prevederilor regulilor de securitate cu privire la utilizarea gazelor naturale de către utilizatorii de sistem și/sau persoane fizice/juridice, constatată de către personalul operatorului de sistem.

Argumentare:

Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din motivul utilizării noțiunii de „punere în pericol a vieții și sănătății oamenilor, prejudicierii proprietății ori mediului” pe tot textul legii, în lipsa unei definiții a noțiunii. Aplicarea în practică a acestui motiv de întrerupere/sistare/deconectare formează unele neclarități și poartă un caracter echivoc și interpretabil, fapt ce contravine normelor de tehnică legislativă prescrise de prevederile Legii nr. 100/2017, conform cărora, normele de tehnică 43 espective 43 sînt menite să asigure forma sistemică și coordonată a conținutului reglementărilor juridice și sînt obligatorii la elaborarea proiectelor de acte normative.

Or, conform pct. 27 din Indicațiile metodice privind regulile de tehnică 43 espective 43, aprobate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, conținutul proiectului actului normativ se expune în limbă simplă, clară și concisă, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.

Suplimentar, urmează a fi respectat principiul de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor 43 espective și a instalațiilor tehnice potențial periculoase, din considerentul că, rețelele de gaze naturale constituie obiect industrial periculos și exploatarea/deservirea și intervenția neconformă asupra acestora, poate crea consecințe ireversibile.

Nu se acceptă

Excede domeniul de reglementare al prezentei legi, urmând a fi stabilit în actele de reglementare cu caracter special.

	<p>Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „<i>racord</i>” în următoarea redacție, după cum urmează:</p> <p>„<i>Racord</i>” – legătura dintre rețeaua de gaze naturale și instalația de racordare destinată pentru unul sau mai mulți potențiali consumatori finali.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din imperativul de a concretiza și reglementa procesele tehnice parte componentă a unei lucrări de racordare a potențialului consumator. Noțiunea de racord este reglementată de legislația din România, care în viziunea noastră este mult mai clară și nu creează interpretări în procesul de executare a serviciilor auxiliare. Suplimentar, urmează a se ține cont de faptul că, uniformizarea reglementărilor statelor membre al Comunității Europene Energetice este un obiectiv prioritar în cadrul transpunerii Directivelor Europene Energetice.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Această propunere urmează a fi examinată/considerată pentru includerea în actele normative de reglementare secundare (HANRE nr. 112/2019)</p>
	<p>Articolul 48.</p> <p>Se propune de a completa prevederile alin. (1) art. 48, după cuvântul „<i>distribuție</i>”, cu sintagma „<i>autoritățile administrației publice locale</i>”, în următoarea redacție, după cum urmează:</p> <p>alin. (1) „La cererea operatorului sistemului de distribuție, <i>autoritățile administrației publice locale</i>, producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de distribuție a gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:”</p> <p>Argumentare:</p> <p>Colaborarea cu APL este impusă de respectarea de către OSD a prevederilor alin.5 din art. 49.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul a fost redactat.</p>
	<p>Articolul 49</p> <p>Se propune de a exclude în tot textul legii prevederile ce țin de existența <i>Planului de dezvoltare a OSD și Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de gaze naturale.</i></p> <p>Argumentare:</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Planurile de dezvoltare sunt imperative atât pentru operatorii sistemului de transport gaze naturale cât și pentru operatorii sistemelor de distribuție, acestea se supun aprobării de către ANRE și corespund Strategiei</p>

	<p>Conform cerințelor art. 49 OSD este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, Planul de investiții. În planul dat sunt incluse proiecte investiționale destinate expres dezvoltării rețelelor de distribuție gaze, în funcție de asigurarea capacității pentru a fi acoperite cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale, astfel realizându-se dublarea cu prevederile articolului dat privind elaborarea Planului de dezvoltare.</p> <p>Pe parcursul anului de gestiune, OSD conform Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor efectuează modificarea Planului de investiții anual, în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale, starea tehnică a rețelelor și accesoriilor aferente lor, necesitatea redirecționării surselor financiare către măsuri prioritare, etc. Modificările date atrag după sine și modificarea Planului de dezvoltare a OSD, fapt ce duce la excluderea scopului Planului de dezvoltare a OSD, fiind permanent modificat, în conformitate cu Planul de investiții.</p> <p>De menționat, că în statele vecine (România, Ucraina, UE, etc) nu există noțiunea de Plan de dezvoltare a OSD.</p>	<p>Energetice Naționale. Mai mult, legislație în vigoare stabilește repsonabilitatea OST/OSD de implementare a Planului de dezvoltare, prin urmare constituie un mecanism de monitorizare a activității de dezvoltare a infrastructurii de distribuție/transport gaze naturale la nivel național.</p>
	<p>Articolul 62.</p> <p>Se propune completarea art.62, după alin.(2) cu un aliniat nou, (2²) cu următorul conținut, după cum urmează:</p> <p>alin. (2²) „<i>Strămutarea și/sau redimensionarea rețelelor de gaze naturale coordonată cu operatorul de sistem și efectuată la solicitare și din contul solicitantului, care aparțin operatorului de sistem, rămân în proprietatea operatorului, fiind responsabil de exploatarea, întreținerea și modernizarea acestora</i>”.</p> <p>Argumentare:</p> <p>În practică au existat cazuri când solicitantul a pretins la dobândirea dreptului de proprietate a gazoductului redimensionat din sursele sale. Aceast fapt contravine prevederilor Codului Civil al Republicii Moldova. Or, conform prevederilor art. 501 alin. (1) proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă; alin. (2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa. Mai mult, procesul operațional de redimensionare a</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>După cum s-a menționat, Codul Civil prevede reglementări ce țin de dreptul de proprietate, iar prevederile actuale ale Legeii 108/2016 nu contravin celor din Cod.</p>

gazoductului nu se încadrează în nici un mod de dobândire a dreptului de proprietate reglementat de prevederile art. 509 Cod Civil al RM.

Articolul 69.

Se propune a completa textul alin.(5) din art.69, după sintagma ***echipamentelor de măsurare*** cu următorul text, după cum urmează:

„cît și cheltuielile de mentenanță, care constau din întreținerea, repararea și înlocuirea dispozitivelor de transmitere la distanță a volumelor de gaze naturale consumate, instalate conform proiectului” în continuare, conform textului din proiect.

Argumentare:

NCM G.05.01:2014 "Sisteme de distribuție a gazelor" prevede instalarea în blocurile locative noi proiectate a dispozitivelor de evidență în încăperi cu aparate de consum gaze în condițiile de instalare a **dispozitivului de citire la distanță a datelor contorului de consum gaze.**

Ca rezultat al respectării prevederilor legislației în vigoare, la moment doar în mun. Chișinău se află în exploatare cca 80 000 de dispozitive de transmitere la distanță a indicațiilor EMG, instalate din contul investitorului (proprietarii bunurilor imobile) care necesită mentenanța (înlocuirea bateriei/traductorului de impulsuri, însăși întregului dispozitiv etc.)

Fiind transmise la bilanțul contabil al OSD, aceste dispozitive urmează a fi deservite pentru a menține funcționalitatea acestora și scopului pentru care au fost instalate.

Articolul 69.

Se propune a completa textul alin.6) din art.69, după sintagma ***echipamentelor de măsurare*** cu următorul text, după cum urmează:

„dispozitivelor/sitemelor de transmitere la distanță, a volumelor de gaze naturale consumate, instalate conform proiectului.” În continuare, conform textului de proiect.

Argumentare:

Nu se acceptă

Excedă obiectivul de legiferare propus.

Nu se acceptă

Excedă obiectivul de legiferare propus.

	<p>Necesitatea completării rezidă din prevederile normative-tehnice menționate în argumentările anterioare al prezentului Tabel, cât și din situația faptică existentă la moment în procesul de colectare a volumelor de gaze natural consumate de către consumatorii finali, obligație impusă OSD de prevederile legislației în vigoare.</p>	
	<p>Articolul 69.</p> <p>Se propune modificarea alin. (9) prin excluderea textului, „ <i>doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție</i>”, după sintagma de gaze naturale consumate.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Redacția propusă are drept scop majorarea numărului de echipamente de măsurare gaze inteligente, conform prevederilor Legii cu privire la eficiența energetică nr. 139 din 19.07.2018 și a Directivelor Europene nr. 2012/27/UE și nr. 2009/73/CE, în scopul executării normelor impuse de Regulile pieței gazelor naturale.</p> <p>În condițiile liberalizării pieții de gazele naturale nu este exclusă apariția unui Furnizor, care va furniza gazele naturale consumatorilor finali la ”tarif de noapte”. Posibilitatea realizării/prestării de către OSD a prevederilor contractului de distribuție în acest caz, va putea fi realizată doar în condițiile instalării echipamentelor de măsurare gaze inteligente.</p> <p>În segmentul consumatorilor din sectorul municipal a crescut considerabil, numărul locurilor de consum cu acces limitat pentru citirea lunară a indicațiilor, ceea ce împiedică OSD-ul să participe eficient în echilibrarea pieții de gazele naturale și să îndeplinească în mod convenit obligația de a citi lunar indicațiile EMG la consumatori finali.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Orice costuri suportate de titularul de licență, inclusiv cele cu echipamentele de măsurare gaze inteligente trebuie să fie justificate și însoțite de o analiză ce demonstrează eficiența economică a acestei măsuri, precum și potențialul impact asupra tarifelor reglementate.</p> <p>La moment lichiditatea pe piața gazelor naturale din Republica Moldova este una scăzută.</p>
	<p>Articolul 70.</p> <p>Se propune de a completa textul alin. (6) din art. 70, după cuvântul „<i>deconecteze</i>”, cu cuvântul „<i>imediat</i>”.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Necesitatea de a contura momentul în care OS este în drept de a întrerupe prestarea serviciului de transport sau de distribuție este conturată de</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul a fost redactat.</p>

stringența de a intervine în timpul util, ținând cont de prevederile Legii nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase, din considerentul că, rețelele de gaze naturale constituie obiect industrial periculos și exploatarea/deservirea și intervenția neconformă asupra acestora, poate crea consecințe ireversibile, care prin concretizarea acțiunilor OS, pot curma aceste consecințe.

Articolul 79.

Se propune a modifica redacția alin.(8) art.79 din lege cu expunerea în următoarea redacție:

alin.(8) „Strămutarea rețelei de gaze naturale, la inițiativa proprietarului bunului imobil care se află în zona de protecție a rețelei de gaze naturale, se efectuează din contul acestuia, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasată rețeaua respectivă, acordului proprietarului rețelei existente și acordului Operatorului sistemului de distribuție cu eliberarea avizului de racordare pentru reamplasarea rețelei, în condițiile Regulamentului de racordare”.

Argumentare:

Strămutarea rețelelor de gaze naturale constituie în sensul prevederilor Codului Civil, un act de dispoziție asupra bunului aflat în proprietatea deținătorului, fapt care impune necesitatea acordului acestuia cât și eliberarea soluțiilor tehnice de către OS pentru a efectua lucrările și ulterioara exploatare a gazoductului cu pricina.

De adăugat un nou articol. Articolul 79¹.

Articolul 79¹. Utilizarea rețelelor de gaze naturale ale unui terț, cu următorul conținut, după cum urmează:

(1) La desfășurarea activității reglementate, operatorii de sistem sunt în drept să ia în folosință rețelele de gaze naturale ale unui terț, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, în temeiul unui contract încheiat în acest sens. Clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractul respectiv se elaborează și se aprobă de Agenție și trebuie să conțină cel puțin prevederi cu privire la:

Nu se acceptă

Excedă obiectivul de legiferare propus.

Nu se acceptă

În scopul asigurării continuității operării durabile a rețelelor de transport și distribuție gaze naturale, asigurării continuității rețelelor de gaze naturale și a protejării drepturilor

	<ul style="list-style-type: none"> - obiectul contractului și porțiunea conductei care urmează a fi transferată pentru folosință; - tipul contractului (cu titlu gratuit sau cu titlu oneros); - drepturile și obligațiile de bază ale proprietarului; - drepturile și obligațiile de bază ale chiriașului – operator de sistem; - lucrările de reparații curente care trebuie executate de către operatorul de sistem – chiriaș; - lucrările de reparații capitale care trebuie executate de către proprietar sau operatorul de sistem – chiriaș în conformitate cu prevederile alineatului (4) din prezentul articol; - durata contractului; - modificările și rezilierea contractului, inclusiv despăgubirile care trebuie plătite în conformitate cu alineatul (6) din prezentul articol. <p>(2) Rețelele de gaze naturale care aparțin statului și unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor de sistem pentru a se asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din zona respectivă de deservire.</p> <p>(3) Pentru utilizarea rețelelor de gaze naturale, ce aparțin persoanelor fizice sau juridice, de drept privat, operatorii de sistem trebuie să achite o plată (chirie) stabilită de Agenție, prin hotărâre adoptată în acest sens, iar costurile aferente se includ în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv. La determinarea chiriei, Agenția ia în considerare obligațiile proprietarului față de operatorul de sistem, conform Codului Civil al Republicii Moldova și, dacă este necesar, poate reduce din sau compensa prin această chirie anumite costuri, cum ar fi lucrările de reparație capitale datorate de proprietar în conformitate cu Codul Civil al Republicii Moldova.</p> <p>(4) Reparațiile curente ale rețelelor de gaze naturale se efectuează de operatorul de sistem și se includ în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul respectiv. Reparațiile capitale ale rețelelor de gaze naturale care sunt date în folosința operatorului de sistem se efectuează:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) de proprietarul rețelei de gaze naturale; 	<p>consumatorilor și utilizatorilor de sistem, în conformitate cu recomandările înaintate de către Curtea de Conturi urmare a elaborării Raportului auditului conformității asupra cheltuielilor și investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligații de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr.108 /2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.56/2022 (în continuare Raport), precum și a prevederilor pct. 4 din Hotărârea Parlamentului nr. 39/2023 privind rezultatele audierii Raportului Curții de Conturi, Ministerul Energiei urmează să efectueze inventarierea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale proprietate publică (inclusiv proprietate a autorităților administrației publice locale) și a celor fără proprietar, precum și să elaboreze un Concept privind gestionarea rețelelor de gaze naturale care aparțin proprietarilor persoane terțe (care nu aparțin operatorilor de sistem) și să înainteze Guvernului propuneri privind forma de administrare și entitatea/entitățile ce va/vor administra aceste rețele de gaze naturale .</p> <p>Astfel, după elaborarea acestui Concept și aprobarea de Guvern a</p>
--	--	---

	<p>b) de operatorul de sistem, dacă proprietarul nu execută obligația de efectuare a lucrărilor de reparații respective, iar operatorul de sistem deduce costurile aferente acestor lucrări din contul chiriei;</p> <p>c) de operatorul de sistem, cu includerea cheltuielilor aferente în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv, în cazul în care conform contractului rețeaua de gaze naturale respectivă a fost transmisă în folosință operatorului de sistem cu titlu gratuit.</p> <p>(5) Lucrările de reparație capitală a rețelelor de gaze naturale, ce urmează a fi efectuate în conformitate cu alin. (3), lit. c), se includ în prealabil în planul de investiții elaborat de operatorul de sistem și supus spre aprobare Agenției, în conformitate cu art. 42 și 49.</p> <p>(6) La desfacerea contractului înainte de recuperarea investiției efectuate de operatorul de sistem în conformitate cu alin. (3), lit. b) și c), proprietarul rețelei de gaze naturale e obligat să recupereze prejudiciul material cauzat operatorului de sistem, care se calculează reieșind din valoarea nerecuperată a investiției respective. Compensația în cauză se ia în considerație la determinarea tarifului reglementat, aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv.</p> <p>(7) Rețelele de gaze naturale în raport cu care nu poate fi identificat proprietarul urmează a fi preluate în patrimoniul unităților administrativ-teritoriale, în baza hotărârii instanței de judecată adoptată în conformitate cu Codul de procedură civilă. După trecere în proprietatea unității administrativ-teritoriale, a porțiunii respective de rețea, aceasta urmează să fie dată în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru a se asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din zona respectivă de deservire.</p>	<p>viziuni de gestionare a acestor rețele de gaze naturale, vor fi examinate și propuse modificările necesare la actele normative în vigoare, inclusiv la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.</p>
	<p>Articolul 81.</p> <p>Se propune a modifica textul prevederilor lit.c) din art. 81 prin substituirea cuvântului „furnizorul” cu „operatorul de sistem”, în continuare, conform textului.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Ținând cont de prevederile Hotărârii ANRE nr.293/2008, cât și a politicilor promovate, aprobate și implementate de către Regulator, echipamentele de</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>OSD nu deține careva relații contractuale cu Consumatorul final, prin urmare ultimul nu deține datele de contact ale operatorului de sistem.</p>

	<p>măsurare a produselor energetice sunt instalate din contul OSD, cu recuperare tarifară și respectiv sunt proprietate al OSD. În această ordine de idei, intervenția asupra, proprietății OSD-lui urmează a fi semnalată acestuia și nu către furnizor. OSD-ul este responsabil de citirea indicațiilor echipamentelor și de colectarea datelor pentru ca furnizorul să poată genera o factură de plată. Mai mult, divizarea responsabilităților care a avut loc prin aprobarea de către Regulator a Regulamentului de racordare și cel de Furnizare, au stabilit clar competențele materiale atribuite fiecărui participant pe piața gazelor naturale, fapt care urmează a fi menținut și nu distrus, în spiritul prevederilor Directivei UE.</p>	<p>Raportul contractual dintre Furnizor și consumatorul de gaze include cunoașterea reciprocă a datelor de identificare.</p>
	<p>Articolul 83.</p> <p>Se propune completarea textului prevederilor alin. (5) din art. 83, după sintagma „<i>achită</i>” cu sintagma „<i>Operatorului de sistem</i>”, în continuare conform textului din proiect.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Conform prevederilor contractului pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale și Codului rețelelor, furnizorul predă gazele naturale OSD în punctele de măsurare gaze la intrarea în rețele de distribuție și le facturează consumatorilor în baza indicațiilor echipamentelor de măsurare gaze instalate la consumatorii finali.</p> <p>Astfel, OSD devine partea responsabilă pentru volumele de gaze naturale, care se află în rețelele acestuia, iar furnizorul achită OSD serviciile de distribuție în baza volumelor facturate la consumatori finali, iar diferența care apare dintre volumele predate la intrarea în rețele de distribuție și cele măsurate la consumatori finali se atribuie la pierderile OSD. Legea 108/2016 nu individualizează calitate de persoană prejudiciată sau calitate de creditor, furnizorul sau operatorul sistemului de distribuție, această sarcină revine Actelor normative de reglementare.</p> <p>Din cele expuse supra, se conturează cert, că responsabilitatea comercială asupra gazelor naturale din rețelele de distribuție este pusă pe seama OSD. Prin urmare OSD este partea nemijlocit cointereseată de a nu permite apariția pierderilor în rețelele sale, inclusiv celor comerciale, cauzate</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Consumatorul final nu deține raporturi juridice cu Operatorii de sistem, prin urmare, nu ii pot fi impuse respectivele plăți.</p>

de consumurile neautorizate constatate de Comisia de constatare a cazurilor de consum fraudulos și aplicarea sistemului paușal (în continuare – Comisie).

În acest sens, este de menționat că, chiar și în lipsa relațiilor contractuale dintre consumator și OSD există temei de aplicare a prevederilor generale de răspundere civilă prescrise de art.774 Cod Civil, conform căror în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Or, conform prevederilor art.776 Cod Civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii. În aceeași ordine de idei, art.1998 Codul Civil, prevede temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale, conform căror cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

De asemenea, atenționăm în mod special asupra faptului, că menținerea în competența furnizorului a funcției de aplicare a sistemului paușal, poate atrage mai multe riscuri, inclusiv:

- furnizorul nu cunoaște modalitățile tehnice de consum neînregistrat a gazelor naturale, (cîmp obligatoriu ce urmează a fi completat în actul de constatare) întrucât documentarea acestor cazuri ține exclusiv de competența OSD, iar recuperarea prejudiciului cauzat prin consum fraudulos a gazelor naturale depinde de decizia furnizorului;
- nu este exclusă aplicarea abuzivă a dreptului de Decizie din partea furnizorului la examinarea cazului și adoptarea deciziei cu aplicarea sistemului paușal, ca urmare fiind imposibilitatea recuperării de către OSD a prejudiciului cauzat prin consum ilicit de gaze naturale. Sporirea riscului dat este condiționată și de liberalizarea pieții de gaze. În astfel de situații, în cazul semnării de către OSD a mai multor contracte de prestări servicii pentru distribuția gazelor naturale, va fi imposibilă determinarea furnizorului cărui a fost cauzat prejudiciul prin consumul neînregistrat de gaze naturale.

În acest sens există practica României, țară membru a Uniunii Europene, unde de către Distrigaz Sud Rețele este utilizat Cadrul normativ pentru

instrumentarea cazurilor de consum fraudulos de gaze naturale, reglementat de:

**Legea nr. 123 din 10 iulie 2012 energiei electrice și a gazelor naturale;*

**Metodologia de calcul al consumului tehnologic din sistemele de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 18/2014;*

**Decizia ANRE nr. 309/30.03.2005 privind aprobarea Condițiilor generale de contractare a serviciilor de distribuție a gazelor naturale.*

Principiul de recuperare a prejudiciului cauzat de pe urma consumului fraudulos de gaze direct de către operatorul de rețea, este folosit de toți operatorii sistemelor de distribuție gaze din România, separați de activitatea de furnizare gaze. Posibila diferență fiind doar în mecanismele de acțiune stabilite în procedurile interne.

Cu toate că legislația românească nu prevede expres dreptul de recuperare a prejudiciului cauzat de pe urma consumului fraudulos de gaze direct de către operatorul de rețea, mecanismele utilizate de operatori sunt acceptate de organele de reglementare și justiție.

Practica utilizată de operatorii rețelelor de distribuție gaze din România corespunde cerințelor documentelor legislative, care au fost expertizate de Comisia Europeană în vederea corespunderii acestora cu directivele europene, și asupra căreia nu au fost enunțate careva obiecții.

Articolul 110

Se propune completarea cu un nou alineat art.110.

alin.(10) cu următorul cuprins:

„Reclamațiile trebuie să fie semnate de autor, indicându-se numele, prenumele și domiciliul. Reclamațiile în formă electronică vor conține informații privind numele, prenumele, domiciliul și adresa electronică a consumatorului. Reclamațiile ce nu întrunesc aceste condiții se consideră anonime și nu se examinează. Dacă textul reclamației nu este lizibil și nu poate fi citit sau textul conține informații insuficiente și neconcludente referitor la problema abordată, reclamația nu se va examina, iar operatorul

Nu se acceptă.

Completarea excedă obiectul proiectului de lege și urmează a fi stabilit în Codul administrativ sau actele secundare de reglementare ale ANRE.

de sistem va informa consumatorul despre motivul neexaminării și i se va acorda un termen rezonabil pentru înlăturarea lor. În cazul în care consumatorul nu înlătură neajunsurile în termenul acordat, reclamația nu se examinează. Operatorul de sistem are dreptul să nu examineze în fond reclamațiile ce conțin un limbaj necenzurat sau ofensator, amenințări la viața și sănătatea sa. Reclamațiile adresate a doua oară de către același consumator, care nu conțin argumente ori informații noi, nu se reexaminează, fapt despre care acesta este informat în scris sau în formă electronică”

Argumentare:

Din practica existentă în cadrul Societății se constată unele cazuri de interpretare și aplicare tendențioasă din partea petiționarilor a legislației privind dreptul de acces la informație.

În acest sens, este de menționat că activitatea SRL „Chișinău-gaz” pe lângă atribuțiile acordate în calitate de operator al sistemului de distribuție prezumă și asigurarea unui proces public și transparent de comunicare cu toate persoanele interesate, or, este necesar de a nu confundat calitate de agent economic al SRL „Chișinău-gaz” cu cea de participant la raporturile administrative după cum este prevăzut în art.2 din Codul Administrativ al RM.

Un alt argument ar fi că la etapa actuală nu există un act normative ce ar reglementa expres această sferă de activitate, din care motiv Întreprinderea este practic invadată cu scrisori ce nu corespund rigorilor elementare unei adresări către o instituție. Adesea, aceste scrisori/adresari nu pot fi examinate, deoarece conțin un text indescifrabil, sunt indicate multiple probleme personale, implicit ce nu țin de competența OSD, iar petiționarul solicit rezolvarea acestora, etc.

Prin urmare angajații Societății având spre examinare aceste petiții sunt nevoiți să aplice unele acțiuni nespecifice și improvizate în încercarea de a reacționa cât de cât pozitiv la apelurile parvenite.

În susținerea poziției privind necesitatea de a opera modificările respective putem aduce și prevederile Codului Administrativ **Articolul 76.**

	<p>Sanctiuni pentru lipsa elementelor petiției.</p> <p>(1) Petițiile anonime sau cele depuse fără indicarea adresei poștale sau electronice a petiționarului nu se examinează.</p> <p>(2) Dacă petiția nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 72 alin. (3) sau art. 75 alin. (1) lit. c)–e), solicitantului I se indică asupra neajunsurilor și i se acordă un termen rezonabil pentru înlăturarea lor. În cazul în care petiționarul nu înlătură neajunsurile în termenul acordat, petiția nu se examinează.</p> <p>(3) Autoritatea publică sau persoana oficială are dreptul să nu examineze în fond petițiile ce conțin un limbaj necenzurat sau ofensator, amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale, precum și a membrilor familiei acesteia.</p> <p>(4) Petițiile care conțin amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale sau a membrilor familiei acesteia, precum și amenințări la adresa altor autorități și/sau a altor persoane oficiale sau grupuri de persoane, se remit organului de drept competent.</p> <p>Totodată, Vă asigurăm de faptul că SRL „Chișinău-gaz” susține pe deplin procesul de modernizare a sectorului energetic și inițiativele legislative menite să asigure securitatea energetică a Republicii Moldova.</p>	
<p>Natural Gaz SRL nr. 191 din 28.08.2023</p> <p>East Gas Energy Trading SRL nr. 01/28 din 28.08.2023</p> <p>SD Energy Engineering Group SRL Nr. 116 din 28.08.2023</p>	<p>La 14.08.2023 pe site-ul https://particip.gov.md Ministerul Energiei, a anunțat despre inițierea procesului de consultare publică/avizare/expertizare a proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la 55espect naturale (în continuare – Proiect).</p> <p>Scopul principal al Proiectului constă în creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a țării prin transpunerea în legislația națională a legislației UE.</p> <p>În același timp, Proiectul conține o serie de propuneri care contrazic direct standardelor europene.</p> <p>În acest sens, Vă prezentăm propuneri și comentarii la Proiect (se anexează). Este important de menționat că în textul Notei informative conține în mod expres intenția autorilor Proiectului de a restrânge concurența, și anume este indicat: “Stabilirea condițiilor în care consumatorii finali pot beneficia în continuare de prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89 în cazul în</p>	

care decid să-și schimbe furnizorul respectiv, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piața liberă și cea reglementată în funcție de sezonul rece sau cald și variația prețurilor la gaze naturale pe piețele internaționale”.

Aceste obiective și modificările propuse sunt în contradicție cu normele europene care vizează liberalizarea pieței și au drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor de serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor și furnizorilor care vând gaze naturale pe o piață concurențială.

Ca urmare a prevederii menționate, mulți antreprenori și consumatorii finali vor suferi pierderi mari.

Regulile similare au fost introduse temporar de către Comisia pentru Situații Excepționale prin Dispoziția nr. 72 din 31.05.2023. Aceasta Dispoziția a fost contestată ca ilegală și abuzivă la nivel national și internațional, inclusiv la Comunitatea Energetică.

Trebuie de menționat, că Comunitatea Energetică susține poziția noastră și examinează posibilitate inițierii a procedurii de soluționare a litigiilor. Reieșind din cele expuse, Vă rugăm să acceptați toate propunerile noastre la Proiect și organizați audieri publice cu participarea noastră pentru a discuta Proiectul în conformitate cu art. 11 alin. (1), alin. (2) lit.c) și alin. (21).

Alin. (3¹) art. 80

Propunere: De exclus.

Argumentare: Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE privind normele 56 espect pentru piața internă în sectorul gazelor naturale (în continuare – Directiva 2009/73/CE), 56espectiv în partea creării condițiilor de concurență pe piața gazelor naturale, liberalizarea acesteia, garantarea drepturilor consumatorilor eligibili de a schimba furnizorul de gaze naturale la libera alegere sau de a încheia contracte de furnizare cu doi furnizori 56espective56.

Conform art. 3 alin. (3) din Directiva 2009/73/CE, statele membre se asigură că un client eligibil își poate schimba efectiv și cu ușurință furnizorul.

Conform art. 3 alin. (5) din Directiva 2009/73/CE, statele membre garantează tuturor clienților racordați la rețeaua de gaze naturale dreptul de a-și procura 56espect de la orice furnizor, cu condiția ca acesta din urmă să

Nu se acceptă

Proiectul Legii a fost completat la art. 2 cu noțiunea de componentă de echitate și la art. 80 cu alin. (3²⁻³).

Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.

Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-

fie de acord, 57 espective 57 de statul membru în care este înregistrat furnizorul, atât timp cât furnizorul 57 respect normele aplicabile de comercializare și de echilibrare și în funcție de cerințele de siguranță a alimentării. **În acest sens, statele membre iau toate măsurile necesare pentru a garanta că procedurile administrative nu constituie o barieră pentru alimentarea întreprinderilor înregistrate deja în alt stat membru.**

Astfel, condiționarea schimbării furnizorului prin plata componentei de echitate în interesele înguste ale unui furnizor de serviciu public este o barieră pentru cumpărători și pentru accesul altor furnizori pe piața Republicii Moldova.

Regula 57espect a fost introdusă temporar de către Comisia pentru Situații Excepționale prin Dispoziția nr. 72 din 31.05.2023. Aceasta Dispoziția a fost contestată ca ilegală și abuzivă la nivel 57 especti și 57 espective 57571, 57espectiv la Comunitatea Energetică. Adresarea la Comunitatea Energetică cu argumentele temeinice se anexează.

Trebuie de menționat, că Comunitatea Energetică susține poziția noastră și examinează posibilitate inițierii a procedurii de soluționare a litigiilor conform Consolidated Rules Of Procedure For Dispute Settlement Under The Treaty (<https://www.energy-community.org/legal/cases/dispute.html>).

Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, 57espect înseamnă că a fost 57espectiv în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.

În conformitate cu Notă Informativă la proiectul menționat, finalitățile urmărite sunt:

- *armonizarea legislației naționale cu prevederile aquis-lui Comunității Energetice.* După cum este menționat mai sus, modificările propuse la Lege încalcă direct cerințele Directivei 73/2009/EU.
- *micsorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.*
- *atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile.*

și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.

Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.

Modificările propuse vor afecta liberalizarea pieței gazelor naturale și, în consecință, nu vor contribui la apariția unor surse alternative de aprovizionare cu gaze naturale. Ca urmare, prețul gazelor naturale va continua să fie reglementat și o să fie la un nivel ridicat. Totodată, situația de pe piața gazelor naturale din Republica Moldova a arătat că furnizorii de gaze, care operează pe o piață concurențială, au putut oferi și oferă în prezent consumatorilor un preț semnificativ mai mic decât prețul 58espectiv de ANRE.

Astfel, modificările propuse contrazic direct scopurilor anunțate în Nota informativă.

În acest sens, este important de menționat că în textul Notei informative conține în mod expres intenția autorilor proiectului de lege de a restrânge concurența, și anume este indicat: ***“Stabilirea condițiilor în care consumatorii finali pot beneficia în continuare de prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89 în cazul în care decid să-și schimbe furnizorul 58espective, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piața liberă și cea reglementată în funcție de sezonul rece sau cald și variația prețurilor la gaze naturale pe pietele internaționale”.***

Aceste obiective și modificările propuse sunt în contradicție directă cu normele europene care vizează liberalizarea pieței.

În conformitate cu art. 3 alin. (3) din Legea Nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene.*

Ca urmare a prevederii menționate, mulți antreprenori și consumatorii finali vor suferi pierderi mari.

Poziția noastră referitor la componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3) este expusă în punctul 6 al acestui Tabel.

Alin. 4 art. 80

Propunere: de exclus

Argumentare: Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.

Nu se acceptă

În cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorului îi sunt garantate serviciile furnizorului de

Potrivit reglementărilor Directivei 2009/73/CE, obiectivul creării pieței interne constă în oferirea tuturor consumatorilor, 59espective59 dacă sunt 59especti fizice sau juridice, a **posibilității reale de alegere, precum și noi oportunități de afaceri**, pentru a asigura obținerea de progrese în materie de eficiență, prețuri competitive și îmbunătățirea calității serviciilor, precum și pentru a contribui la siguranța alimentării și la dezvoltarea durabilă.

Trebuie reiterat că Republica Moldova, potrivit art. 3 alin. (6) din Directiva 2009/73/CE și-a asumat obligația să asigure că

(a) în situația în care un 59espective59 dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, modificarea este realizată de către operatorul/operatorii în cauză **în termen de două săptămâni**; și

(b) consumatorii au dreptul de a primi toate datele relevante privind consumul.

Statele membre garantează că drepturile menționate la literele (a) și (b) sunt acordate tuturor consumatorilor într-un mod nediscriminatoriu în privința costurilor, efortului sau a timpului.

Astfel, dreptul consumatorilor de a schimba furnizorul va fi încălcat, deoarece se introduce o barieră 59 espective 5959159 pentru schimbarea furnizorului în termen de 12 luni.

Pe lângă faptul că aceasta prevedere constituie o încălcare a obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova și o încălcare a drepturilor consumatorilor eligibili și a furnizorilor la prețuri 59espectiv, acest lucru pe termen lung va limita interesul consumatorilor eligibili de a-și exercita dreptul legal și vor fi obligați să continue să consume pe piața reglementată.

Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, 59espect înseamnă că a fost 59espectiv în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.

În conformitate cu art. 3 alin. (3) din Legea Nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *actul 59 espectiv trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim*

ultimă opțiune sau ale oricărui alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale. Totodată, având în vedere consumul sezonier specific al țării noastre (20% în sezonul cald și 80% în sezonul rece), considerăm oportun păstrarea perioadei propuse în proiectul legii de 12 luni.

	<p><i>recunoscute ale dreptului 60espective60601, precum și legislației Uniunii Europene.</i></p> <p>Norma propusă, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public, în 60 espective 60 intereselor consumatorilor.</p>	
	<p>Articolul 80</p> <p>La sfârșit, alin. (7) se completează cu următoarea frază:</p> <p>Propunere: de exclus:</p> <p>Argumentare: Pentru a dezvolta concurența pe piața internă a gazelor naturale, clienții mari noncasnici ar trebui să fie în măsură să-și aleagă furnizorii, precum și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura satisfacerea nevoilor de gaz natural. Această categorie de clienți ar trebui să fie protejată împotriva clauzelor de exclusivitate din contracte, care au ca efect excluderea ofertelor concurente și/sau complementare (pct. 17 din Preambul Directivei 2009/73/CE).</p> <p>Respectiv, norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE, deoarece Directiva stabilește dreptul consumatorului de a încheia contracte cu mai mulți furnizori, fără a prevedea obstacolele propuse în proiectul de lege.</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p> <p>Norma propusă, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Un consumator non-casnic așa cum este definit în Directiva UE 2009/73/CE, deține mai multe locuri de consum gaze naturale. Astfel, menționăm că, conform prevederilor alin. (7) art. 80 din proiectul legii, consumatorilor noncasnici nu le este interzis să încheie mai multe contracte de furnizare cu diferiți furnizori de gaze naturale pentru diferite locuri de consum deținute, precum și pentru același loc de consum, în cazul în care contractele respective sunt încheiate cu furnizori de gaze naturale la prețuri negociate, ce nu au impusă obligația de serviciu public.</p> <p>Unica limitarea de a avea mai multe contracte de furnizare pentru un singur loc de consum, este în cazul deținerii unui contract de furnizare încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89. Pentru alte potențiale locuri de consum ale consumatorului noncasnic respectiv fiind posibil a fi încheiat contract de furnizare a gazelor naturale și cu alți furnizori. Această prevedere fiind necesară pentru a evita crearea condițiilor discriminatorii și</p>

		<p>inechitabile între diferite categorii de consumatori.</p> <p>Prin urmare, dreptul solicitantului în calitate de consumator la libera alegere a furnizorului nu a fost încălcat, ci a fost limitat cantitativ, aplicând principiul „un loc de consum- un furnizor”.</p> <p>Astfel, în cazul în care consumatorul are mai multe locuri de consum, are libera alegere a furnizorului (la prețuri reglementate sau la prețuri de piață) pentru fiecare loc de consum în parte, pentru a-și asigura consumul de gaze naturale.</p>
	<p>Articolul 85 se completează cu alineatele (9¹) cu următorul cuprins:</p> <p>Propunere: de exclus</p> <p>Argumentare: Această regulă este o altă încercare de a crea condiții favorabile pentru un anumit furnizor, în detrimentul dezvoltării pieței gazelor naturale.</p> <p>Sensul acestei norme este de a elimina necesitatea coordonării tranzacțiilor de cumpărare și vânzare de gaze pe piața angro cu acționarii companiei.</p> <p>Astfel, această regulă limitează dreptul acționarilor de a administra compania și, de asemenea, le încalcă direct dreptul de proprietate.</p> <p>Conform art. 46 alin. (1) din Constituția, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.</p> <p>In conformitate cu art. 54 din Constituția:</p> <p>(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Până în anul 2021, necesarul consumului de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova era acoperit practic 100% în baza unor contracte pe termen lung. Începând cu anul 2023 situația pe piața gazelor naturale din Republica Moldova s-a schimbat esențial, 100% din necesarul de gaze naturale al malului drept al râului Nistru este asigurat prin achiziții de la traderi europeni și nu de la SAP „Gazprom”. Aceste achiziții sunt realizate de SA „Energocom” și alți furnizori locali ce concurează între ei.</p> <p>Completarea legii este necesară reieșind din specificul activității de furnizare și trading a gazelor naturale,</p>

	<p>(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, <u>care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.</u></p> <p>(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.</p> <p>Conform normei propuse, derogări se fac numai de la legea cu privire la societățile pe acțiuni fără argumente.</p> <p>În acest sens, trebuie de menționat că din 25 de furnizori înregistrați în Republica Moldova, doar 3 furnizori au formă organizatorică-juridică – societate pe acțiuni: SA “Moldovagaz”, SA “Energocom” și consumatorul SA “Lafarge Ciment (Moldova)”.</p> <p>Doar 2 dintre aceste societăți pe acțiuni au fost obligate să presteze servicii publice – SA „Moldovagaz” și SA „Energocom” și ambele au o cotă de stat.</p> <p>Astfel, regula propusă se aplică numai acestor furnizori și vizează simplificarea procedurii de cumpărare a gazelor în detrimentul asigurării controlului statului asupra tranzacțiilor organelor executive. Acest lucru este contrar principiilor indicate în Legea Nr. 121 din 04.05.2007 privind administrarea și dețutizarea proprietății publice.</p> <p>Norma propusă, ca toate propunerile de modificare a art. 80, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public cu cota de participare a statului, în detrimentul furnizorilor care furnizează gaze pe o piață concurențială.</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p>	<p>deoarece specificul achiziționării acestor produse energetice presupune intervale de tranzacționare egale cu 1 oră (de exemplu: MWh - Megawatt-oră), valabilitatea ofertelor deseori este de ordinul minutelor (de exemplu: 5-10 minute), iar uneori există un singur ofertant. Consumul de gaze naturale este instant, nu poate fi oprit din cauza necesității coordonării a fiecărei tranzacții de proporție ce ar putea dura zeci de zile până la coordonare cu organele ierarhice superioare.</p> <p>Astfel, completarea propusă are drept scop asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, pentru asigurarea cantităților de gaze naturale necesare (în cazul reducerii cantităților de gaze naturale conform contractelor încheiate sau pentru asigurarea cu cantități suplimentare de gaze naturale a consumatorilor finali), furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public stabilită la art. 89 sau 90. Totodată, acest alineat a fost completat și cu textul „de Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată.”</p>
	<p>Articolul 98 la alin. (2), se completează cu lit. (d¹) cu următorul cuprins: Propunere: de exclus</p>	<p>Nu se acceptă Prevederile lit. (d¹) au fost reformulate și expuse în următoarea redacție:</p>

Argumentare: În conformitate cu art. 90 alin. (8) din Legea 108/2016, furnizorul de ultimă opțiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Pînă la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sînt obligați să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale **la prețuri negociate sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art. 89.**

Reieșind din aceasta norma, nu este necesar reglementare prețurilor pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

Mai mult ca așft, sintagma „**care țin cont de un coeficient de imprecizie și alte riscuri asociate**” nu corespunde cerințelor tehnicii legislative.

Conform art. 54 din Legea Nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative

«(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:

a) conținutul proiectului **se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc**, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;

c) **terminologia utilizată** este constantă, uniformă și **corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale** la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;

d) **noțiunea se redă prin termenul respectiv, evitîndu-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni.**»

Articolul 99 alin. (3) lit. (a) se completează la sfârșit cu o liniuță nouă, cu următorul cuprins:

Propunere: de exclus

Argumentare: Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.

Proiectul Legii prevede un nou termen “componenta de echitate”, sensul căruia nu este clar definit.

d¹) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, care țin cont de necesitatea furnizorului de ultimă opțiune să procure gaze naturale pe parcursul unor perioade scurte de timp la prețuri mai mari decât prețurile de procurare a gazelor naturale conform contractelor bilaterale

Nu se acceptă

A se vedea argumentarea de mai sus.

Conform art. 54 din Legea Nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative

«(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:

a) conținutul proiectului se **expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc**, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;

c) **terminologia utilizată** este constantă, uniformă și **corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale** la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;

d) **noțiunea se redă prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni.**»

Astfel, sensul termenului “componenta de echitate” nu este clar. Totodată, acest termen nu se utilizează în legislația UE.

Mai mult ca atât, furnizorul de serviciul public va calcula cuantumul componentei de echitate pentru un anumit consumator, **ceea ce implică riscul de abuz din partea furnizorului.**

În același timp achitarea “componentei de echitate” reprezintă o condiție pentru schimbarea furnizorului, ce contravine prevederilor Directivei 2009/73/CE.

Vezi argumentarea la art. 80 alin. (3¹).

Totodată, trebuie de menționat că procedura de compensare a devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat) deja este reglementată de Legea 108/2016 și **Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărâre ANRE nr. 355 din 13.08.2021.**

În acest context, nu este clar sensul introducerii în legislația termenului nou “componentei de echitate”, care are același scop ca și „componenta de corectare a venitului reglementat”.

Articolul 114 La alin. (4) după prima frază se completează cu textul...

Propunere: De exclus

Nu se acceptă

Argumentare: În primul rând, nu este clar după ce frază se completează alin. (4). Poate că se completează după prima propoziție? Dar, în acest caz, prima propoziția a alin. (4) și norma propusă se reespect reciproc.

Intenția este ca consumatorii care au ales o piață concurențială să nu se poată întoarce la un furnizor de serviciu public în aceleași condiții.

Norma propusă, ca toate propunerile de modificare a art. 80, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor și furnizorilor care furnizează gaze pe o piață concurențială.

Redacția actuală a Legii 108/2016 prevede deja un respectiv de protecție a consumatorilor care și-au pierdut furnizorul (Art. 89 și Art. 90). În acest sens, nu este necesar să se 65 espectiv derogări temporare și neargumentate de la lege în favoarea unui anumit furnizor, încălcând în același timp principiile de bază ale Directivei 73/2009/UE de liberalizare a pieței.

Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.

Această normă creează în mod nerezonabil obstacole consumatorilor, în primul rând consumatorilor casnici și societăților comerciale mici, de a reveni la furnizorul care prestează serviciul public.

Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost stabilit în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.

Art. 2 definiția „SOCIETATE COMERCIALĂ MICĂ”

Propunere: De expus termenul „societate comercială mică” în conformitate cu Legea Nr. 179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii.

Argumentare: Conform art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea Nr. 179 din 21.07.2016, în funcție de numărul mediu anual de salariați, de cifra anuală de afaceri sau de totalul activelor pe care le dețin, întreprinderile mici și mijlocii se clasifică în următoarele categorii:

b) întreprinderi mici – întreprinderi care au cel mult 49 de salariați, realizează o cifră anuală de afaceri de până la 50 de milioane de lei sau dețin active totale de până la 50 de milioane de lei.

A se vedea comentariile de mai sus.

Se acceptă
Textul a fost redactat.

<p>Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” Nr. 310-08/1466 din 28.08.2023</p>	<p>Urmare a examinării proiectului remis spre examinare, comunicăm următoarele obiecții și propuneri:</p> <p>1) Articolul 7 alineatul (2) să se completează cu lit. k) cu următorul conținut: „n) <i>aprobă prin hotărâre separată componenta de corectare a venitului reglementat la prețurile și tarifele reglementate și mecanismul de recuperare/restituire a acesteia.</i>”</p> <p>Ca argument, menționăm că, până în prezent, această componentă tarifară rămâne a fi unica care nu este aprobată de către ANRE, deși reprezintă una dintre cele mai importante componente care are impact important asupra structurii prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Totodată, la stabilirea „componentei de echitate” prevăzute în proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, nu pot fi puse în discuție careva aspecte de transparență și certitudine față de consumatori, în condițiile în care valoarea acestei componente nu va fi aprobată de către ANRE și nu va fi publicată în Monitorul Oficial pentru a fi adusă la cunoștința consumatorilor.</p> <p>2) În proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, textul alineatului (3¹) de la articolul 80, urmează a fi completat după cum urmează: „<i>Dacă valoarea componentei de echitate/componenta de corectare a venitului reglementat influențează la micșorarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, noii consumatori finali, care au încheiat pe parcursul anului de gestiune contracte de achiziție la prețuri reglementate, nu pot beneficia de component de echitate/componenta de corectare a venitului reglementat determinată pentru perioada de reglementare, în care aceștia nu au achiziționat gaze naturale.</i>”</p> <p>Ca argument, menționăm că, componenta de echitate este examinată în proiect, doar în contextul în care devierile tarifare (componenta de corectare a venitului reglementat) pentru perioada precedentă sunt negative și furnizorul urmează să-și recupereze cheltuielile care nu au fost acoperite în perioadele precedente de reglementare. Însă, cadrul 66 respectiv, nu reglementează componenta de echitate în situația în care furnizorul a obținut în perioada precedent de reglementare devieri tarifare 66 especti, iar consumatorii existenți urmează să-și restituie banii achitați suplimentar. În aceste condiții, cheltuielile suplimentare care urmează a fi restituite</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform prevederilor Metodologiilor tarifare aprobate de către ANRE, componenta de corectare a venitului reglementat constituie valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat pentru anul precedent și cel efectiv înregistrat în aceeași perioadă (excedent sau deficit tarifar), acesta este calculat și considerat de ANRE la aprobarea tarifelor reglementate (ca componentă tarifară), care se supun aprobării.</p> <p>Nu se acceptă</p> <p>Componenta de echitate prevăzută în proiectul de legii urmează a fi calculată individual de furnizorul ce are impusă obligația de serviciu publică stabilită la art. 89 pentru fiecare consumator în condițiile prestabilite și în baza mecanismului stabilit de ANRE la situația din ziua solicitării consumatorului de a-și schimba furnizorul sau a rezoluționa contractul de furnizare.</p>
---	--	--

consumatorilor, vor fi repartizate prin preț 67espectiv noilor consumatori, care vor dori să beneficieze de preț mai redus, rezultat de la aplicarea devierilor tarifare 67especti, 67esp de facto noii consumatori nu au avut nici o contribuție în perioada 67espectiv de reglementare la veniturile suplimentare obținute de furnizor. Respectiv, cheltuielile suportate suplimentar de către consumatori trebuie restituite celor care au suportat aceste cheltuieli, dar nu și celor noi care au semnat contracte pe parcursul anului de gestiune.

Considerăm că, prin această procedură va fi exclusă subvenționarea noilor consumatori din contul consumatorilor existenți care sunt deserviți la prețuri reglementate, or, momentele speculative, fără o reglementare clară și transparentă, trebuie excluse din cadrul prețurilor reglementate.

3) În proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, propunerea de completare **lit. a) alin. (3) articolul 99** „componenta de echitate, care reprezintă obligațiuni de plată reciprocă ca urmare a relației contractuale”, urmează a fi reformulată după cum urmează: „componentei de corectare a venitului reglementat (deficitului tarifar sau excedentului tarifar)”, deoarece, nici Legea nr. 108/2016 în redacția actuală, nici proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, nu definește clar noțiunea de componentă de echitate”, iar reieșind din conținutul prevederilor unde această sintagmă este utilizată, deducem că respective componentă, poate fi confundată ușor cu obligațiile de plată standard rezultate, în mod normal, în baza relațiilor contractuale.

Astfel, dacă noțiunea de componenta de echitate reprezintă de facto valoarea stabilită în baza mecanismului de recuperare a devierilor financiare (componentei de corectare a venitului reglementat) acest lucru urmează a fi 67espectiv expres.

După cum s-a menționat anterior, mecanismul de recuperare a devierilor tarifare urmează să 67espect prevederi atât pentru devierile tarifare negative (care au drept 67espec majorarea prețurilor de furnizare) și 67espectiv renunțarea consumatorilor la prețurile reglementate, cât și situațiile în care devierile tarifare aferente perioadelor precedente sunt 67especti (care au drept 67espec diminuarea prețurilor de furnizare) și ca rezultat semnarea noilor contracte de furnizare cu consumatori noi și repartizarea inechitabilă a supra-plăților aferente perioadelor precedente între consumatorii care nu au suportat de facto aceste cheltuieli.

Se acceptă parțial

Proiectul Legii a fost completat la art. 2 cu noțiunea de componentă de echitate și la art. 80 cu alin. (3²-3³) ce descriu modul de aplicare a componentei de achitare.

	<p>Considerăm că, în condițiile în care în proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 sunt incluse noțiuni noi care nu sunt definite clar, precum și mecanisme aferente „componentei de echitate”, iar determinarea deficitului sau excedentului tarifar, pentru o perioadă de reglementare încheiată, rămâne a fi unica procedură care reflectă rezultatele reglementate efective a activității, includerea prevederi propuse „componentei de corectare a venitului reglementat (deficitului tarifar sau excedentului tarifar)” este imperativă, mai ales în condițiile în care această procedură se regăsește în metodologiile tarifare.</p> <p>4) Considerăm că este imperativă reglementarea mai detaliată a mecanismului prescris la completarea art. 99¹ cu alineatul (10) potrivit căruia „Agenția poate aproba o reducere de până la 100% la tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate în punctele de intrare din instalațiile de stocare și în punctele de ieșire către acestea, cu excepția cazului și în măsura în care aceste instalații, care sunt conectate la mai multe rețele de transport al gazelor naturale, sunt utilizate pentru a concura cu unul sau mai multe puncte de interconectare”. Or, reducerea de 100% reprezintă de facto transportarea gratuită a gazelor naturale, 68espect reprezintă că cheltuielile aferente acestor servicii de transport a gazelor naturale urmează a fi recuperate din alte surse. În aceste condiții este imperativă indicarea expres în proiectul de Lege, din care surse vor fi acoperite aceste cheltuieli, nu doar în cazul acordării serviciilor de transport 68especti, dar și în cazul reducerilor parțiale la tarifele pentru serviciul de transport.</p>	<p>Se acceptă parțial Această prevedere transpune Regulamentul UE 2022/1032. O reglementare mai detaliată urmează a fi prevăzută de ANRE în actele sale normative de reglementare.</p>
<p>Orhei Gaz SRL Nr. 285 din 28.08.2023</p>	<p>Orhei Gaz SRL a examinat HG privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii 108/2016 cu privire la 68 aspect naturale (nr. Unic 674/Men/2023). În rezultat, vă propunem următoarele propuneri de modificare și completare a acestuia.</p> <p>Cap IX, art. 83 al. (5) Modificările propuse: „de adăugat „ ... consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, operatorului sistemului de distribuție, care o determină prin aplicarea sistemului paușal.” Argumentele: menținerea în componența furnizorului a funcției de aplicare a sistemului paușal, atrage mai multe riscuri, 68espectiv:</p>	<p>Nu se acceptă Formularea/argumentarea respectivă nu este suficientă, ținând cont de faptul că la moment legea/proiectul legii nu stabilește careva relații contractuale între consumatorul final și OSD. Or,</p>

	<p>- furnizorul nu cunoaște modalitățile tehnice de consum neînregistrat a gazelor naturale, (cîmp obligatoriu ce urmează a fi completat în actul de constatare) întrucît documentarea acestor cazuri ține 69 respectiv de competența OSD, iar recuperarea prejudiciului cauzat prin consum fraudulos a gazelor naturale depinde de decizia furnizorului;</p> <p>-nu este exclusă aplicarea abuzivă a dreptului de Decizie din partea furnizorului la examinarea cazului și adoptarea deciziei cu aplicarea sistemului paușal, ca urmare fiind imposibilitatea recuperării de către OSD a prejudiciului cauzat prin consum ilicit de gaze naturale. Sporirea riscului dat este condiționată și de liberalizarea pieții de gaze. În astfel de situații, în cazul semnării de către OSD a mai multor contracte de prestări servicii pentru distribuția gazelor naturale, va fi imposibilă determinarea furnizorului cărui a fost cauzat 69espective69 prin consum neînregistrat de gaze naturale.</p>	<p>consumatorul final încheie conform legii în vigoare contractul de furnizare a gazelor naturale doar cu titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale, serviciile de distribuție prestate de OSD fiind contractate de furnizor și nu de consumatorul final. Totodată, determinarea furnizorului cărui i-a fost cauzat prejudiciul este simplă, dat fiind ca operatorul sistemului de distribuție ține registrul electronic al tuturor utilizatorilor de sistem, cu mențiunea furnizorilor care furnizează gazele naturale la locul de consum respectiv.</p>
<p>Agencia Proprietății Publice Nr. 5622 din 23.08.2023</p>	<p>Urmare demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-8691 din 16 august 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la 69espect naturale (număr unic 674/Men/2023), autor – Ministerul Energiei și, în limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor.</p> <p>Concomitent, reieșind din faptul că proiectul a fost expediat spre avizare și societăților pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, solicităm să se țină cont de poziția acestora la definitivarea proiectului.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Termoelectrica SA Nr. 79/1520 din 29.08.2023</p>	<p>Lipsă de propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>SA Moldovagaz Nr. 04-2870 din 28.08.2023</p>	<p>A examinat și remite alăturat propuneri aferente:</p> <p>1) În tot cuprinsul legii:</p> <p>1) cuvintele „depozit de stocare”, „operator al depozitului de stocare” la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instalație de stocare”, respectiv „operator al instalației de stocare” la forma gramaticală corespunzătoare;</p>	<p>Se acceptă</p>

Se acceptă,

în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE

2) cuvintele „cont de echilibrare operațională” la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „cont operațional de echilibrare”, la forma gramaticală corespunzătoare;

Nu se acceptă,

contravine art. 2 din Regulamentul (UE) 2015/703 al Comisiei din 30 aprilie 2015 de stabilire a unui cod de rețea pentru normele privind interoperabilitatea și schimbul de date, totodată nu este argumentată substituirea în cauză.

Nu se acceptă

Se propune redactarea acestei sintagme pentru a reflecta respectiva noțiunea de Operational Balancing Account (OBA) și a se exclude echivocul în interpretare. Totodată, conform art. 54, alin. (1), lit. c) din legea nr. 100/2017, terminologia utilizată în actele normative trebuie să corespundă celei utilizate în legislația Uniunii Europene. De menționat că noțiunea respectivă nu se referă la activitatea de „echilibrarea operațională” (activitate care conform Regulilor pieței gazelor naturale, aprobate de ANRE, este realizată de Entitatea de Echilibrare), ci la faptul că acest cont de echilibrare este unul utilizat în scopuri operaționale și nu comerciale.

<https://www.gasunietransportservices.nl/en/network-operations/operational-handling/what-is-an-oba>

Nu se acceptă

	<p>28) La art. 40 alin. (9), art. 70 alin. (10), art. 104 în denumire și alin. (5) lit. (b), art. 105 în denumire și alin. (1), (2), (4), (7), (9) și (10), art. 106 alin. (1-3), art. 107 alin. (1) lit. (i):</p> <p>textul “pe piața” se modifică cu textul “în sectorul”.</p> <p>Modificările în cauză au fost deja efectuate prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare din 10.09.2022.</p>	<p>Modificările la art. menționate în proiect nu au fost efectuate prin Legea nr. 249/2022. La moment, ministerul este în proces de elaborare a Regulamentului și Planului de acțiuni privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale (nu pe piața gazelor naturale) ce urmează să transpună prevederile Regulamentului UE 2017/1938</p>
	<p>Articolul 2. Noțiuni principale</p> <p><i>certificare</i> – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul instalației de stocare a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport, operatorului instalației de stocare prin prezenta lege, și care constituie o precondiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport;</p> <p>De completectat textul cu cuvintele „și a operatorului instalației de stocare”, în conformitate cu art. 52¹ din prezentul proiect de lege</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>Se propune completarea Articolului 2 cu următoarea noțiune:</p> <p>Componenta de echitate – plata unică reciprocă pentru consumul de gaze naturale, determinată conform metodologiei aprobate de ANRE, percepută de la consumatori de către furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, și verso, în cazul schimbării furnizorului, sau a rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Noțiunea a fost reformulată în următoarea redacție: <i>„componentă de echitate – obligațiune de plată unică reciprocă ca urmare a relațiilor contractuale, determinată conform Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de ANRE, și percepută de la consumatori sau de la furnizor ce are impusă obligația de serviciu public</i></p>

		<p>stabilită la art. 89 în cazul schimbării furnizorului sau a rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale și în cazul în care devierile financiare ale furnizorului depășesc valoarea procentuală a venitului reglementat stabilită în Metodologie pentru a putea fi inițiată de către furnizor sau de către Agenție procedura de ajustare a prețurilor în vigoare”</p>
	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>debitul de extracție</i> – debit la care utilizatorul de sistem <i>care folosește o instalație de stocare are dreptul să extragă 72espect naturale din instalația de stocare respective;</i></p> <p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>debitul de injecție</i> – debit la care utilizatorul de sistem <i>care folosește o instalație de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în instalația de stocare respective;</i></p> <p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>28) după noțiunea „nominalizare” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins:</p> <p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>obiectiv de creare a stocurilor de gaze naturale</i> – obiectiv obligatoriu privind nivelul de stocuri de gaze naturale raportat la capacitatea agregată a instalațiilor de stocare subterană, 73espectiv pentru țările părți ale Comunității Energetice sau pentru statele membre ale Uniunii Europene în care există instalații de stocare subterană;</p> <p>Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>operator al instalației de stocare</i> – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru stocarea gazelor naturale care <i>desfășoară activitatea de stocare a gazelor naturale și exploatează o instalație de stocare;</i></p> <p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>operator al sistemului de transport</i> – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru transportul gazelor naturale care îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, respectiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a 73espectiv pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	
	<p>Articolul 4. Competența Guvernului alin. (1) lit. K)</p> <p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>2) se completează cu alineatul (2¹)</p> <p>Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>Articolul 7 alineatul (1), se completează cu lit. (v) cu următorul cuprins: Articolul 7. Atribuțiile Agenției (1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția: v) instituie și întreține baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, prezentată de titularii de licență pentru furnizarea gazelor naturale.”</p> <p>Nu se acceptă. Baza de date a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, reprezintă proprietate a Furnizorului, care este una inviolabilă conform normelor naționale și internaționale și nu poate fi lipsită de aceasta.</p>	<p>Se acceptă parțial. Textul a fost redactat. A se vedea propunerea ANRE la acest subiect, care a fost acceptată în proiectul Legii.</p>
	<p>Articolul 7. Atribuțiile Agenției (3) În domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenția:</p>	

<p>h) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii Europene</i>, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială, inclusiv în legătură cu monitorizarea pieței gazelor naturale.</p> <p>Lipsa propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției alin. (1) lit. Q) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 11. Obligații de serviciu public alin (1) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 15, se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență (11) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale este obligat să prezinte Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.</p> <p>Nu se acceptă. Baza de date a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, reprezintă proprietate a Furnizorului, care este una inviolabilă conform normelor naționale și internaționale și nu poate fi lipsită de aceasta.</p>	<p>Se acceptă parțial. A se vedea comertariaul de mai sus.</p>
<p>Articolul 16. Alin. (6)Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței Lipsă propuneri.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 39. Alin(3) Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport</p>	<p>Se acceptă</p>

Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți	
Se completează cu articolul 42 ¹ Se acceptă.	Se acceptă
Articolul 51. Operatorul depozitului de stocare alin (2)	
Art. 51 (2)- nu este definită noțiunea de „ <i>participant specific</i> ”, și ce se înțelege prin aceasta.	
Art. 52¹ Certificarea operatorului instalației de stocare	
Cuvântul „ <i>energie</i> ” se substituie cu cuvintele „ <i>gaze naturale</i> ”, în conformitate cu art. 1 și art. 3 din Legea nr. 108/2016	Se acceptă Textul a fost redactat.
Art. 52 ¹ (5) – a), de înlocuit noțiunea „ <i>consideră</i> ” cu noțiunea „ <i>s-a constatat</i> ”.	Se acceptă Textul a fost redactat.
Articolul 53. Obligațiile și drepturile operatorului depozitului de stocare se completează cu alin. (5) Se acceptă.	Se acceptă
Articolul 56. Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă	
Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE	Se acceptă
Articolul 58. Refuzul accesului alin. (5) Se acceptă,	
în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie	Se acceptă.

<p>2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>	
<p>Articolul 72. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către operatorul sistemului de transport alin. (2) lit. C) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 80. Prevederi generale alin. (3¹) Redactarea verbelor la plural, unde este cazul</p>	<p>Se acceptă parțial Textul a fost redactat.</p>
<p>Articolul 80 alin. (4) Se acceptă, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piața liberă și cea reglementată în funcție de sezonul rece sau cald și variația prețurilor la gaze naturale pe piețele internaționale.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 80. Prevederi generale alin. (7) Se propune completarea cu următoarea frază <i>„Totodată consumatorul, avînd un singur contract pentru mai multe locuri de consum, nu are dreptul de a exclude una sau mai multe puncte de consum din contract pentru a reîncheia un contract cu furnizorul nou, în cazul în care contractul primar a fost încheiat cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.”</i></p>	<p>Nu se acceptă Formularea propusă restricționează dreptul consumatorului de a avea un contract de furnizare a gazelor naturale cu un furnizor nou pe diferite locuri de consum, în cazul în care contractul primar a fost încheiat cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89. Redacția propusă în proiect restricționează acest drept doar în cazul a doua contracte la același loc de consum, din care unul este încheiat cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.</p>
<p>Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale Al. (9¹)</p>	

	<p>De completat cu textul „și de Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată”</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public alin. (2)</p> <p>Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 și pct. 1 din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 487/2019 (parametrii de calitate stabiliți, la preturi reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat)</p> <p>După sintagma „condiții și cerințe specifice” de completat cu sintagma „în limita prevederilor legale”. (Agenția în îndeplinirea atribuțiilor sale acționează în limitele prevederilor legale, și nu are atribuții precum CSE de a face derogări.)</p>	<p>Nu se acceptă Completarea propusă nu duce la îmbunătățirea Proiectului de lege. Totodată, dreptul Agenției de a stabili cerințe, condiții specifice pentru realizarea obligației de serviciu public nu poate fi echivalat cu atribuția CSE de a stabili derogări de la prevederile actelor normative. Totodată, este de la sine de înțeles că Agenția nu va putea stabili cerințe sau condiții care contravin prevederilor legale.</p>
	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public alin (3)</p> <p>Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 și pct. 1 din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 487/2019 (parametrii de calitate stabiliți, la preturi reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat).</p>	<p>Nu se acceptă A se vedea explicațiile de mai sus.</p>

	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public alin. (3¹)</p> <p>În cazul în care suspendarea presupune întreruperea acțiunii pe o perioadă anumită de timp se propune de 80espective80 textul alin (3¹) cu următorul text: <i>"Agenția suspendă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri, proporțional perioadei de acțiune a acestora după cum urmează:"</i></p> <p>De reglementat posibilitatea de reluare a obligației de serviciu public, după încetarea temeiurilor de suspendare, ori în caz contrar nu este eficientă instituția suspendării și rămîne doar revocarea.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Întrucât preluarea de către un furnizor nou a obligației de serviciu public implică realizarea unui set de acțiuni complexe, este necesar să fie stabilită o perioadă predefinită în cadrul căreia furnizorul nou urmează să presteze obligația de serviciu public, inclusiv pentru ca acesta să poată încheia contractele necesare pentru achiziționarea gazelor naturale și recupera cheltuielilor aferente.</p>
	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public alin. (3²)</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu art. 90 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 108/2016, consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul i s-a suspendat licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul să fie aprovizionați cu gaze naturale, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul/unul dintre furnizori căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Nu este clară propunerea.</p>
	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public Alin. (3³) b)</p> <p>Alin. (3³) b) de expus în următoarea redacție pentru a nu lăsa loc de interpretare, (3¹) b) <i>furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale</i></p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului, ci din contra este pasibilă de a lăsa loc de interpretare.</p>

<p><u>anumitor categorii de consumatori finali, cu excepția situației prevăzută la alin. (3¹) lit. a) al prezentului articol.</u></p>	<p>Nu se acceptă Agenția urmează să stabilească eventuale cerințe, condiții privind realizarea obligației de serviciu public stabilită la art. 90, în funcție de circumstanțele existente la momentul impunerii obligației de serviciu public.</p>	
<p>Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune alin. (2)</p> <p>Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 90 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 și pct. 1 din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 444/2021 (condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție)</p>		
<p>Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune alin. (13¹) și (13²)</p> <p>Se acceptă, În scopul soluționării unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr. 108/2016 în vigoare prin stabilirea condițiilor de suspendare de către Agenție a obligației serviciului public de furnizare a gazelor naturale</p>		<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune Alin. (13³) b)</p> <p>Alin. (13³) b) de expus în următoarea redacție pentru a nu lăsa loc de interpretare, (3¹) b) <i>furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, cu excepția situației prevăzută la alin. (13¹) lit. a) al prezentului articol.</i></p>		<p>Nu se acceptă Propunerea nu duce la îmbunătățirea Proiectului, ci din contra este posibilă de a lăsa loc de interpretare.</p>
<p>Articolul 93. Deschiderea și reciprocitatea Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale</p> <p>alin. (1) Se acceptă,</p>		

<p>în conformitate cu noțiunea de „trading de gaze naturale” din art. 2 din Legea nr. 108/2016</p> <p>Alin. (5) Se acceptă, în scopul obligației participanților la piața angro a gazelor naturale de a prezenta Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate în modul și termenele stabilite printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 97⁷. Cooperarea la nivel regional și regional în espective monitorizării pieței gazelor naturale alin. (1) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate</p> <p>De completat primul alineat din art. 99 alin. (3) lit. a) cu textul „și pentru dezechilibrele cauzate de consumatorii noncasnici cu un consum mai mic de 50 MWh/zi;”, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Legea nr. 108/2016 și argumentele ANRE expuse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor SA „Moldovagaz” la proiectul Hotărârii ANRE cu privire la modificarea Anexei nr. 2 la Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 113/2019</p>	<p>Nu se acceptă Nu este clară argumentarea.</p>
<p>Articolul 99¹. Tarifele armonizate de intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor natural alin. (10) Se acceptă, în scopul promovării concurenței</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale alin. (4) lit/ d¹) Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale alin. (7) Lipsă propuneri</p>	<p>Se acceptă</p>

<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural alin. (2) Lit. F) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural alin. (3) lit. N) Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural alin. (4) Lipsă propuneri.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale alin. (6) Cuvintele „<i>organului central de specialitate</i>” se substituie cu cuvintele „<i>organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii</i>”, în temeiul art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 108/2016</p>	<p>Se acceptă. Textul a fost redactat.</p>
<p>Articolul 105. Situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale Alin. (1), (2), (10) Lipsă propuneri.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 108. Colaborarea regională Alin. (1) și (2) Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor de securitate cu gaze naturale Alin. (1) și (2) Se acceptă,</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	
<p>Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor de securitate cu gaze naturale Alin. (5)</p> <p>Direcția livrări gaze Cuvintele „1 aprilie” se substituie cu cuvintele „1 mai”, în conformitate cu art. 108¹ alin. (2) din prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>	
<p>Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor de securitate cu gaze naturale Alin. (8) și alin. (12) Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>Articolul 108² Obligația de stocare a gazelor naturale Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>Articolul 108³. Realizarea obligației de stocare a gazelor naturale Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor</p>	<p>Se acceptă</p>	
<p>Articolul 108⁴. Mecanismul de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă</p>	

Articolul 113. Sancțiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale

De expus în următoarea redacție:

(28) Agenția **este în drept să aplice**, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de **până la** 1% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

de exclus lit. e)

(1) Agenția **poate aplica**, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

b) încălcarea de către titularul de licență a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a deciziilor și hotărârilor emise/adoptate de Agenție în situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

(2) Agenția **poate aplica** prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru:

Scopul sancțiuni financiare este să asigure respectarea cerinței expuse în norma juridică. Însă, sancționarea furnizorului de serviciu public nu va asigura respectarea normei juridice, deoarece încheierea oricărui contract, depinde de ambele părți participante la negocieri / tranzacție, iar sancționarea uneia din părți nu constituie un argument pentru a convinge cealaltă parte să urgenceze semnarea contractului.

Totodată la alin (4), de prevăzut circumstanțele de care Agenția va ține cont, prin analogie art. 113¹ alin. (2) din Lege.

Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii „La alin. (4)”

Textul „sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu” se substituie cu textul „au dreptul la furnizarea gazelor naturale, în baza hotărârii Agenției, de către”, în conformitate cu art. 90 alin. (4) din Legea nr. 108/2016 și întru excluderea

Nu se acceptă. Circumstanțele enumerate la art. 113¹ sunt specifice tipului încălcării prevederilor privind integritatea și transparența pieței

Se acceptă
Textul a fost redactat.

	<p>echivocului în interpretare a prevederilor art. 80 alin. (4) din prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016</p> <hr/> <p>Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii alin. (16¹) și (18¹) Se acceptă.</p> <hr/> <p>28. Se completează cu o Anexă cu următorul cuprins: Anexă: Examinarea cererilor privind capacitățile bidirecționale la interconexiuni</p> <p>Pct. 15 de completat și de expus în următoarea redacție: "Agenția, operatorul sistemului de transport, Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice sunt obligați să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial, <u>fiind încheiat în acest sens un Acord de Confidențialitate multilateral.</u>"</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Prevederea respectivă a fost modificată în contextul propunerii ANRE. Nu se acceptă, completarea excedă domeniul de reglementare al Legii și constituie obiectul Legilor speciale.</p>
<p>Rotalin Gaz Trading SRL Nr. 1240 din 29.08.2023</p>	<p>Cu referire la scrisoarea cu nr.09-1120 din 14 august 2023 transmitem textul propunerilor și obiecțiilor asupra proiectului cu nr.674/MEn/2023.</p> <p>Vom fi bucuroși dacă Ministerul Energiei va organiza ședințe publice unde vom avea posibilitatea în mod desfășurat să expunem opinia și să dezbatem argumentele noastre.</p> <p>Dorim să începem cu cel mai îngrijător aspect în opinia noastră care privește direct evoluția și dezvoltarea pieței interne a gazelor naturale.</p> <p>Cu referire la p. 14 de modificare a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin completarea art. 80 cu alin. (3¹), expunerea alin. (4) în redacția nouă și completarea alin (7):</p> <p>Considerăm că redacția nouă a art. 80, propusă spre aprobare, transpune prevederile p. 1-3 din Dispoziția CSE nr. 72 din 31.05.2023. Însă,</p>	<p>Se acceptă Documentul va fi supus procedurii de consultare publică repetată.</p> <p>Nu se acceptă Proiectul Legii a fost completat la art. 2 cu noțiunea de componentă de echitate și la art. 80 cu alin. (3²-3³). Ținând cont de riscul aferent distorsionării pieței de gaze ce</p>

este necesar de menționat că dispoziția dată a fost aprobată ca o măsură excepțională și provizorie, emisă prin derogare de la prevederile art. 80 din Legea RM nr. 108/2016, pe perioada acțiunii stării de urgență, declarate pe întreg teritoriul țării, în temeiul Hotărârii Parlamentului RM nr. 41/2022. Adoptarea normelor respective a fost motivată de necesitatea implementării unor acțiuni rapide de asigurare cu gazele naturale, inclusiv prin derogare de la prevederile legale. Astfel, se presupune că în cazul încetării stării de urgență, inclusiv în sectorul energetic, normele respective își pierd relevanța sa juridică și practică.

Totodată, în cazul aprobării normelor legale, în redacția propusă, considerăm că va fi încălcat principiul fundamental al pieței libere de gaze naturale și dreptul de bază al consumatorului final la liberă alegere a furnizorului. Mai mult ca atât, modificările propuse spre aprobare sunt în contradicție cu scopul principal al Legii nr. 108/2016, reflectat în alin. (1) art. 1 din legea respectivă, care prevede următoarele: *(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere...*

La fel, modificările propuse spre aprobare sunt în contradicție cu principiile generale ale pieței gazelor naturale, inclusiv cu cel stipulat în alin. (2) art. 92 din Legea nr. 108/2016, care stabilește dreptul tuturor producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorilor depozitelor de stocare, traderilor, furnizorilor și consumatorilor, pentru participare liberă la piața gazelor naturale.

Din punctul nostru de vedere, impunerea față de consumator a obligației de plată a componentei de echitate, prevăzută de redacția alin. (3¹) art. 80 din Legea nr. 108/2016, ca urmare rezoluțiunii contractului de furnizare gaze încheiat cu un furnizor cu obligația de serviciu public, este una controversată. În cazul aprobării modificărilor date, pot apărea situații în care consumatorii conștiincioși pot deveni ostatici economico-financiar al furnizorului, inclusiv a celui lipsit de scrupule, care nu a avut posibilitate de a oferi un preț competitiv pentru gazele naturale din cauza unui management defectuos, dubios, dar în unele cazuri chiar și fraudulos.

determină majorarea inechității între consumatorii finali, s-a impus necesitatea aprobării Dispoziției CSE nr. 72/2023.

Componenta de echitate prevăzută în proiect nu restricționează dreptul consumatorului de gaze naturale de a-și schimba furnizorul, aceasta doar vine să introducă un element de corecție/echitate față de toți consumatorii finali de gaze naturale, inclusiv cei casnici.

Componentă de echitate introdusă în proiectul Legii nu reprezintă impunerea achitării unei taxe de către consumator, aceasta poate avea un rezultat atât negativ, cât și unul pozitiv și prevede o eventuală plată achitată de consumator furnizorului căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public în cazul înregistrării unor devieri financiare negative, precum și după caz, o plată a furnizorului respectiv către consumator, în cazul înregistrării unor devieri financiare pozitive, la decizia consumatorului de schimbare a furnizorului sau reziliere a contractului. Conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz”, urmare a calculului devierilor financiare individuale pentru fiecare consumator final, valoarea acestora înregistra atât valori pozitive, cât și negative.

Modificările propuse prin expunerea în redacția nouă a alin. (4) la art. 80 pun la îndoială principiul deschiderii și reciprocității pieței gazelor naturale, prevăzut de art. 93 din Legea nr. 108/2016, care prevede că: *toți consumatorii finali sunt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte țări părți ale Comunității Energetice, care obțin licență în condițiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art. 89.* În contextul redacției propuse spre aprobate, nu este de înțeles motivația și principiul de impunere a obligației consumatorului de respectare a termenului de 12 luni pentru revenirea către furnizor care furnizează gazele naturale în cadrul îndeplinirii obligației de serviciu public.

Din punctul nostru de vedere, redacția propusă a alin. (7) art. 80 din Legea nr. 108/2016, este una discriminatorie față de alți furnizori de gaze naturale care nu au obligația impusă de serviciu public, și respectiv nu contribuie la dezvoltarea pieței libere de gaze naturale. Aprobarea acestei prevederi legale, nu va permite consumatorului să profite de piața liberă și de mecanismele oferite de aceasta, cu dreptul la alegerea liberă a furnizorilor în funcție de prețurile oferite pentru gazele naturale, termenele și condițiile flexibile de plată, ca și alte condiții favorabile de furnizare a gazelor naturale.

Având în vedere cele expuse supra, considerăm că modificările prevăzute de p. 14 din proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale nu aduc la atingere a scopului principal de aprobare a acestei legi, pentru liberalizarea pieței gazelor naturale, inclusiv din cauza limitării drepturilor consumatorilor la liberă alegere a furnizorului de gaze, la cel mai atractiv preț, și solicităm excluderea acestuia din proiectul propus spre aprobare.

Nu se acceptă

În cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale. Totodată, având în vedere consumul sezonier specific al țării noastre (20% în sezonul cald și 80% în sezonul rece), considerăm oportun păstrarea perioadei propuse în proiectul legii de 12 luni.

Nu se acceptă

Această prevedere fiind necesară pentru a evita crearea condițiilor discriminatorii și inechitabile între diferite categorii de consumatori. Prin urmare, dreptul solicitantului în calitate de consumator la liberă alegere a furnizorului nu a fost încălcat, ci a fost limitat cantitativ, aplicând principiul „un loc de consum- un furnizor”.

Astfel, în cazul în care consumatorul are mai multe locuri de consum, are libera alegere a furnizorului (la prețuri reglementate sau la prețuri de

	<p>Cu referire la pct.3 al Proiectului privind modificarea art.2 al Legii 108, este necesar de completat cu definiția mai detaliată a serviciului public ori lipsa acestei definiții deschide calea spre folosirea abuzivă și extensivă a atribuției respective de către autoritățile competente în detrimentul pieței și fără scopul bine determinat, și o evaluare a riscurilor aferente și mecanismelor de compensare pentru întreprinderile care asigură furnizarea fiabilă a gazelor naturale. Prin urmare, impunerea serviciului public ca obligație unui subiect de drept privat în detrimentul concurenței, dezvoltării pieței libere de servicii și produse contravine angajamentelor asumate de Guvernul Republicii Moldova la adoptarea Pachetului energetic nr.3 și nu corespunde cu conceptul dreptului privat căruia nu este caracteristic prestarea serviciilor publice.</p> <p>Cu referire la pct.16 se propune textul să fie suplinit cu prevedere că nici sub o condiție refuzul sau imposibilitatea furnizorului de a îndeplini obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public nu constituie temei pentru retragerea sau suspendarea licenței de furnizare de Agenție.</p>	<p>piață) pentru fiecare loc de consum în parte, pentru a-și asigura consumul de gaze naturale.</p> <p>Nu se acceptă Unul din obiectivele fundamentale ale Directivelor nr. 2009/72/CE din 13 iulie 2009 și 2009/73/CE din 13 iulie 2009 este protecția drepturilor și a intereselor consumatorilor. Astfel, consumatorii de energie electrică și gaze naturale trebuie să aibă posibilitatea de a beneficia de garanții caracteristice unui serviciu public garantat, în special în ceea ce privește securitatea furnizării energiei electrice și a gazelor naturale la parametri de calitate bine definiți și la tarife rezonabile și transparente, precum și sub aspectul creării de premise care să dea posibilitate consumatorilor de a alege furnizorul de energie electrică și gaze naturale. Considerăm că definiția de obligație de serviciu publică stabilită la art. 2 din Legea nr. 108/2016 în coroborare cu art. 11, 89 și 90 redă suficient de detaliat ce reprezintă aceasta și modul aplicării acesteia.</p> <p>Nu se acceptă Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89</p>
--	--	--

		<p>În paradigma actuală a pieței când achiziționarea gazelor se face de pe piețe libere europene la preț de piață liber, impunerea obligației serviciului public devine o măsură contraproductivă care va încetini și împiedica liberalizarea pieței interne și nu va facilita la respectarea dreptului consumatorului de a-și selecta furnizorul de alternativă.</p>	<p>garantează furnizorului respectiv un venit/rentabilitate garantată din această activitate în contextul aplicării unor prețuri reglementate la gazele naturale furnizate acestor consumatori.</p> <p>Astfel, menționăm că art. 89 și 90 a fost completat cu prevederi ce prevăd că Agenția poate stabili condiții și cerințe specifice privind îndeplinirea obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali.</p>
<p>Bălți-Gaz SRL Nr. 01-03/835 28.08.2023</p>	<p>din</p>	<p>Fără propuneri și obiecții</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>Energocom SA Nr. 11/-5-3019 28.08.2023</p>	<p>din</p>	<p>Cu referire la scrisoarea nr. 09-1120 din 14 august 2023, privind expunerea asupra proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, SA Energocom înaintează următoarea propunere.</p> <p>În conformitate cu art. 2 a Legii sus menționate distingem următoarele noțiuni:</p> <p><i>participant la piața gazelor naturale</i> – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale;</p> <p><i>pieță a gazelor naturale</i> – cadru organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;</p>	

	<p>Studiind aceste două noțiuni constatăm că serviciile de sistem pot fi accesate de către persoane fizice și juridice fără a fi definitivat ca <i>participant la piața gazelor naturale</i>.</p> <p>Astfel, considerăm oportun de a introduce modificări la noțiunea de participant la piața gazelor naturale cu următorul conținut: <i>participant la piața gazelor naturale – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, accesare a serviciilor de sistem, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale</i>.</p>	<p>Nu se acceptă Definiția noțiunii de "participant la piața gazelor naturale" din Legea nr. 108/2016 corespunde definiției noțiunii respective din Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie.</p>
<p>Centrul de armonizare a legislației Nr. 31/02-126-9327 din 01.09.2023</p>	<p><i>Prezenta Declarație de compatibilitate a fost întocmită de Centrul de armonizare a legislației în baza Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a HG nr. 657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat și a HG nr. 1171/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.</i></p> <p>Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale transpune:</p> <p>- art. 2, 6c, 7, 9, 10 și Anexa III din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, CELEX: 32017R1938, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 280 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr.2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă</p>

- art. 3a și 13 din **Regulamentul (CE) nr. 715/2009** al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005, **CELEX: 32009R0715**, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC și modificat prin **Regulamentul (CE) nr. 2022/1032** al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 privind modificarea Regulamentelor (CE) nr. 2017/1938 și nr. 715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 173 din 30 iunie 2022, în varianta adaptată și adoptată prin decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022.

I. Obiectul proiectului

Proiectul național prezentat pentru expertiza de compatibilitate are drept scop transpunerea în legislația națională a prevederilor **Regulamentului (UE) 2017/1938 și Regulamentului (UE) nr. 715/2009**, prin actualizarea cadrului juridic național necesar, în scopul garantării siguranței furnizării de gaze consumatorului protejat, prin crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale în instalații de stocare subterană.

Proiectul național este un exercițiu de continuitate a armonizării legislative în domeniul gazelor naturale, ori Legea nr. 108/2016 este actul normativ cadru în domeniu care a asigurat transpunerea la nivel național a: art.1 - 42, 44 - 48, precum și Anexa I din **Directiva 2009/73/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE; **Directiva 2004/67/CE**¹ a Consiliului din 26 aprilie 2004 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaz natural;

¹ Înlocuită prin Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010

Anexa I din **Regulamentul (CE) nr. 715/2009** al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005; art. 3, 6, 10, 12, 14, 17 - 20 și 34 din **Regulamentul (UE) 2017/460** al Comisiei din 16 martie 2017 de stabilire a unui cod al rețelei privind structurile tarifare armonizate pentru transportul gazelor și **Regulamentul (UE) nr. 1227/2011** al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie.

În context, menționăm că proiectul examinat își propune continuarea transpunerii prevederilor **Regulamentului (CE) nr. 715/2009**, inclusiv, prin prisma ultimelor modificări introduse prin Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor, act UE care vine cu un set de completări esențiale în domeniul creării stocurilor și înmagazinării strategice a gazelor naturale. Astfel, Regulamentul (UE) 2022/1032 stabilește prevederi noi privind: obiectivele de constituire de stocuri și traiectorii de constituire de stocuri (art. 6a din Regulamentul (UE) 2017/1938); punerea în aplicare a obiectivului de constituire de stocuri (art. 6b din Regulamentul (UE) 2017/1938); facilități de înmagazinare și mecanismul de împărțire a sarcinii (art. 6c din Regulamentul (UE) 2017/1938); monitorizare și executare (art. 6d din Regulamentul (UE) 2017/1938); prevederi privind certificarea operatorilor de înmagazinare (art. 3a din Regulamentul (CE) nr. 715/2009), introduce noțiunile de: „înmagazinare strategică”, „stoc de echilibrare”, „instalație de înmagazinare subterană a gazelor”, „mecanism de împărțire a sarcinii” etc.

Totodată, reieșind din potențialul identificat de construcție a unei instalații de stocare subterană a gazelor în Republica Moldova, proiectul național își propune actualizarea cadrului legal la prevederile **Regulamentului (UE) 2017/1938**, luând în considerare modificările

introduse prin Regulamentul (UE) 2022/1032 de modificare, care impune stocarea gazelor naturale în instalațiile de înmagazinare subterană a gazelor înainte de iarna 2022/2023 și înainte de perioadele de iarnă din anii următori. Actul de modificare recunoaște, de asemenea, variațiile privind capacitățile de stocare a gazelor și situațiile naționale. Acesta permite statelor membre să atingă parțial obiectivul de stocare prin luarea în calcul a stocurilor de gaz natural lichefiat sau de combustibili alternativi. Totodată, pentru a-și consolida siguranța furnizării, statele fără instalații de stocare ar trebui să stocheze 15 % din consumul lor anual intern de gaze în stocuri situate în alte state membre, asigurând astfel accesul la rezervele de gaz stocate în alte state membre.

II. Evaluarea din perspectiva compatibilității cu Dreptul UE

Din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, prezentul demers normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate *Capitolului*

15 Energie.

În context, din perspectiva proiectului examinat, la nivelul legislației europene prezintă relevanță directă dispozițiile **Regulamentului (UE) 2017/1938 și Regulamentului (UE) nr. 715/2009.**

Transpunerea și implementarea actelor UE menționate *supra* este importantă în contextul realizării angajamentelor Republicii Moldova, ce rezultă din Anexa VIII la Capitolul 14 „Cooperarea în sectorul energetic” din Titlul IV al Acordului de Asociere RM-UE, cu respectarea termenelor convenite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

a) *Analiza comparativă a transpunerii cu Regulamentul (UE) 2017/460*

În ceea ce privește transpunerea Regulamentului (UE) 2017/1938, proiectul național **asigură transpunerea selectivă** a dispozițiilor actului UE. Totodată, prevederile nepreluate din Regulamentul UE examinat urmează a fi transpuse în legislația secundară, inclusiv, prin introducerea modificărilor în Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale.

Cu referire la substituirea noțiunilor de „depozit de stocare” prin „instalație de stocare”, iar „operator al depozitului de stocare” prin „operator al instalației de stocare”, menționăm că Regulamentul (UE) 2017/460 face referință la noțiunile definite prin Directiva 2009/73, care utilizează noțiunea de „instalație de înmagazinare” și consecutiv „operator al instalației de înmagazinare”. Astfel, modificările propuse prin proiectul de lege nu contravin prevederilor UE în măsura în care acestea reformulează noțiunile transpuse de actul național în vigoare.

Definițiile noțiunilor „obiectiv de creare a stocurilor de gaze naturale”, „stoc de securitate”, „stoc de echilibrare”, „instalație de stocare subterană” transpuse prin proiectul național corespund celor definite în art. 2 al actului UE. Consecutiv, au fost adaptate prevederile corespondente naționale la noțiunile preluate și definite de proiectul național. Totodată, pentru întrunirea cerințelor privind crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale au fost introduse completări privind notificarea prealabilă sau obținerea unei autorizații de eliberare a stocurilor de securitate la alin. (5), (8), (12) ale art. 108¹ al Legii nr. 108/2016.

În scopul determinării responsabilității pentru siguranța furnizării de gaze, art. 104 al Legii nr. 108/2016 a fost completat cu alin. (6), prin care Guvernul poate să delege autorităților publice, operatorilor de sistem și altor entități sarcini specifice prevăzute în Regulamentul privind situațiile

excepționale în sectorul gazelor naturale în corespundere cu dispozițiile art. 3 al actului UE.

În scopul transpunerii standardelor privind asigurarea capacității fizice pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții, Legea nr. 108/2016 a fost completată cu art. 42¹ (1) - (4) și Anexa la lege în corespundere cu prevederile art. 5 „Standardul în materie de infrastructură” al actului UE.

Prin completarea art. 4 cu alin. (2¹) al legii, precum și cu art. 108²⁻⁴ au fost transpuse prevederile privind mecanismul de împărțire a sarcinii de stocare prin încheierea acordurilor, stabilirea nivelului minim de consum mediu anual prevăzut de actul UE, precum și obligația de stocare a gazelor naturale și a altor combustibili în conformitate cu prevederile art. 6c din Regulament.

În scopul conformării standardelor naționale privind infrastructura și aprovizionarea cu gaze naturale la cerințele europene în domeniul evaluării riscurilor, au fost completate prevederile art. 103(4) cu lit. d¹) în conformitate cu prevederile art.7 din actul UE.

Prin completarea art. 104 al legii cu alin.(4), au fost preluate prevederile europene din art. 9 (11) și 10 (2) privind revizuirea Planului pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale o dată la patru ani.

Totodată, Legea privind gazele naturale a fost completată cu Anexa „Examinarea cererilor privind capacitățile bidirecționale la interconexiuni” prin transpunerea dispozițiilor Anexei III „Capacitatea bidirecțională permanentă” a actului UE.

b) Analiza comparativă a transpunerii cu Regulamentul (UE) nr. 715/2009

În ceea ce privește transpunerea Regulamentului (UE) nr. 715/2009, proiectul național **asigură transpunerea selectivă** a dispozițiilor actului UE. Totodată, prevederile nepreluate din Regulamentul examinat urmează a fi transpuse în legislația secundară din domeniu.

Prin modificări introduse în art. 2 la definiția de „certificare”, art. 51 (1) și (2), completarea cu art. 52¹, 52² și alin. (5) și (6) la art. 53 din lege, au fost incluși operatorii instalației de stocare în categoria subiecților supuși procedurii de certificare, precum și stabilită procedura de certificare pentru această categorie de subiecți în conformitate cu prevederile art. 3a al actului UE.

Prin completarea art. 99¹ cu alin. (10) și a art. 114 cu alin. (18¹) din lege, au fost preluate prevederile UE opționale privind aplicarea de către autoritatea națională a reducerii de până la 100% la tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate în punctele de intrare din instalațiile de stocare subterană și în punctele de ieșire către acestea, cu excepția cazului și în măsura în care aceste instalații, care sunt conectate la mai multe rețele de transport al gazelor naturale, sunt utilizate pentru a concura cu unul sau mai multe puncte de interconectare, precum și a termenului de aplicare de până la 1 aprilie 2025 în conformitate cu prevederile art. 13 (3) al actului UE.

II. Respectarea mecanismului de armonizare

a) Obiecții la Clauza de armonizare

Ținând cont de prevederile art. 31, alin (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și pct. 30 din HG 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea, clauza de armonizare va fi inserată

Se acceptă
Textul a fost redactat.

după preambul și clauza de adoptare a legii, în conformitate cu modelul stabilit în Anexa nr. 2 la Regulament, și se va expune în următoarea redacție:

Prezenta lege transpune:

- art. 2, 6c, 7, 9, 10 și Anexa III din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, CELEX: 32017R1938, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 280 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr.2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022.

- art. 3a, 13 din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005, CELEX: 32009R0715, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 211 din 14 august 2009, în varianta adaptată și adoptată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC, și modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 privind modificarea Regulamentelor (CE) nr. 2017/1938 și nr. 715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 173 din 30 iunie 2022, în varianta adaptată și adoptată prin decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022.

b) Obiecții la Tabelul de concordanță

În rezultatul examinării Tabelului de concordanță privind corespunderea acestuia cerințelor legale stabilite pentru acestea în HG nr. 1171/2018, prezentăm următoarele observații, care urmează a fi luate în considerare la definitivarea acestuia:

Se acceptă

Tabelul de concordanță a fost restructurat/completat conform solicitării.

Compartimentul 4 al tabelului de concordanță urmează să prevadă versiunea actului UE adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice și nu versiunea inițială a actului UE.

De asemenea, în conformitate prevederile pct. 53 din Regulamentul privind armonizarea, Tabelul de concordanță actualizat urmează a fi prezentat în format electronic, în termen de 20 zile de la aprobarea proiectului de act normativ Cancelariei de Stat (Centrului de armonizare a legislației) pentru a fi inclus în baza de date a legislației naționale armonizate.

III. Concluzii

În concluzie, apreciem că proiectul național asigură transpunerea selectivă a Regulamentului (UE) 2017/1938 și Regulamentului (CE) nr. 715/2009, iar în procesul de definitivare a acestuia, vor fi revizuite și ajustate instrumentele de armonizare conform obiecțiilor formulate în Capitolul II al prezentei Declarații.

Facem mențiunea că analiza Centrului de armonizare a legislației nu are în vedere elementele de oportunitate ale soluțiilor juridice incluse în proiectul de act normativ, ci se referă strict la conformitatea acestora cu Dreptul UE aplicabil și obligațiile juridice asumate în lumina Acordului de Asociere RM – UE.

Se acceptă

Ministru

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.10.23 10:15:58 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV